

J. Kat.

UGOR FÜZETEK.

ADALÉKOK AZ UGOR NYELVEK ISMERETÉHEZ ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSÁHOZ.

1. SZÁM.

OROSZ-LAPP NYELVMUTATVÁNYOK

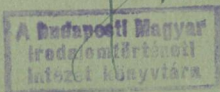
(MÁTÉ EVANGÉLIOMA ÉS EREDETI TEXTUSOK).

GYŰJTÖTTE ÉS FORDÍTOTTA

Dr. GENETZ ARVID.

KÜLÖNNYOMAT A NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK XV. KÖTETÉBŐL.

VIII 207

BUDAPEST, 1879.

A MAGYAR TUDOM. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.)

UGOR FÜZETEK. R

ADALÉKOK AZ UGOR NYELVEK ISMERETÉHEZ ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSÁHOZ.

1. SZÁM.

OROSZ-LAPP NYELVMUTATVÁNYOK

(MÁTÉ EVANGÉLIOMA ÉS EREDETI TEXTUSOK).

GYŰJTÖTTE ÉS FORDÍTOTTA

Dr. GENETZ ARVID.

6309.

KÜLÖNNYOMAT A NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK XV. KÖTETÉBŐL.

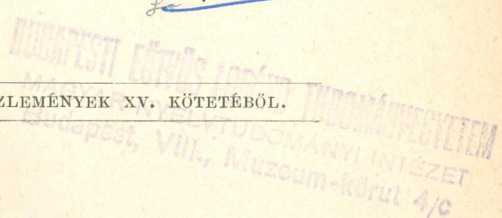
VIII. 207

BUDAPEST, 1879.

A MAGYAR TUDOM. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.)

81.662.1

0-78

Máté evangélioma és eredeti textusok.

A következő orosz-lapp textusokat egy utazáson jegyeztem föl, melyet az 1876. év második felében a helsingforsi egyetemről kapott segélylyel tettem Kóla félszigetén, hogy az orosz-lappok nyelvét és ethnographiáját kutassam. Ezen utazásom először is Archangelszkből a Fehér- és Jegestengeren a kis Kóla városba vitt, a hová julius végén értem; miután ott körülbelül öt hétig tanulmányoztam a közel lakó lappok két külön dialectusát (a kildinit és notozeróit), szeptember első felében megint tengeren visszatértem délkelet felé *Ponoj* nevű, főképen oroszoktól lakott helységbe a félsziget keleti partján, a hol két hónapnál tovább vizsgáltam a keleti vagy úgynevezett *ter-lappok* nyelvét. November közepén azután, hó estével, szánúton indultam hazafelé. Először észak-nyugati és nyugati irányban utaztam a félsziget közepén át egyik lapp faluból a másikba a nagy Imandra nevű tóig, és onnan délfele a Kólából jövő országúton *Kantalahti* helységig, a hol néhány napig volt alkalmam a negyedik orosz-lapp dialektussal foglalkozni, az *akkalai* nyelvvel. Innen még egy kis utat tettem keletfelé a *Kantalahti* tengeröböl partján *Kuzreka* faluig, a végett, hogy biztos tudomást szerezzek egy *Vieljärviben* lakó régi karél kolonia felől, s onnan visszatérve a *Kantalahti* jegén át az úgynevezett Karél partra mentem s tovább az északi orosz Karélián át Finnországba.

A fent említett négy orosz-lapp dialektus közül a két legelterjedtebbet, a *kildini* és a *ter-lapp* dialektust alaposabban megvizsgáltam, s ezért is a legtöbb nyelvmutatvány ezekből való. A kildini vagy a középső dialektushoz tartozik 6 pogoszt (lapp telep) nyelve, melyek mind keletre vagy délre esnek Kólától, név szerint: *Kildin* (lappul *Kildinč sijt*), *Voronenszk* (lp. *Kordor* vagy *Kordjor sijt*), *Szemiosztrovszk* (ezt a kildini lappok így nevezik: *Nuort Sāme sijt*, de ez a közös neve két egymástól körülbelül 9 mértföldnyire eső falunak: a távolabb eső *Szemiosztrovszk* vagy *Varzinnak*, melyet a helybeli lappok *Ars-jokk sijt*-nek neveznek, meg *Ljavozeriszk* vagy *Lej-ja, vr sijt*-nek), *Lovozero* (lp. *Luj-ja, vr sijt*) és *Mászely* (lp. *Māse, lg-sijt*). Ezt a nyelvjárást a ponoji oroszok *szemiosztroszkinak* nevezik és a *ter-lappok* *viörjila kill*-nek, azaz északi nyelvnek. Ezen nyelvjárásban adom most nagyobb részét (tudniillik a 22 első fejezetét) a Máté evangéliomának, melyet Kólában fordítottam egy kildini lapp, az akkori kólai

sztarsina (előljáró, kerületi bíró) Parfentjej Alexandrov Pjanov segélyével, továbbá egy mesét s néhány találós mesét Lovozeróból.

A *ter-lapp* vagyis keleti dialektus (lp. *Tarje käll*) uralkodik a felsziget egész keleti részén, tudniillik *Ponoy*-ban és *Szosznorka*, *Lumborsz*, *Jokonga*, *Kuroptjov* és *Kámenszk* pogosztokban (lappul *Sosniofke*, *Lumbes* vagy *Limbés*, *Jovkuj*, *Kiöttemja,vre* és *Kintus sijt*); ennek a szőejtésnek mutatóványa több mese és találós mese, melyeket részint *Ponoy*-ban, részint az illető falvakban írtam föl lumbovszki és jokongai lappok elbeszélése szerint.

Az evangéliom utolsó fejezeteit Kantalahtiban fordítottam egy ott lakó orosz ember, Artamon Kornilovics segélyével, ki egyaránt jól tudott lappul és oroszul. Ez a fordítás egyetlen mutatónyom az *akkalai* vagy déli dialektusból, melyet *Akkala* (lp. *Åhkel sijt*) és *Jokosztrov* (lp. *Ču,k-sū' sijt*) pogosztokban beszélnek.

Vége a *notozeroi* vagy nyugati dialektust tünteti föl két Kólában felírt dal *Notozero* pogosztból (lp. *Nuoht-ja,vr sijt*) és egy mese *Szongel* pogosztból (lp. *Sūnjeļ sijt*), mely két helység ezen nyelvjárás területéhez tartozik.

Utazásom alatt alkalmam volt hallani a lapp nyelvet, a mint az említett helységekben, kivéve csak *Voronenszket*, divik; tehát saját tapasztalásomból helyesnek bizonyíthatom az orosz lapp nyelvjárásnak főntebbi osztályozását, a melyet készen kaptam kólai fordítótól, még mielőtt egyet is ismertem volna közülök. De nem adhatok saját észrevételeimen alapuló tudósítást azon nyelvről, melyet az orosz-lapp területnek a norvégiai Finnmarkkal határos északnyugati részén beszélnek *Motka* (lp. *Mūtk sijt*), *Pecsenge* (pl. *Peaccem sijt*) és *Pázereka* vagy *Pászvig* (lp. *Pāčraš sijt*) pogosztokban; mert Kólában nem találkoztam oda való lappokkal s nem tartottam érdemesnek külön oda utazni, kivált minthogy Friis tanár, a lapp nyelv jeles vizsgálója, 1867-ben tett utazása közben ezen helységeket is meglátogatta. — Az említett kildini lapp szerint az ottani nyelv egy külön nyelvjárás, mely jobban különbözik a kildinitől mint a többi orosz-lapp dialektus, és a finnmarki („filmanszki”) nyelvhez közeledik. A notozeroi lappok meg azt tartották, hogy a motkai nyelv legközelebb áll az övékhez, de a pecsengei és pászvigi nyelv inkább a «filmanszki» nyelvhez közeledik.

Vége ki kell emelnem, hogy az orosz-lapp nyelvjárások mégis, a mennyire őket ismerem, közelebb állnak egymáshoz, mint akármely más nyelvjáráshoz; úgy hogy együttvéve egy *orosz-lapp fő nyelvjárás*t képeznek, mely több hangtani, alaktani és szótári pontban különbözik a többi három, tudniillik a svéd-lapp, norvég-lapp és finn- vagy enare-lapp földialektusoktól.

Az orosz-lapp nyelv leírásában használt betűjegyekre nézve megjegyzem, hogy: š, ž, z, č, š, c, ž = magyar s, zs, z, cs, ds, cz, dz;

γ = gutturalis kemény spirans; \tilde{n} = gutturalis nasalis; görög γ , δ és β betűkkel jelöltem a félvocalisféle vagy igen gyenge gutturalis, dentalis vagy interdentalis és tiszta labialis (nem, mint a r , dentilabialis) lágy spiransokat, melyek úgy keletkeznek, hogy a beszéllőszervek a g , d és b kiejtésekor, nem tökéletesen csukódnak össze.

A jésítést csak az n -en jelöltem rendesen külön jeggyel \acute{n} (= svéd-, norvég- és finn-lapp nj), mert itt a j az n -nel tökéletesen egy hanggá olvadt össze, mely szintén a hangzó-erősbülés, illetőleg gyengülés általános törvényei alá esik ($\acute{u}\acute{n}$ — \acute{n}); az eredeti lj ikerhangzóban az l -et ugyan jésítette a következő j befolyása, de a j mégis megmaradt, a miért is legezélszerűbbnek láttam lj -et írni (kivéve az akkai dialektust, a melyben már ll dívik).

A kildini és ter-lapp nyelvmutatványokban gyakran előfordul kettős mássalhangzók kk , tt , cc , $\acute{c}\acute{c}$, pp és az egyszerű k , t , c , \acute{c} , p is, ha más, hangzó consonans (\tilde{n} , n , m , r , l , j , v) után állanak, többnyire úgy hangzanak mint gh , dt , dc és bp ; ezt a hangárnyalatot azonban nem tartottam szükségesnek különösen megjelölni.

Van még az orosz-lapp kiejtésben egy más, gyengébb jésítés is, mely itt csak közvetve van jelölve. A magas e és i önhangzók ugyanis, ha későbbben maguk elvesztek is, az előttük álló mássalhangzókhoz egy j -féle utóhangot adtak; de egyszersmind a megelőző szótag vocalisa is bizonyos palatalis színezést kapott (mint az észtben az úgynevezett *dilutio*), mely a hosszú vocalisok és diphthongusok végén tisztán úgy hallik mint egy igen rövid i , a rövid mélyhangú vocalisokkal pedig majdnem összeolvad az azoknak megfelelő magashangú vocalisokká. Ezen palatalis affectiót, mely úgy a vocalison, mint a következő consonanson is érezhető, csak egy a kettő közé tett, kisebb alakú s alább éresztett i -vel jelöltem; pl. a következő szók *ta, lle*, *so, rme*, *ču, hke* kiejtését meglehetősen híven így is lehetne leírni: *talle*, *sörme*, *čuhke* vagy *čuhke*.

Az akkai textusban előfordul *ie* és *uo* diphthongusokban az i , u előhangoknak csak igen rövid tartamuk van.

Az i -végű diphthongusokat és triphthongusokat mindig j -vel írtam, úgy mint a labialis hanggal végződőket is v -vel, habár ezen spirans, nem tökéletesen kiejtve, sokszor úgy hangzik mint u vagy \ddot{u} ; i a jele a mély, gutturalis i -nek = orosz И, és o a nyiltabb gutturalis önhangzónak, mely pl. az észtben is gyakran előfordul; q -val jelöltem egy a kildini nyelvjárásban eredeti \bar{a} helyett álló vocalist, mely a magyar a -hoz hasonló (de hosszú, mint a magyar *ára*, *meghát*-ban); \acute{e} -vel az i -hez közeledő e -hangot

A vocalisok hosszúságát is igyekeztem, a mennyire lehetett, híven megjelölni; jegyem a fölibe vetett fekvő vonalka, melyet csak az q -ról hagytam el, mint a mely eredetileg mindig hosszú.

Hányjel a szó végén és közepén már felig néma vocalist jelöl.

MÁTÉ EVANGÉLIOMA.

(Kildini orosz-lapp nyelvjárás: 1—22. fejezet.)

Vūsmus gļkroš.

Isus Xristos, Dqvid aļlk', Ābram aļlk' pūldoŗ sān'.

2. Ābram sqŗij Issak; Issak sqŗij Jāhko; Jāk sqŗij Iūda i sōn' vļljijt;

3. Iūda sqŗij Fāres i Zāra Famarajņ; Fāres sqŗij Esrom; Esrom sqŗij Āram;

4. Āram sqŗij Aminādav; Aminādav sqŗij Naasson; Naasson sqŗij Salmon;

5. Salmon sqŗij Vooz Raŗavajņ; Vooz sqŗij Ovid Rufijņ; Ovid sqŗij Iessej;

6. Iessej sqŗij Dqvid qar'; Dqvid qar' sqŗij Solomon Uŗej kapka;

7. Solomon sqŗij Rovoam; Rovoam sqŗij Avia; Avia sqŗij Asa;

8. Asa sqŗij Iosafat; Iosafat sqŗij Ioram; Ioram sqŗij Ozia;

9. Ozia sqŗij Ioafam; Ioafam sqŗij Aŗaz; Aŗaz sqŗij Jezekia;

10. Jezekia sqŗij Manassia; Manassia sqŗij Amon; Amon sqŗij Iosia;

11. Iosia sqŗij Ioakim; Joakim sqŗij Ieŗonia i sōn' vļljijt oŗtel vealhtotmuŗ' Vavilonne.

12. A maņņa Vavilon' vealhtotmuŗest Ieŗonia sqŗij Salafūl; Salafūl sqŗij Zororavel';

13. Zororavel' sqŗij Aviud; Aviud sqŗij Eliakim; Eliakim sqŗij Azor;

14. Azor sqŗij Sādok ; Sādok sqŗij Azim ; Azim sqŗij Jeliud ;
 15. Jeliud sqŗij Jelezar ; Jelezar sqŗij Matfan ; Matfan
 sqŗij Jqhkko ;

16. Jāk sqŗij Uoisk, Mārj kuj', kođest šondij Isus, kohčmańć
 Xristossēn.

17. Nitt lejjen pūkk pulvōoγ Ābramest Dqvid rajja űeljimp-
 lo,ĳk pulvōokked ; i Dqvidest Varilon' vealhtotmuž rajja űeljimp-
 lo,ĳk pulvōokked ; i Varilon' vealhtotmužest Xristos' rajja űeljimp-
 lo,ĳk pulvōokked.

18. Isus Xristos šontmuš leaj nitt : kuo,ss sōn' ienn Mārj leaj
 mīdežanć Oāska, ovtel veancjottem, šilkin son earas Pa,ss-vujšest.

19. I Uoisk, sōn' kujj, kū leaj vujked, i ij tāhtmańć son' ok-
 naħted, tātaj sōn' peajhta,št lu,šted.

20. Nu kuo,ss son tānn ju,rtel, kīč, Jimmel ieńkal eđij so,ņne
 nakrest, i cīlkij : Uoisk Dqvid aĳk ! ieĳ' pol' vāĳtem Mārj, ižant
 kapper ; tonn guojk što lē sōn' sisn šontej Pa,ss-vujšest.

21. Leańć son šontted aĳγ', i ton lińćij so,ņne sārned nom' :
 Isus ; tonn guojk što son leańć olmuđdis piested sien' rikijn.

22. A tātt pūkk šondij, što leańć Jimlijn sārmańć pajjel pro-
 rok, kū cealĳk :

23. Kīč, űijt leańć caras, i šant aĳk, i ko,ččešγo,ttēβ so,ņne
 nom' Emmanuil, kū leańć : mienij guojm Jimmel.

24. Kocaj Uoisk uo,řmen i tujšēřūđij mojt so,ņne Jimmel
 ieńkal pākaj, i vq,ltij kapkes.

25. I son ij tiettańć sōn' tonn rajja, što kuo,ss son pu,řij q,ĳg',
 vūsasmus aĳgēs ; i son pējij so,ņne nom' : Isus.

Nu,mp qĳkγoš.

Kuo,ss Isus šondij Wiřliemest, Iudējest cqr' Irod pā,le, pūitten
 noajt-olmo Ierusalimma nu,řtej go,řren, i sārneβ :

2. Ko,št lē Iudēj cqr, kū lē šontmańć ? tonn mīlt što mij ujnim
 sōn' tā,št' nu,řtej aĳln ; i pūđim so,ņne ko,ņmerded.

3. Kuo,ss cqr Irod tānn kulij, son sūrken i pūkk Ierusalim
 sōńijn.

4. I son kōpčij pūkijt šu,řremus papijt i kirj-kīđijt mīrest, i ko,žij
 sienest : ko,št bitt Xristo,ssē šonted ?

5. I sij so₃nne cīl₃kin : Wi₃fliemest, Iudējest ; tonn mīlt što nitt leaj kirj₃žanč pajjel prōrok :

6. I ton, Wi₃fliem, Iudēj iemne, ik lea ni-mojn Iudēj ūjvin u₃cmus ; tonn guojk što tonst poatt šu₃remus , kū pūnū mūn' mor' Izrail.

7. Tanna Irod peajha₃st kočej noajt-olmujt i sienest ko₃žij, što konn pā₃l' tā₃st i₃di₃.

8. I vūlkeht sienij₃ Wi₃fliemma i cīlkij : monned, ko₃ččed pu₃remu₃hte pā₃rn bajas ; kuo₃ss tij kvubitte, tanna mu₃nne sq₃' tuj' šikke₃d, što i mun monam, su₃nne ko₃mmerdam.

9. Sij go₃tt ku₃llin c₃grest pūkk, de vū₃lkin ; i tā₃l' tā₃st, konn sij ujnū nu₃rte₃ a₃ln, monij sienij ovest tonn rajja, kuo₃ss pū₃dij i jes₃kij tonn saj' ol', ko₃st leaj pā₃rn.

10. Kuo₃ss sij ujnū tā₃st', i sij r₃ng₃u₃tten čevta šūrr rāmaj guojm.

11. I sij sū₃nūun po₃rhte, ujnū pā₃rn īnnijnis M₃arjūn, i sij ko₃mmerōin su₃nne juolka ; i o₃ccin ealajōis i pu₃htin su₃nne laj₃žij₃ : ko₃ll i lā₃dan i smirna.

12. I kuo₃ss sijje Jimmel pākaj nakrest, ij monned Irod gorra m₃gst, sij vū₃lkin ieres vāra īžes korra.

13. Nu kuo₃ss sij vū₃lkin : tanna i Jimmel iē₃kal itt nakrest Oaska, i sār₃n : kocc', vā₃lt pā₃rn i sōn' iēnn, i poack Jegēpet iemnja, i iē₃l' ta₃mpet (sa) tonn rajja, što kuo₃ss mun to₃nne im cie₃lk ; tonn guojk što tāht Irod o₃ced pā₃rn, majkem vāras.

14. Son kockaj, v₃q₃ltij pā₃rn i sōn' ienn ikka, i vū₃lgij Jegēpet iemnja.

15. I son ta₃mpē leaj tonn rajja, kuo₃ss Irod j₃gmij ; što šon₃tahč sār₃nma₃č Jimlūn pajjel prōrok, kū sār₃n : Jegēpet iemnest mun kohčum alkan.

16. Kuo₃ss Irod tanna ujni īžes luō₃nma₃č noajt-olmu₃j guojm, son čevta seandij i vūlkeht pū₃kij₃ pā₃rnaj₃ ko₃nted Wi₃fliemest i pū₃kk tonn iemnest kū₃yte₃d ē₃rest i to₃st nūrmij₃t, tonn pā₃l' mīlt, konn son kulū₃j noajt-olmu₃jn.

17. Tanna šondij sār₃nma₃č pajjel prōrok Jeremej, kū sār₃n :

18. Jinn kullaj Rāmest, lujhkem i reākmuš i čevta kuk₃zollem ; Rā₃ž₃l luojhk īžes pā₃rnaj₃t, ij tāt jōsked lujhkmen ton₃ guojk što sij iē₃l' leaj.

19. Mañña Irod sɔɔrmest, kič, Jimmel ieñkal nakrest idij Oaska Jegipet iemnjest,

20. I sārñ : kocc', vālt pārn īnnijnis, mōñ' Izrail iemnja ; tonn guojk što jāmmān pārn jīñk ōceej.

21. Son koccāj, vāltij pārn i sōñ' ienn, i pūðij Izrail iemnja.

22. Kuoss son kulij, što Arzelaj Iudējest lī cārren Irod sajest, aišes øvtel, son polij toj' mōñnem ; te pākaj suñne nakrest Jimmel (mōñned), i son vūlkij Galilej rajij siž.

23. I pūðij toj' i iel'χoðij lañnest nommed milt Nāzarettest, što šontahč pajjel prōrokij sārñmuššed milt, što son leañč kohējed Nāzaretliñčen.

Koalmant alkžoš.

Toj pīvij poatt Orvan ristj, i sārñ Jimmel sqrijt Iudēj miecest,

2. I cealk : kajðotted ; tonn guojk što ałtla lī poattañč ałm qar'-valt.

3. Tonn guojk što son lī tott, konn bajas prōrok Isajja cālkij : kukžollej jīñn miecest : vałmšekkeð vāra Šurra, tujšekkeð cūhkijt suñne vujkēst.

4. Ičč-še Orvan ōnij āskijt verblūd sozsmest i nā,hk-poakkañ pīrr čaalošmes ; a pierken sonst lejjin sujñ-ñu,čkej i miehc-mitt.

5. Tanna Ierusalim i pūkk Iudēj i pūkk iemñe-koant pīrr Jordan vijðenin suñne,

6. I sij ristno,ttēn sonst Jordanest i kajðo,ttēn rikijnis.

7. Nu kuoss Orvan ujnij ienney farisejjeð i sadukejjeð ižes korra puo,ttēn ristnottem vāras, cālkij sijje : kūvð šontus tij ! kie tijje pākaj vičēð puo,ttej sientmušest paɔo.

8. Te tujšekkeð kajðotmuš q,nezej šantajt ;

9. I ielleð jurted sārñed ičsant : a,čč mīñest lī Abram ; tonn milt što mun sārnam tijje, što Jimmel oajj tajñ kiðgijn pajas paj' nested pārnajt Abrmā.

10. Uže i qkš orr mūrij mañtkijn : ju,kke mūrr, kū ij pu,č šij' šantajt, cūhpjeβ i suohpjeβ tolle.

11. Mun risttam tienijt čāzest kajðotmu,šše ; nu lī mūñ' milt puo,ttej samjamp munned ; mun im q,neht kūnted sōñ' kamgijj ; son ristleskoatt tienijt Pa,ss-vujñsin i tołijn.

12. Sōñ' koajv lī kiðest sonst i son cālk ižes jārv-siemen-tāk-

kom-port, i kōpč pšenices ajhta, a jāv-šontem-sujn son poalt' čacknahtem tōljin.

13. Tanna poatt Isus Galilējest Jordne, Orvan gorra ristnotted sōnest.

14. Orvan-že tūlsolij sōn', i sārna: mīnne bitt ristnotted tōnst, i tonna mīnne poadaž?

15. A Isus cīlkij so, nne vuosta: kū, de a, tt nitt; tonn guojk što nitt mīje šieht tuj' šed ju, kke vujkedvūd'. Tanna Orvan luost sōn'.

16. I ristnotmañč Isus vaktiñne čāzest vijōij; i kīč, a, lm' so, nne āvñin, i ujnij Orvan Jimmel vujñas, kū volas pūdij, go, tt kō- lu, p, i nījij sōn' ol'.

17. I kīč, sārnešyūdij a, lmijn jīnn: Tātt lī mūn' šqb'šem a, lk, kū lī mūn' jīñked milt.

N'ealjant alkžoš.

Tanna leaj Isus vikmañč vujñsin miehc-pajhka, kīhčlem vāras cuo, rtest.

2. I ku, ss son pā, zjij ūielj-lo, ŗe piejved i ūielj-lo, ŗe ijjed, nealgešgūdij ma, ñ' musse.

3. I pūdij kīhčelij so, nne, i cīlkij: būdi ton Jimmel a, lk, cielk što lehčīn tākk kiedg' lejpen.

4. Son-že cīlkij so, nne vuosta: lī kirjžañč: ij liñče ortin lijpin ielled olmuñč, a ju, kke sqnijn, kū vījt Jimmel ūā, lmest.

5. Mañña test vālt sōn' cuo, rht pa, ss-lanna, i cieñkaht sōn' cie, rkov lādv ol',

6. I sārn so, nne: būdi ton liñčij Jimmel a, lk, suohpjed volas; tonn guojk što lī kirjžañč: son pāhk ižes ieñklījt tōn' vāras, i sij kū, ntešyuo, tte' tōn' kīdijdis a, lm, ik ton kūskče keadga jūlgijnant.

7. Isus cīlkij so, nne: lī kirjžañč nitt-še: ie, l' ton kīhče, l' Šur', ižant Jimmel.

8. Va, st valt sōn' cuo, rht i vīkk čerta oll tie, rm ol', i vuoz'žal so, nne pūkijt tānn a, lm ca, r'-iemnijt i sien' slā, v'.

9. I sārñ so, nne: mun pūkk to-lajte to, nne andam, būdi ko, m-meriñčij mīnne juolka.

10. Tanna Isus so, nne sārñ: ujt munst iers sajja, sqhtan; tonn guojk što lī kirjžañč: Šur, re, tōn' Jimm'la komnordol', i ort so, nne služ'.

11. Tanna kuott sōn' cuoꝛht ; i kīc, ieñkal pūttēn sōn' gorra i sluššēn soꝛne.

12. Kuoꝛss Isus kulij, Orvan lī antahc orrem-sajja, son monij Galileajja.

13. I son kuoꝛss kūdij Nāzaret, pūdij i iellesꝛūdij Kapernau-mest, mierr-rīntest, Zavulon i Neffalim rajij sisn ;

14. Što šontahc sārmañc pajjel prōrok Isajja, kū sārñ :

15. Zavulon iemne i Neffalim iemne, mierr-keajn a,ln Jordān tū,ikken, ristna,htem Galilēj,

16. Mīrr, orrej sievñdozest, ujnij šūrr čūv', i soꝛm iemñjest i kopest orejijt čuvred šontij.

17. Teð' pā,lest Isus sārnašgūdij Jimmel sqꝛꝛijt i cie,škešgūdij : kajđotteð, tonn guojk što a,lm' qar'-valt a,ltl'a pūdij.

18. Kuoꝛss son monij a,lt Galilēj mierred, son ujnij kūzt vīlj', Šimman, kohēma Piedrēn, i Uoꝛntrej sōn' vīlj', sajmijst pōtkmen mie,rrē ; tonn guojk što sonaj lejjēn kū,ll-šilej.

19. I sārñ sijje, što puoꝛtteð mun' mīlt, i mun tienijst tuj'sa olmuñc-šillijen.

20. Sij vaktiññe kūtten sajmijðis i vū,ikken sōn' mīlt.

21. Kuoꝛss son vū,lgij test ovdos, ujnij son nu,mb kūzt vīljñc, Jqhkō Zevedej a,lg' i Orvan sōn' vīlj' vonses ošijñis Zevedejijjn, čiztem sajmijðis, i koččaj šinijst.

22. I sij vaktiññe kūtten vonsēs i a,šes i vū,ikken sōn' mīlt.

23. I vōttoðij Isus pūkk Galilēj mīlt, uoꝛpest sien' sinagōgijn, sārñaj qar'-valt Jevāngeli i lićcij ju,kke koꝛ' i ju,kke uojna,htemvūd' olmujn.

24. I monij sōn' bajas sqkk pūkk Sīrej mīlt ; i pu,htis soꝛne pūkiyt koꝛ'lajt, kojñ lejjēn ju,kke-nalšem koꝛ' i uojna,htemvūd', i vū,rrēj-olmujt i māññ-koꝛ'lajt, i sām'zemes-koꝛ'lajt, i son lićcij sienijst.

25. I vū,lgij sōn' mīlt ienneꝛ olmñetteð Galilējest i loꝛe-laꝛññ- iemñjest i Ierusalīmest i Iudējest i Jordān tū,ikken.

Vīdant alkzoš.

Kuoꝛss son ujnij olmujt, son monij tierm' ol' ; i kuoꝛss son ištij, pūttēn soꝛne sōn' uoꝛsurvoj.

2. I son qꝛe,ð i,šes nā,lm', uoꝛpest sienijst, sārñaj :

3. Oaz'lož tokk lieβ, kukk lieβ vajvas̄ jñkijnis ; tonn guojk što sien' lī a,lm' cqr-valt.

4. Oaz'lož lieβ lujkej ; tonn guojk što sij joskeβ.

5. Oaz'lož tokk lieβ, kukk lieβ suo,ne ; tonn guojk što sijje kūtjed leańc iemne.

6. Oaz'lož tokk lieβ, kukk lieβ vujkedvūd' nielgest i koškest ; tonn guojk što sij lñčén kalnańc.

7. Oaz'lož lieβ tokk, kukk lieβ lā,v' dēs olmo ; sijje leańc lā,v' dēsvūt.

8. Oaz'lož tokk lieβ, kukk lieβ kūt,tkijnis puhtas ; sij lñčén ujnēd Jimmel.

9. Oaz'lož mirdottej lieβ : lñčén sij sārnamańc Jimmel a,lm.

10. Oaz'lož tokk lieβ, kokk lieβ vujezańc iers sajja vujkedvūd' guojk : sien' lī a,lm carstvo.

11. Oaz'lož tij liepped, kuoss tienijt lñčiš sgnijn cūzžolled, i vujezed, i ju,kke nalla viere sgnij guojm tienijt vier'žolled mun' guojk.

12. Rqmšotted i vieslussed ; tonn guojk što šur' lieβ tienest lajze a,lmest : nitt vuj'žiš i prōrokijt, kokk lejjen ovtel tien'.

13. Tij liepped iemnej sū,ll. Būdi sū,ll kādžinč sāmajdis, mijn son' tujšaz suollej? Son uže ni kōz ij q,neht, a što suohpjed sōn' olkus olmujt pajjel vāncem nalla.

14. Tij liepped tānn a,lm' cūv. Ij uoj kqhtjed la,nn, čuońcej tiern a,lm.

15. I puolzańc tūvas q,ste vuolla ij cieńkzuv', a cieńkzuv tūvas-jūily ol', i čuovv pūkijt portest.

16. Nitt q,nn čuovv tien' čuvv olmij ovdest, što sij ujnčén tien' šij tūjijt, i kūtčén tien' a,lm-a,š'.

17. Ielled ju,rted što mun pū,ttēm sieγzed zākon ili prōrokijt : mun im sieγzed poattańc, a tierted pū,tte.

18. Vujkest mun tijje sārnam : kon ij čqck a,lm i iemne, ij ni oxt iota ili ni oxt ceakas pud' zakonest, ovtel konn ij teavto pūkk.

19. I tād' milt, kie sieγaht ovt tājn uemus pāhkmuzijn i uopeast olmujt nitt, tott leańc kohčemańc uemussen a,lm-cārstva,št ; a kie tāit tūjašt i uopeast, tott leańc cealhmanańc šūren a,lm-cārstva,št.

20. Tā,št-γo mun tijje sārnam : buđi tien' vujkedvūt ij lińcē ienamp^kkirj-kōdij i farisejij vujkedvūtted, iepped lińcē monned a,lm-cārstvo.

21. Tíj kulíjt, što leaj cealhkañé poar'síjt: ie,l' ko,nt; kie kont, tótt leañé antañé súd' vuolla.

22. A mun cealka tíjje: ju,kke šientnej vīljes ol' pu,štíjt, leañé antañé súd' vuolla; a kie cealhk vīljis: raka, leañé antañé sine-drion vuolla; a kie cealhk: mielzemes, leañé antañé toll-attu.

23. Nitt, buđi ton putaz ížant lajz voltra, i ta,mpe muštjaz, što tōn' vīlj jurť tōn' vuosta mojt-ni;

24. Kū,đ' toγ' lajzant voltar erte i mon', ertel mīrdōd vīljíjnant, i tanna puōd', pu,t lajzant.

25. Mīrdōd pākíjnant vaktamp, kōnn ton sōnījn leaz vārest veal, što tōnījn pākkej íj antčē tōn' sudja, a sudj íj antčē tōn' slušja, i tōn' ie,tť íštchčís turma.

26. Vujkest to,ñne sārnam: ton ta,mpet íkk pie,s', kōnn ton íkk a,nt ma,ñemus teañkñe.

27. Tíj kulíjt što leaj sārmañé poar'síjt: ie,l' tuješt blūō'.

28. A mun tíjje cealkam: kie keahé nīzan-olmo ol' tāhtmužíj-nis, son uže reahktuvij sonījn ku,tkíjnis.

29. Buđi tōn' uo,lgēs-pie,ll ča,lm tōn' vīkk reahka, ro,tte sōn' meandā i suohpe íž'sant pγo: tōnn guojk što pu,reamp leañé to,ñne, što tonst oγť rūvj majkjahé, a íj lēhče pūkk tōn' ro,ñk suohp-jañé atto.

30. I buđi tōn' uo,lgēs-pie,ll kītt tōn' vīkk reahka, čūp son' iers sajjā, i suohpe íž'sant; tōnn guojk što leañé pu,reamp to,ñne, što majkjahé oγť rūvj tonst, a íj pūkk lēhče tōn' ro,ñk suohp-jañé atto.

31. Cealhkañé lī nitt-še, što buđi kie rātkjíné ížes kqpkest, q,ñn ant so,ñne rātkjem'-kirj.

32. A mun cealkam tíjje: kie rātkaj kqpkestes ie,res vierasvūō' gieččen, mōnn blūō' guojk, son vīkk sōn' blūō' tuojja; i kie najhtlatt rātkañé kqpkē, tótt tujašt blūō'.

33. Veal' tíj kulíjt, cealhkañé leaj poar'síjt: ie,l' mōn' pajjel Jimmel-sā,n', a tiert ížant Jimmel-sā,n' Jimmel ovdest.

34. A mun cealkam tíjje: ie,l' kliendōd' nī mōnn vie,rt: nī ol-míjn, tōnn guojk što son lī Jimmel íštem-sajj;

35. Nī iemníjn, tōnn guojk što sōn' jū,lk-saj' lieβ'; nī Ierusalī-míjn, što son lī sūrr qar' lo,ñn.

36. Nī ujevinant ie,l' kliendōd', tōnn guojk što íkk uoj nī očť vūpt tuj'šed vīlkđen ili čghpōden.

37. A q_{an} nitt lea^ñč tiene s_ānn : l_ā, l_ā, illeaz, illeaz ; a m_ā l_ā tānn ol', tott l_ā ŋuo_zest.

38. Tij kulijt, što leaj cealhka^ñč : ča_{lm} ča_{lm} sajja i p_ānn p_ān' sajja.

39. A mun tije s_ārn_{am} : ie_{l'} vuostla_{st} ŋū_zijn. Nu kie tōn' čack uo_{lg}ēs-pie_{ll} ŋūrre, k_āve_{st} so_ñne i nu_{mp} pie_{l'}.

40. I kie tātast tonijn sūt_totēd, i v_ālte_d tonst p_{āj}t, a_ñt so_ñne i olge_{lt} q_sr_{ij}dant.

41. I kie tōn' v_ūlgaht sōnijn v_ānce_d ovt virst, v_ānc sōnijn k_ūzt.

42. A_ñt tōs', k_ū tonst ānn, i te_{st}, k_ū tonst tāht lajn_{as} v_ālte_d, ie_{l'} kōvves p_qro.

43. Tij kulijt, što leaj cealhka^ñč : šq_žešt i_žant a_{ld}es i k_ūnt nie_{n'} i_žant p_{as}s-olmo ol'.

44. A mun cealkam tije : šq_{ž'}šekked i_žant p_{as}s-olmu_{jt}, blq_{v'}-slovved, kukk tienij_t k_qr_din, tu_{j'}šekked sijje p_ūre, kukk tienij_t ie_{ž'} šq_žešt, i kommer_dolled to_j ovtel kukk tienij_t čū_{ž'}čolle_ž i vi_žčte_ž ;

45. Što šontēpped a_{lm}-a_žant a_lken ; tōnn guojk što sōn p_āhk peaj_{va}s pajned p_{as}nikij a_ln i p_ūrij a_ln, i v_ūlk_zal a_{br} vujk-olmu_{jt} ol' i vie_{rr}-olmu_{jt} ol'.

46. Tōnn m_ālt što, bu_di tij ā_lkbo_tted šq_{ž'}šed to_{jt}, kukk tienij_t šq_{b'}še_ž, m_ā lea^ñč tije p_qlkij_t. Vaj nitt-še čoa^ñk-kopče_j tu_{j'}še_ž ?

47. I bu_di tij ielbitted pu_ora_{st} ovtij v_{il}jent guojm, m_{ij}t tij tu_{j'}šep_{pe}d ieres tū_{ij}jt ! Nitt-še i ristna_{ht}em tu_{j'}še_ž ?

48. I nitt tij kuot_jekked tirtsa, ko_zt tien' a_{lm}-a_čč l_ā tirtsa.

Ku_dant q_lk_zoš.

Kihčed, ie_lled a_ñted i_žant antmušij_t olm_{ij} ovd_{est}, tōnn guojk što ujnč_{in} tienij_t ; ieres nalla tije ij ličče p_āl_hk tien' a_{lm}-a_žest.

2. Nitt, ku_oss ton vaj_{va}s-antmušij_t anta_z, ie_{l'} rajk-m_{ūr}' čōd' kuk_zol i_žant ovd_{est}, ko_zt tue_še_{ž'} k_ūztla sinago_gijn i jo_tksist, što olmo sienij_t k_ūč_{in}. Vujkest tije s_ārn_{am} : sij uže v_ālte_{ž'} i_žes p_ālk.

3. A tonst, ku_oss ton anda_z vaj_{va}s-antmušij_t, q_{an} tōn' čin_{ž'} kitt ij tiedčē, m_{ij}t eall uo_{lg}ēs-kitt ;

4. Što tōn' antmu_ž lēhč_{en} peaj_{ht}est ; i tōn' a_č, k_ū ujn peaj_{ht}-tū_{ij}jt, m_āks to_ñne olmed.

5. I, ku_oss kom_mōr_dolaz, ie_{l'} nitt tu_{je}št, ko_zt k_ūztla, kukk

sq̄l'seʒ' joskneð sinagogijn i uʒlijn jotksij milt kommordollem vāras, što vū,ʒuwc̄in olmuʒ ovdest. Vujkest tijje sārnam, sij uže vā,lteʒ' iččes pā,lk.

6. Ton-še kuos,ss kommordolaz, mon' ižant po,rhte, lohkeð ur-sant i ko,mmert ižant ajča, kū lī peajhta,št; i tōn' ajč, ku ujn peajht-tūj', māks to,ņne olmeð'.

7. A kuos,ss tij kommordolbuo,tted, ielled sārned līk' sq̄rjyt, go ristna,htem; tonn milt što sij ju,rteʒ, što ienʒe,tted iččis sq̄nijn leańč kulmańč sien' sq̄r'.

8. Je,lled ie,lled sienej milt; tiet̄t tien' ajč mī tijje bitt, ortel tonn kuos,ss tij ānešʒuotbe,tted sōnst.

9. A kommordolled nitt: Mien' ajč, ton kū leaʒ a,l̄mest! q,ņn pa,ʒʒuv tōn' nom̄m;

10. A,ņn poatt tōn' carstvo; tōn' valt q,ņn leańč i iemne a,l̄n koʒt a,l̄mest.

11. Mien' tār̄mjeńč lej̄b' a,ņt mijje tānn peajvas;

12. I kūd' mien' rīlgijt, koʒt i mīj kū,ttep vealglajdan;

13. I ie,l' rīʒ' mienij̄t kihčlema,šše, a piest mienij̄t ūuo,ʒest. Tonn guoʒk što tōn' lī carstvo i sām' i šūrr-nomm a,kk' pajas. Amin.

14. Būdi tij q,lḡnepped olmij̄t pro,štjed sien' rīkkij̄t, tanna i tienij̄t pro,štaj tien' a,l̄m-ajč.

15. A iepped q,lḡne pro,štjed olmij̄t sien' rīkkij̄t, tanna i tien' ajč ij pro,šte tijje tien' rīkkij̄t.

16. Nitt-še kuos,ss tij pa,ʒʒepped, ielled tie,nted uʒridant volas, go,tt kūʒtla: sij pijjeʒ kās̄vaj̄dis sierh̄den tonn vāras, što vū,ʒ-ʒurved olmij̄t pa,ʒʒej̄jēn. Vujkest tijje sārnam: sij uže vā,lteʒ' pā,lkes.

17. A kuos,ss ton leaʒ pa,ʒʒemen, vujtel oajrant i poz' kās̄vant;

18. Tonn guoʒk što itted pa,ʒʒej̄jēn ij olmij̄t vāras a ižant a,ʒ' o,ete, kū lī peajhta,št; i tōn' a,čč, kū ujn peajht-tūjij̄t, māks to,ņne olmse.

19. Ie,lled kōpčed ičsant calajt, iemne ol', ko,št kuoj̄ʒ' i rūst torm, i ko,št sūl'-olmo rāppo,ʒ' i suolneʒ' :

20. A kōpčed ičsant calajt alma, ko,št kuoj̄ʒ ni rūst ij torm', i ko,št sūllo ie,ʒ' rā,ʒ' i suolent ie,ʒ'.

21. Tonn milt što ko,št lī tien' eall, ta,ņpe leańč i kū,tk tienest.

22. Ča,lm l̄ lišk vāras tūv'sen. I nitt, kuo,ss tōn' ča,lm leańč pu,ttes, tanna leańč pūkk tōn' lišk čuvvōd.

23. A kuo,ss tōi' ča,lm šontińč űuo,ssen, tanna leańč pūkk tōn' lišk sievńden. I nitt kuo,ss čuvv, kű l̄ tonst, leańč sierńedvűtt, ma,nte leańč tanna sievńedvűtt?

24. Ij uoj ni kie sluššed kűjt šu,rre ; űli ert ij sq,β' šesγuođ' a nu,mp alk sq,β' šed, űli sonn tōn pińeskoatt a nu,mp ij a,lk' voa,rđed. Iepped uoj sluššed Jimla i Mammona.

25. Tānn műlt tijje cealkam : ielled vűl'čekked űžant jűńk γuojk, mojt pōrred i mojt jukked, ni ij űžant ro,ńk vāras, mojn tov'notted. Jińk ijja lea šu,reamp pōrmuššed i ro,ńk ijja lea šu,reamp qsgijt?

26. Vűl'čekked a,lm lo,ndij ol' : sij ie,β' ka,lv di ni čűp ie,β' di ni kōpč ie,β' qjtijt ; i tien' a,lm-ajč pōrtt sienijt. Vaj tij liepped čerta pu,reamp sienijt?

27. I ni kie tienest ij uoj űžes vűlűjn la,šγed ro,ńkes (γota) i ert ka,rńel-vie,rt.

28. I qsgij vāras mojt tij vűl'čeped ? Kičsekked pealt' poa-lej ol', koxt sij šonte,β. Sij ie,β lik ni mojt, i ni pon' ie,β.

29. A tijje cealkam : i Solomon šűrred slā,veses ij tov'notmańč nitt, go,tt ju,kejańč sienest.

30. Go nitt Jimmel tov'naht pealt-rā,s, ku tā,rm l̄, a jenta leańč suhpjańč kirkna, to tienijt veal pu,reamp tov'naht, vā,nn-vierlajt !

31. Tōnn guojk ielled vűl'čekked i ie led sārned : mű mijje pōr-red ? űli mojt jukked ! űli mojn tov'notted ?

32. Tōnn guojk što tānn pūkk űce,β ristnahtem ; i tōnn guojk što tien' a,lm-ajč tiett, što tijje tajt pūkk biitt.

33. A ertel űcedd Jimmel čārstva i sōn' vujkedvűd', i tātt tijje pūkk leańč.

34. Tōnn műlt ielled vűl'čekked jentjĩńč piejv vāras. Tōnn guojk što jentjĩńč piejv űčč leańč vűl'čed űžes vāras. Leańč ju,kke piejvest űžes vāras vűlled.

Kičcant alkγoš.

Ielled sűtted, i iepped lűńe sűtma.

2. Tōnn guojk što ma,nte tij sűđijn sűtbo,tted, tojn sűđijn i lińčbo,tted sűtmańč, i ma,nte tij műrijn mie,rđeped, mukka műrijn i tijje mie,rđesγuođett.

3. I mojt ton kīcaz oarsa ol', kū lī vīljant ča,lmest, a omp mūr' ižant ča,lmest kul' ikk?

4. Ili kozt cealkaz vīljsant: orest, mur vāltam oarsa tōn' ča,lmest; a kīč, tōn' ča,lmest lī omp mūr?

5. Ton kūztlāč! Vā,lt ovtlēst omp mūr' ižant ča,lmest, i tanna ujnaz vā,lted oarsa vīljant ča,lmest.

6. Ielled ontlēkked pa,ss-ealajt pienγijt, i ielled suohped ižant zemčur šerij o,vte, što sij ieβ tōpcē tojt jū,γis kuojm i mašt mā,hellemen ieβ kīškūhēce tienijt.

7. Anned, i leač tiije antač; ōcced, i kovnbētted; tākđotted, to i q,vdett tiije.

8. Tonn guojk što ju,kke ānnoj vālt, i ōcej kavn, i tākđotja q,vdett.

9. Līja tienij koskest mukka olmuč, kū, kuos, sōn' a,lk ānast sonst lejp, antahē so,ne kiedγ?

10. I kuos, ān'sahē kū,l', a,ltnahē so,ne kūvd?

11. I nitt, go tij, kūkk liepped pakk, uojβētted a,nted pārnajdant šīγ antmušijt; tojn ienamp ant tien' a,lm-ačē šīknijt tojt, kokk ānneβ sonst.

12. I nitt, pūkājn, kozt tāγted što olmo eal'čēn tienij guojm, nitt i tij ielled sienij guojm; tonn guojk što to-lajn' lieβ' zākkon i prōrok.

13. Monned to,kkes urs mīlt; tonn guojk što tott uks lī šūrr i tott čuokas lī kōmteγ, kū vīkk majkem-sajja, i ienney vardeβ tojt mīlt.

14. Tonn guojk što tott uks lī tokked i čuokas lī kie,nc, kokk vīkkeβ ie,llem-sajja, i ted olmuētted ij ienney lea, kokk kvarneβ tojt.

15. Vq,r' duvved kīles-prorokijn, kokk potle,β tiije lāmpasq,γij guojm, a sisn sij lieβ kīškej čolp.

16. Sien' šantaj mīlt tītbe,tted sienijt. Kopcaz ton, ikk vinnmūrjijt čohkōj-mīstkest ili smokvajt pašnōtej rā,zest?

17. Nitt ju,kke šīγ mūrř šōntad šīγ šantajt; a ūuo,zes mūrř i šōntad ūuo,zes šantajt.

18. Ij uoj šīγ mūrř puhted ūuo,zes šantajt, i ūuo,zes mūrř puh-ted šīγ šantajt.

19. Ju,kke mūrř, kū ij put šīγ puttajt, rā,đett i suohpjett to,le.

20. Nitt sien' šantaj mīlt tītbe,tted sienijt.

21. *Ij ju,kjańč, kŭ sārń mu,ńne : Gospodi, Gospodi, lińče monneđ a,łm cārstva, a tott, kŭ teavt mŭn' a,łm-a,š' tāhtmuž.*

22. *Iennej leańč mi,ńne sārńje,tted tonn piejv : Gospodi, Gospodi! Vaj' mij tŏn' nomest ortlest a,ĵĵij sārńajm? i vaj' mij tŏn' nomijn vuŏj'ĵijm cŭ,rtijt? i vaj' mij ton' nomijn iennej kŭ,štna,ħtem tujjed tujšijm?*

23. *I tanna mun sijje sārńam : mun ni kuo,ss ĩm tiettańč tieńijt ; monneđ iers sajja munst, tij zakonzemmes tuj'šej'.*

24. *I nitt pijam ju,kja, kie kultal to-lajt' mŭn' sq,ĵijt, i kie eall sienij mŭlt, ort-nalšemen mŭlves olmujn, kŭ tujjšt portes pā,vt' ol'.*

25. *I vŭlgij a,br, i tŭvtŏn jŏj' i pŭńkjŏn pŭńg' i ėq,ŗven tonn port ol' i son jŏrmańč ij ; tonn guŏjk što son leaj tuj'šańč kiedŏj' ol'.*

26. *A ju,kjańč, kie kull tājť mun' sq,ĵijt i ij tuješt nitt, leańč pijmańč ort nālla mŭl'ħemmes olmujn, kŭ tuješt ĩžes port vŭntas ol'.*

27. *I vŭlgij a,br, i ko,łg'dŏn jŏj' i pŭńkjŏn pŭńg', i vŭŗren tonn port ol' ; son i jŏrĵij i leaj sŏn' jŏrmuš šŭrr.*

28. *I kuo,ss Isus,łŭptij tājť sq,ĵijt, olmo divde,ttŏn sŏn' mā,tħemuš :*

29. *Tonn guŏjk što son uŏ,pe,št sienĵijt koĵť vāltlańč, a ij nitt koĵť kirj-kĭđ i farisěj'.*

Kāvcant alkŏš.

Kuo,ss son tiermest ĩĵĵij, sŏn' mŭlt pŭđij iennej olmne,tted.

2. *I kĭč, pŭđij prokāzenoj olmuńč, kommŏrđolĵij so,ńne i cĭlkij : Gospodi, go ton tātĭĵ, oājaj mun' puttesma,ħted.*

3. *Isus vujkij kĭdes, kŭskĵij so,ńne, i cĭlkij : tātam, puttesm. I son vaktińne putta,šm prokāzest.*

4. *I cealhk so,ńne Isus : kĭč, ni kiez ie,ł' cielk ; a mon', vu,zeht ĩžant pāhpi, i pu,t lajĵ, konn pākaj Mojszej, sijje vŭ,ħzemuššŏn.*

5. *A kuo,ss monĵij Isus Kapernauma, so,ńne pŭđij ėuŏtsańč i ānaj sonst :*

6. *Gospodi! mun' sluššej leašš kuŏdest luŏstańč-kŏbest, i kŏrsińne mŭħċđatt.*

7. *Isus cealhk so,ńne : mun poada, tŭrvzattam sŏn'.*

8. *A ėuŏtsańč vuŏsta sārńaj, cĭlkij : Gospodi! Mun ĩm kŏstmańč tonn rajja, što ton poad'ėĵ mun' laj' vuolla ; a cielk ort sār'ń, to tŭrvzuvv mun' sluššej.*

9. Tonn mält što mun leam i pakolvos ; a quam saldzajt vuolnan, i sarnam oxti : mon', i son vuolck, i numpa : puode, i son poatt ; i ičcan slušja : tūješt tonn, i tūjašt.

10. Go Isus tonn kulij, so,anne virij térvén, i son cilkij ižes mält puodejijt : vujkest sarnam tijje : ni Izrailest im kvnmañč muka vier'.

11. Sarnam tijje : iennej poatt nu,rtcj' go,rren i uorjem-bie,lt i komleβ (tuol gu,rre) Abrāmin, Isākin i Jāhkijn a,lm cārstva,št ;

12. A cārstva a,lgc līncēn suohpmañč olkmus siecūdesse ; ta,mpc leañč luojhkmuš i pa nes kuojm käckmuš.

13. I cilkij Isus ču,tsiñce : mon', i koxt ton vier,jiz, nitt i to,anne leañč.

14. Pūdij Isus Picdar po,rhte i ujnij sōn' vuonna,m liešmen pū,lle-kōbest.

15. I kūskij son' kätte, i pū,lle-kōpp kūdij son'. I son kockaj i sluzij sijje.

16. A go,tt šontij ieknañč, so,anne puhtiš iennej cuorhtliñčed i son vujeht vujnsijjt sgnijn, i tīrvzo,ttj pūkiijt koβlajt ;

17. Što nitt šonta,hč, koxt leaj sarnmañč pajjel prōrok Isajja, kū sarn : son vq,ltij ižes ol' mien' uojna,htmužijt, i ku,ntgudij kōbijt.

18. Go,tt ujnij Isus pīrr ižes iennej olmū,tted, pākaj (uop-suvjijt) vūjjeđ pajjel nu,mp pealla.

19. Tanna oxt kirj-kätt pūdij a,ltla i cilkij so,ne : Uopsej ! mun vuolkam tōn' mält, zoš ton kōz' mon'ūiz.

20. I cealk so,anne Isus : rīmūijn lie ?' vuōnk i a,lm lo,ntijn lie, ?' pie,ss ; a olmo a,lgest illeaz kōz' uojv' ūkla,hted.

21. A nu,mp sōn' uopsuvjijn cilkij so,anne : Gospođi ! lū,št mun' octel vū,lked i rūhked ičcan a,š'.

22. A Isus so,anne cilkij : puode mun' mält i kū,đe jā,mjejt čik-keđ ižes jā,mjejt.

23. I kuō,ss son monij vōnse ; sōn' mält vū,lken sōn' uopsurvej.

24. I kē tanna šontij šūrr šōññ miere,št, nitt što pajjel vōnas mo,nnēn nōmp ; a son ūdij.

25. Tanna sōn' uopsurvej pū,ttēn so,anne, cō,vnen sōn' i cīlh-kēn : Gospođi ! pie,št mienijjt, majkjesgūdēm.

26. Sarn son : mojt tij muka lieppeđ polčč, vā,nn-vierla ? Teo' rajest son kockaj, kiltij pīnkijjt i mier' i šontij šūrr kuō,lhk.

27. *A olmo törtuŕššën i cülhken : kie to-la,hte, go pīng' i mierr jākyolleβ sōn' ?*

28. *I kuoss son nu,mp pealla pūdi, Gergesin iemnja; pūttën so,ne vuosta kūzt cuo,rhla, rūfijn līzma, čerta kūtkēš, nitt što ij tūstma ta,ñk vgrdeð ni kie.*

29. *I kič, sij kukzolšgūtten : mī lī tonst tujijt mien' vāras, Isus, Jimmel a,lk? Pūttēz tīje örtlest qjkij mūhced mienijt.*

30. *A sienest ku,ñken piñúéš ša,kked šūrr čūco.*

31. *I cuo,rt qnnun sonst : go ton vujeziñčiz mienijt; to vūl-geht mienijt ša,kk-čūcja.*

32. *I son cülkij sijje : monned. I sij līzten i vū,ñken ša,kk-čūcja. I kič, pūkk ša,kk-čuoze suohpjodij peack-sajest mierre, i ma,ñk-jën čācca.*

33. *A piñúej vīčlën; i kuoss sij pūttën lanna, sarnun pūkk tūj' i tonn līk, kozt cuorhtlaj tūj' šontij.*

34. *I kič, pūkk la,ñn viđij vuosta Isu,se; i go,tt ujnën sōn', qnnun, što son vuolka,ñč sien' iemnest pgo.*

Arcant qlkzoš.

Tanna son monij vōse, vūlkij mašt pajjel i pūdi lannaš.

2. *I kič, pu,hteš so,ne luštañč lā,rv' kob'la, kū leaj pijmañč tūl' a,ñ. I go,tt Isus ujnij sien' vier', son cülkij kob'liñč: ton leh-čiz račas, pā,ñam! kuotjeβ' to,ne tōn' rie,ñk.*

3. *Tānn pā,le kuo,lea kojñ kirj-kīđijn cülhken iččēs : son Jimmel lā,ñht.*

4. *A go Isus ujnij sien' jurtgijt, cülkij; monn guojk tij jur-tbe,tted ūuo,zes jurtgijt ižant kūtkest?*

5. *Tōnn guojk što mī lī kiehpsamp cielhked : kuotjeβ tōn' rie,ñk, ili cielhked : kocco, vōttod ?*

6. *A što tij tiedčippeð, što olmo a,lgest lī vālt iemnej a,ñ rī-kijt kūtted (tanna sārñ kob'liñč) : kocco, vā,lt ižant tū,ñj' i mon' koatsant.*

7. *I son koccaj, va,ltij ižes tū,ñj', i vūlkij koattaš.*

8. *Olmo, kozt sij ujnën tōnn, törtu,ššën i kihtën Jimmel, kū leaj antañč olmijt muka vālt.*

9. *Kuoss Isus tu,ð' go,rren vōttodij, son ujnij olmo ormen i pošlīñ kopēmen, nommed milt Mā,ñtvej, i sārñ so,ne: puode mun' milt. I son koccaj i vūlgij sōn' milt.*

10. I kuõss Isus ištej porred porre,st, ienne; mitta:red i reak-
linčed pūdi, i ištneñ sōñjn i sōn' uopsurjij guojm.

11. Ko farisej' tonn ujnēn, sij cīlkhēn sōn' uopsurjijt: monn
guojk tien' uopsej porr i jukk mitta:rij guojm i reaklaj guojm?

12. Isus tānn kulij i sijje cīlkij: tīrvas olmājt pū,r'nej' ij bēd',
a kopp-olmājt.

13. Monneð, uopsuvveð, mī tātt lī: lā,vredvūde tātam, a im tāt
lajjijt. Tonn guojk što mun pū,ttēm ko,hčed im vūjk olmujt a reaklajt
kajdottem vāras.

14. Tanna puõtteβ so,ñne Orvan uopsuvvoj', i sārneβ: monn
vāras mij i farisej' pa,szep ienne; , a tōn' uopsuvvoj' ieβ
pa,zehť?

15. I cīlkij sijje Isus: uojjeβ vaj ieβ peacluššed najm-kuoð'
a,lg, konn sienij guojm lī vūntem? A puõtteβ piejv', kuõss siene,st
ā,n'sett vūntem, i tanna ā,lkeβ pa,szed.

16. I ni kie ij tūñ uo,mm asse; pā,ština,htem lijnin; tonn
guojk što õttest tūñmañč kišk uo,mm as;rest, i rajk veal šu,reamp
leañč.

17. I nitt-še ie,tt vallo vōrs vēn' uo,mm viere sīze; a ieres nalla
uo,jeβ' viere kiškjed, i vinn pūkk kolk, i viere pūkk tōrmjeβ'. A vōrs
vinn vālett õtt viercij sīze, i sij kūyto līnčēn čabōn.

18. Kuõss son sijje tānn sārnej, pūdi, so,ñne šurr olmuñč,
kommorðolij so,ñne i cīlkij: mun' nījt a,tt jā,meš;ūdij; a puõde,
peje sōn' ol' kīðant, son leañč ielmen.

19. Kocaj Isus, vūlkij sōn' mīlt i sōn' uopsuvvoj'.

20. I kič, nīzan-olmuñč, kū leaj kūztemplo,je ē,kkeð pūcmen
vōrr-kōllmužest, pūdi, sie,lg'-bie,lt i kūskij sōn' gze-reavna.

21. Tonn guojk što son sārnej i,žes vāras: što kūsknem sōn'
as;rijt, to tanna mun tīrvzuvam.

22. A Isus kōvēs, ujnij sōn' i cīlkij: iel' ravsīñē, nījtām!
tōn' vierr tōn' pīstij. I nīzan-olmuñč teð' vuõrest šōndij tīrvas.

23. I go,tt Isus pūdi, šurr olmo porhte i ujnij nūrke; nūrgem-
mūrijn i olmujt suohpõtettem;

24. Cīlkij sijje: lixteð olgus; tonn guojk što ij jāmañč nījt, a
oatt. I sij lūññun sōn'.

25. A kuõss lijjen olmo vūlk;añč; son monij sīze, vq,ltij sōn'
kīðest, i nījt kocaj.

26. I vūlgij sakk tonn bajas pūkk tonn iemne mīlt.

27. *Kuo,ss Isus monij tu,ð go,rren ; sòn' mält pū,ttèn kūzt ča,lm'žemmes i kukžo,llèn : ləxčəx mǝjje lā,vved, Isus David a,lk !*

28. *A kuo,ss son pūđij po,rhte, ča,lm'žemmes pū,ttèn so,ñne. I sārñ sijje Isus : oskbe,tted, iepped, što mun oajam tojt tūjšed ? Sij sārñe,ž so,ñne : oskepp, Gospodì !*

29. *Tanna son kūskij sien' ča,lm'ij, i cǝlkij : tien' vier' mält i leańč tǝjje.*

30. *I āvñen sien' ča,lm' ; i Isus cǝlkij korsiuńe sijje : kǝhčed, što ni kie ij tied' če.*

31. *A sij go lǝxten, vǝlkčen sa,γ pǝkk tən iemne mält.*

32. *A kuo,ss sij vǝ,łkèn, tanna pu,łhtēs so,ñne ū,łžčma,łtem olmo, cuorhtla.*

33. *I kuo,ss cuorht leaj vuj'žanč, ū,łžčma,łtem ałgij sārñed. I olmo tovttožošgū,ttèn, cǝłhkèn : ij lǝńč ni kuo,ss muka itmuš Izraū,est.*

34. *A farisēj' sa,ñnun : son vuj'žal cū,rtijt cū,rtijšu,remuz' sāmaj guojm.*

35. *I vottodij Isus pǝkij lo,ñnij i sijđij mält, uope,st sien' sina,γōjǝjn, sa,ñnint čārstrā jevan,γeli i tǝrvčo,ttij ju,kke kobest i uojna,łtemvūdest olmujt.*

36. *Go,tt son ujnij ienne,γ olmú,tted, son šqłšt sienijt, što sij lejñen vīsmańč i pǝđknańč, go,tt lāmpas, kojñ ie-lea,ž pińńej'.*

37. *Tanna sārñ ižēs uopsu,γijjt : lejp-sūjñed ienne,γ, a čūpjje,tted vānas.*

38. *Tonn guojk āñned jāv-v-sūjñij žo,žjēñ', što son vǝlkča,łč čūpjijjt ižēs jāv-v-sūjñijjt.*

Lo,γant ałkžoš.

I son koččaj ižēs kūžtemplo,kk uopsu,γje,tted i o,ñtij sijje vält tǝrhkmas vujñsij ol' sienijt vuj'žem vāras, i lohčed ju,kke kob' i ju,kke uojna,łtemvūde.

2. *A tokk liež kūžtemplo,kked apostolijñ nom' : vūsnum Simman, kohčmańč Piedrēñ, i Uo,ñtrej, sòn' vǝlj, Jāk Zevedēj' a,łk i Orvan sòn' vǝlj,*

3. *Illip i Varfolomēj, Fomm i mittar Mā,łhtvej, Jāk A,łfej a,łk i Levvej kohčmańč Fadijēñ,*

4. *Simman Kananit i Iuda Iskariot, kū i o,ñtij sòn'.*

5. Tājt kūztemploj' vülkeht Isus, kältij sienijt i sārnej: tij ielled monned törtmas olmujt vār' milt i ielled monned Samarij lanna.

6. A monned ovtel Izrail port' kātmañč lāmpsij gorra.

7. I kuoss tij vōttoðbeitted, sārned, što a,lm cārstvo pūðij a,ltla.

8. Kopp-olmujt lohced, prokās-kob'lajt puttesma,lted, jamm-olmujt ealyekked, cūrtijt vuj'zekked. Uo,štžanna vq,ltijt, uo,štžanna i a,nted.

9. Ielled vā,lted mieldant ni ko,ll', ni silp', ni viešk', ni poak-ñijðant,

10. Ni vūsijt vq,ro, ni kūzť qsseť, ni kqmgiť, ni suo,mp'. Tonn guojk što tuj'šej-olmuñč q,neahť porttemmu,šše.

11. Konn tij lanna ili sijte monbo,tted, ko,ččed, kie tād' pāj-kest lē q,nezej, i toť' kuotjekked tonn rajja, konn tij vū,lg' iepped.

12. A kuoss tij monbe,tted po,rhte, tīrvžotted sōñjn, sārned: tīrv tānn po,rhte.

13. I go,tt tātt porht leañč q,nezej, tanna poatt tien' mīrr sōn' ol': a illiñče q,n'zej, tanna tien' mīrr kavvas tijje mqst.

14. A go,tt kie tienijť ij vq,ltne i ij kūltliñče tien' sqgijť; tanna ližted tonn portest ili la,nnest i pu,šted jū,lkijðant vūntsest.

15. Vujkest tijje sārnam: kiehsamp leañč Sodom i Gomorra iemñja sūtt-piejvest, monn tonn lanna.

16. Kīē mun vūlkžolam tienijť go lāmpsijť ko,ske čolpij: i nitt lehčbe,tted ju,rteť go,tt kūvd', i ma,lkžemme -jūñg' go golu,b'.

17. A vq,r'duvved olmujn; sij liñčēn a,nted tienijť sūttottem so,ijť, i ižēs sinagōgijn tienijť kubo,šřuo,ttēβ.

18. I liñčēn vikked tienijť šurr olmijť i cqrijť mun' řuojk, uopesvūd' gie,ččen sienij i törtmozij ovdēst.

19. A kuoss tienijť a,ntešřuo,ðett, ielled peacluž, kožť ili mojt cielhkēd; tonn guojk što tonn pā,l' antañč leañč tijje, mojt cielhkēd.

20. Tonn guojk što iepped tij liñče sārned, a tien' a,š' vujñas leañč sārned tienijť isn.

21. A vīlj ant vīljes sorma, i ačē a,lgēs; i vū,лкеβ pārna ižēs šontejij ol', i jā,m'deβ sienijť.

22. I pūkk kū,ntešřuo,ðett tienijť ol' nien' mun' nom' guojk; a kū kīršij kie,š' rajja, leañč peastañč.

23. A kuoss ā,lkētt vuj'žed tienijť ožted' la,nnest, viččed nu,mp

lanna. Vujkest tijje sārnam : iepped kīrken Izraīl loṇnijn pīrr mon-
ned, a goṭt poatt olmo pārn.

24. Uopsurvoj illea šureamp uopsejjeḍ i sluššej ij šureamp
īžēs šurred.

25. Leańč uopsucja, goṭt son lēhč uopsejjijnis ert nālla, i
slušja, goṭt son lēhč īžēs šurījn ert nālla. Goṭt porht ʒoʒjin kočsīs
Vielzevūlīn, tonn veal' ēūrtamp nōmsolētt sōn' kuotlajt.

26. Nitt ielleḍ polleḍ sienijn : illea ni mī peajht tūjijt, kū rehč-
jehčē ij, i čikjurma illea ni mī, kū ij lēhčē tiettańč.

27. Mojt sārnam tijje sievńdožest, tonn sārned ēūv' bārl', i
mojt pealja kulbetteḍ, sārned lqʒij a.ln.

28. I ielleḍ polleḍ tojn, kokk ro,ńk' ko,nteʒ, i jńk' ieʒ uoʒ'
ko,ntēḍ ; a polleḍ ienamp test, kū oajj i jńk' i ro,ńk' māj-
keḍ ādest.

29. Vaj' mīkjeʒ kūʒt u,ce lonta ert mīrv teańga vuosta ? I ij
jor' ni oʒt sienest iemńja tien' a,š' pākʒanna.

30. A tienest i rūpt uoʒrest pūkk lieʒ lokmańč.

31. I ielleḍ polleḍ : tij liepped pu,reamp ienney u,ce lo,nt-
ńetteḍ.

32. Nitt ju,ķja, kie mun' tomtsall olmīj ovedest, tonn i mun
tomtsolam īččan a.lm-a,š' ovedest.

33. A kie peahṭođińč munest olmīj ovedest, sonst i mun peahṭo-
đam a.lm a,ččan ovedest.

34. I ielleḍ jurteḍ, što mun pū,ttēm pu,ħteḍ mīr' iemne ol ; im
poattańč mīr' pu,ħteḍ, a mīk.

35. Tonn guojk što mun pū,ttēm olmo rā,ħkeḍ a,šsēs pʒʒo, i
ńjḍo iensēs, i ma,ńe vuonmestēs.

36. I vuostlīńčēn olmīe līńčēn īžēs kuotla.

37. Kie saʒašt a,šēs ili iennes ienamp munned, ij a,neht mun'
ovedest ; i kie saʒašt a,lges ili ńjḍēs ienamp munned, ij a,neht mun'
ovedest.

38. I kie ij vā,ħt rīstes, i ij vū,ħk mun' mīlt, tott ij a,neht
mī,ńne.

39. Kū jńkō,š vq,rēḍ, kāḍaħt sōn' ; a kū kāḍ'ʒańč lī jńkō,š
mun' guojk, pińń sōn'.

40. Kie tienījt vā,ħt, i vā,ħt i mun' ; a kie vā,ħt mun', i tonn
vā,ħt, ku mun' vūlgeht.

41. Kie vā,ħt prōrok, prōrok no,ńme, so,ńne leańč prōrok lqjʒ-

muš; i kie vālt vujk-olmo, vujk-olmo no,mest, so,anne liūčēn vujk olmo lajž'.

42. I kie jugah̄t ort tājn u,čzaj̄n ortijn napijn kolm čā,š', uop-suvvoj' nomest; vujkest tūjje sārnam, ij kādže ižēs lajžij̄t.

Ūztemplořant qlkžoš.

I kuošs Isus jōskij ižēs kūžtemploj' uopsuvje,tted mā,tžem-men; vūlkij to,mpe nu,mp saija uopseđ i sārned sien' lo,nnijn.

2. A Orvan, kuošs son sierhēs sajest kulij Xristoz tūjij̄t, vūlgeht kuoh̄tas ižēs uopsurjijn,

3. Cie,lhked so,anne: Ton leaž a,li ikk, ku bītt puo,tted, vaj' mijje bītt nu,mp vū,rted?

4. Čilkiij sijje Isus vuosta: monned, ciellhked! Orve, mojt kul-be,tted i ujnbe,tted.

5. Ča,lm'žemmes šontež ujnjen i lohkož vā,ncež, prokāz-kobla puttesmež i kul'nahtem kulōš;uo,ttež, jgmm-olmo calsole,ž i vajras sārnež šīγ sqžij̄t.

6. I tott lī oazlos, kū ij liūče mun' bajas vier'žanč.

7. Nu kuošs sij vūlkēn, Isus q,lgij sārned olmij̄t Orvan ba-jas: mojt tij vardījt pu,št sajest kihēmen? Vaj' olk-sujn, pūn̄gin lik-zollemm?

8. Vaj' mojt vardījt kihēmen? Vaj' olmo, tov'nahtañč sū,ppēs qsgij guojm? Kokk q,nnēb sū,ppēs qsgij̄t, lūtjeb qar' šūrr portijn.

9. Vaj' mojt vardījt kihēmen? Vaj' prōrok? Dā, sārnam tūjje, i šū,reamp prōrokked.

10. Tōnn milt što son lī tott, konn vāras lī kirjžanč: kīč, mun vūlkžolam ičēan ieñkal tōn' kās'v' o,pte, kū valmašt tōn' vār' tōn' o,pte.

11. Vujkest sārnam tūjje: nīzan-olmij̄n šontjijn ij čuoñčlanč ni kie šū,reamp Orvan rīstje,tted; a u,čmus a,lm cārstvest lī šū,reamp sōnned.

12. A Orvan rīstej' pījvij̄n tānn rajja a,lm cārstva valtaj sāmaj guojm, i kokk q,nnēb sāmajdīs, ro,tjež sōn'.

13. Tōnn guojk što pūkk prōrok i zakon sarnun ortel Orvan rajja.

14. I go,tt tij tātñēpped vā,lted, son lī Ilj', kōz bēdij puo,tted.

15. Kie,št liež pielj' kulleđ, q,nn kull!

16. A kiejn mun pejam tānn pūlvdoγ ovt nālla? Son lī ovt nālla pārnaj guojm, kokk orreb jōtksest, i kōrseb ižēs toγružij gorra,

17. I sārneβ: mij tijje ūurgajm ūurkem-mūrijn, i tij iepped sīrmañč: mij lavlōm tijje peaclusšem lavlajt, i tij iepped reakmañč.

18. Tonn milt što pūdiγ Orvan, ij pōr' da ni juγ ij; i sārnett: son' sīsñ lī cuoγht.

19. Pūdiγ olmo pārn, porr i jukk; i sārnett: kič tātt olmuñč, kū porr i jukk vėn', mīttarij i reaklaj tomđas olmuñč. I mīllėvūt lī vujkjañč ižēs pārnaj guojm.

20. Tanna son aļkij sieγted lōpnijt, kojñ leaj son' sāmmed ienamp vūz'zañč, tonn guojk što sij ie?' kajđotmañč.

21. N'uoγss toγne leañč Xorazin! ūuoγss toγne Vifsaida! Tonn guojk što goγtt Tīrest i Sidonest vūz'zañč līkkus sām', kokk lieβ tienest vūz'zañč, to tula sij līkkus kajđotmañč viercijñ i kunijñ.

22. A tijje sārnam: Tīrre i Sīdona kiepsamp leañč sūttem piejvest, goγtt tijje.

23. I ton, Kapernaum, kū leaj pajj'nañč aļm rajja, ton jōraγ volas ād' rajja; tonn milt što, go līkkus Sōdomest vūz'zañč sām', rokk lieβ vūz'zañč tōn' sīsñ, to son' kūtjañč lēhč tārmjeñč piejv' kajja.

24. A sārnam tijje, Sōdom iemñja leañč kiepsamp, go toγne.

25. Tonn pāil' Isus veal' sārñaj i cīlkij: Tōn' kītam, Aččėn, aļmeγst i iemñjest šuγ'mus! goγtt ton pīhtij tānn mīlvijñ i juγtjijñ, i vūz'zijñ tonn uγc pārnajt.

26. Nitt, aģhām, tonn guojk što nitt leaj tōn' šīγ tāhtmuš.

27. Pūkk lī antañč mīγne mun' aģest, i ni kie ij tīd' aļg', goγtt aģ; i aģ' ij tīd' ni kie, goγtt aļk, i kiez tāht aļk vūz'zeđ.

28. Puoγted mīγne pūkk tujla i kokk liepped lōssės kūñdej', i mun vuoñđam tienijt.

29. Vāļted mun' keassas ižant čāpze, i uopsuvved munst: tonn guojk što mun leam lārvėd i suonn kūtkijñan; i kornbeγted šīγ calmuž ižant jīñkiγt.

30. Tonn guojk što mun' keassas lī šīγ, i nuoγtt mun' lī kieppės.

Kūztemplozant gļkzoš.

Tõnn pā,l' monij Isus pajjel kalvaņč peald' sū,vet; a sōn' uopsuvvoj' lējjēn űealkmaņč i gļken kiškeo sujn-lq,đvijt i pōrred.

2. Farisēj' kuošs sij ujnēn tonn, cļhkēn so,ņne: kīč, tōn' uopsuvvoj' tūj'šež tonn, monn ij šīt tūjšed sū,vet.'

3. I son cļlkij sijje: vaj' tij iepped lokmaņč, mojt tūjišt Dqvīd, kuošs son leaj űealkmaņč ičē i tōkk, kokk lējjēn sōņņn ortest?

4. Kožt son monij Jimmel pō,rhte i pōrij vū,zvaņč lįjbįjt, kojt, ij šiehtmaņč so,ņne pōrred ni tōjt, kokk lējjēn sōņņn, a ortįjt pqrįjt!

5. Ilā tij iepped lokmaņč zāk'nest, što sū,vzįj mļlt pqr cierkvest icllež sū,vett vuosta, paj-še sij iež leaz vie,ņe?

6. Nu sārnam tijje, tā,st.lī tōtt, kū lī šu,ņeamp cierkvetted.

7. Go tįj tied'čēpped, mī tātt lī: lā,ņvedrūd tātam, a im laj-ziįjt, to iepped vier'zehčē,tted vie,ņemmes olmuįt.

8. Tõnn guojk što olmo aļk lī šurr sū,vvett aļn.

9. I kuošs son rūlkij taņņpet, monij son sien' sinagō,kke.

10. I kīč, taņņpe leaj olmuņč, kon olmu,st leaj ko,šk kūt; i ko,ččēš Isusest, sōn' vier'zem' rāras: oajj, ij lōzced sū,r'ziįn?

11. Nu sonn cļlkij sijje: kie tienest kiest lī ožt lāņņpes, goįtt son sū,vvet jorr ārta, ij vā,ļt dī nī kie,z ij sōn'!

12. A monn vie,ņt lī olmuņč pu,ņeamp lampseįtted! I nitt oajj sū,vzįj mļlt tūj'šed pū,ņe.

13. Tanna son sārņ tonn olmuņe: vujke ižānt kīd'; i son vuj-gįj, i šōndįj kīt tīrvas goįtt nu,ņņp.

14. A farisēj' lįxtēn olgus i kosknēs ju,ņtēn sōn' vuosta, kožt sōn' maįkeo. A Isus tīdīst i rūlgįj toņņpe.

15. Sōn' mļlt rūlkij ienneņ olmuņe,tted, i son tārvo,ttįj sī-nįjt pūkk.

16. I kīldįj sīnįjt sārņņnen ižes bajas.

17. Što leaņč nitt, goįtt lī sārņmaņč pajjel prōrok Isajja, kū sārņ:

18. Kīč, mūn' pāhkōm-pā,ņn, konn rql'šēm, šqβ'saņč mun' pā,ņn, koz mun' jīņk ājast pū,riįjt. Mun pējam ičēan vujņas sōn' ol', i son tūjašt sq' sūd' bajas olmuįt.

19. Son ij sārņ vuosta, nī kukzol ij, i nī kie ij kul' jōtksiņn sōn' jīn'.

20. Kosk-mu,rtem sujn son ij mu,rd', i sücr-püvsijt son ij čqcked, konn ij pu,št oajhtmuž sü,ttc.

21. I sön' no,mme törtmos olmo oskešguo,ttcβ.

22. Tanna pu,htēs so,une cuorhtla ča,lmzemmes i nužčma,htem; i tirczo,ttij sön' nitt što ča,lmzem i nužčma,htem a,lgij sārned i ujnec.

23. I tivtuššēn pūkk olmo i sgrnun: vaj' tātt lē Xristos, David a,lk!

24. A farisēj' ku,ss sij kullēn tānn, cīlhkēn: son ij vujeht cū,rtijt ie,res nālla, go Vielzevul', cū,rtij šu,r'muz sāmaj guojm.

25. A Isus, kū tīdij sien' jurtkij, cīlkij sijje: ju,kke cārstva, kū rgtkij ičnis, leańč kuras; i ju,kke lo,nn ili porht, kū rgtkij ičnis, ij lińče čuońčed.

26. I go,tt sātana sātana vujaht, nitt son rgtkij ičnis: koxt tanna čuońč sön' cārstva?

27. I go,tt mun Vielzevul' sāmaj guojm vu,žam cū,rtijt, to tien' a,lg', kienn sij sāmaj guojm vu,žcβ? Tonn milt sij lińčēn tijje su,djen.

28. A go mun Jimmel sāmaj guojm vujezam cū,rtijt, to tanna pūdij tijje Jimmel cārstva.

29. Ili, koxt oajj kie monned sgmjēs olmo po,rhte i sön' ealajt vā,lted, go,tt ortel ij kor' sqmm-olmo? i tanna a,lnest sön' porht-sisko.

30. Kie ij leaž munijn, tott lē mun' vuosta, i kie ij kōpc munijn, tott pīdgaj.

31. Tā,d milt sārnam tijje: ju,kke riehk i lajhtmuš kuotjeβ olmij; i lajhtmuš vu,žnas vuosta ij lińče kuottańč olmij.

32. Kie cealhk sā,n' olmo a,lg ol', kuotjeβ so,une tokk rie,k; a kie cealhk Pa,ss-vu,žnas ol', tokk rie,k ieβ lińče kuottańč ni tā,d a,lmest ni tu,d'.

33. Ili tānn mūr' lobbēted šīr mūrren i sön' šantajt šiknen; ili lobbēted mūr' nu,ossen i sön' šantajt nu,ossen; tonn guojk što mūr tīdett šantaj milt.

34. Kūvd' šontus: koxt tij uojbēted sārned šīr sa,rijt, go tij liepped pakk? Tonn guojk što kū,tk' tīvdasvūdest ná,lm sārnn.

35. Šīr olmuńč puht šīr ealajn šiknijt; i nu,žēs olmuńč poht nu,žijt nu,žēs ealajn.

36. A tijje sārnam: ju,kke pu,št sā,nnest, konn cielhkeβ olmo, sij a,ntcβ sā,ne vuosta sūd' piejv'.

37. Ižant sǵǵijn vujkdužax i ižant sǵǵijn liñčix vier'xuma.

38. Tanna kuolea-kokk kirj-kidijn i farisējijn cilkkin: Uopsej' Tātēp mij tonst ujnēd rū,žyemuž.

39. A son cilkij sijje vuosta: űuo,zes i riehk-tuj'sej pūlvdokh occ rū,žyemuž, i ij antōd so,ņne ie,ņes vū,žyemuš, go prōrok Iōna rū,žyemuš.

40. Gott Iōna leaj vallas čovj' sisn kolm piejv' i kolm ej', nitt i olmo alk leańc iemne kū,tkest kolm piejv' i kolm ej'.

41. Ninevitla kocolleβ sūd' vāras tājn pūlvdoγin i son' sūdeš-guo,tteβ; tonn guojk što sij kajdo,ttēn Iōna sǵǵijn.

42. Sōvj'-goj' carica koccall sūd' vāras tājn pūlvdoγin i sūdeš-goatt sōn'; tonn guojk što son pūdiγ iemne rajijn kulleō Solomon mīllovrūōa; i kič tā,št lī šureamp Solomoned.

43. Kuō,ss lieγt tōrtmas vujņas olmu,št, tanna vōttatt ēā,ž'-γemmēs pǵkij mīlt, occ ruōñņem-saj' i ij kovn.

44. Tanna sārņ: mun māccam mǵst iččan porhte, ko,št mun rū,łkēm: i kuō,ss son poatt, kārn sōn' kuras, i lī pǵšmańc i rievk-lahtańc.

45. Tanna vuolk, i vālt mīldeš kiččem nu,mbijt rujņsijt, űuo,zeamp iččeōes, i ēǵkkeb sij toγ i ie,lleβ ta,mped; i lī tonn olmņje ma,ņ'muńc űuo,zeamp a,rtmuńcēō. Nitt leańc i tānn űuo,zes pūlvdo,kke.

46. Nu kuō,ss son veal' sārņaj olmijt, sōn' ie,ņn i vīlj' čuńcun olkem-bie,lt, i tǵhtun sōņijn sārned.

47. I mutam cilkij so,ņne: kič tōn' ie,ņn i tōn' vīlj' čuōńčeβ olkem-pie,lt i tāhteβ sārned tōņijn.

48. A son cilkij vuosta, sārņja: kie lī mun' ie,ņn? i kiekk mun' vīlj'?

49. I rū,zelt kidijnis ižes uopsurjij ol', i cilkij: kič, tā,št lī mun' ie,ņn i mun' vīlj'.

50. Tonn guojk što kie alk ie,łleō mun' a,łm-a,ž' tāhtmužij mīlt, tott lī mi,ņne vīlj i uo,ņpēn i ie,ņn.

Kolmomploγant gkxoš.

A tonn piejv' līvtij Isus portest i ištij mierr-gū,ņre.

2. I koakka,ņ so,ņne ienneγ olmńtteō, nitt što son monij vōn-se, i ištij; a olmo pūkk čuńcun rīndest.

3. I son uo₁pést sīnijt ienney ārvdussij guojm, sārna₁: kīč₁, līvtij ka₁lvej ka₁lvēd.

4. I kuo₁ss son ko₁lvij, muta ko₁ččij čūhko luz' ; i pū₁tten lo₁nd', i nūhkun tonn.

5. Muta vīrij kiedg sa₁ja, ko₁ng' leaj vānas iemnjēttēd ; i vak-ti₁nē sōndēsgūdi₁, tonn mīlt što leaj iemne sie₁nk.

6. Nu kuo₁ss pajjen piejv, ko₁škešgūdi₁, i ko₁zt sonst ij līnē uo₁ndes, ko₁kij.

7. Muta ko₁ččij cōhkej mīstkij ko₁ske, i šo₁ntēn cōhkej mīstēz', i sōn' tehpen.

8. Muta ko₁ččij šīz ie₁mnja, i pu₁tij šantajt ; o₁zt sōndi čuotsi₁nē, nu₁mp kuttlo₁zeli₁nē, a ie₁res kolmlō₁zeli₁nē.

9. Kie₁st līnēn pie₁lj kulle₁d, q₁nn kull.

10. I pū₁tten uo₁psurvoj' i cīl₁hkēn so₁nne : mōnn guojk ārvdus-sij guojm sārna₁z sījje ?

11. Son sījje cīlkij vuosta : tonn-guojk, što tijje lī anta₁nē tīttēd a₁lm-cārstva peajhtōzīz, a sījje illeaz anta₁nē.

12. Tonn guojk što kie₁st lī, so₁nne a₁ntētt i sonst lea₁nē ienney ; a kie₁st illea, sonst vā₁ltētt i tonn, mī lī.

13. Tonn guojk sārnam sījje ārvduzīz-guojm, što sij ujnē₁β i ie₁β ujn, i kulle₁β i ie₁β kul' i ie₁β qnt. št.

14. I sījje lea₁nē Isajja prorok sārnmuž mīlt, kū sār₁n : kulmu-žījn kulbēttēd i ieppēd qntēšt ; i čelmij guojm līnēbēttēd kīhēd i iep-pēd ujn.

15. Tonn mīlt što tojn olmājn kū₁tk' šo₁ntēn korras, i pīlj ij guojm poan nālla kulle₁β, i čelmijōdis o₁mpzēn, tonn-vāras što ie₁β ujnē čelmij guojm, i ie₁β kul' čē pīlij guojm, i ie₁β qnšēhēc kū₁tkijnis, i ie₁β mācē, što mun sienijt tīrvzatē.

16. A oazlōž lie₁β tīn' ča₁lm', go₁tt ujnē₁β, i tīn piel', go kulle₁β.

17. Vujkest tijje sārnam : ienney prōroke₁tēd i vujk-olmē₁tēd tūhtun u₁ned, mojt tij ujnē₁tēd i ie₁β ujnānē, i kulle₁d, mojt tij kul-bēttēd, i sij ie₁β kulma₁nē.

18. Te tij kulle₁d mī lī ārvdōs ka₁lvej' bajas.

19. Ju₁kjēnē, kū kulij sār₁n' cārstva bajas i qntsa₁nē ij, pōttall tōrtmas i kīšk tojt iers sa₁ja, mōkk lējjēn kalva₁nē sōn' kū₁tkest : tāt lī tott, mī leaj kalva₁nē čuokas gū₁rre.

20. A kū leaj kalva₁nē kīdōk-pā₁jkest, lī tott, kū kull sār₁n' i rāmmo₁st vālt sōn'.

21. A illeaz sonst uo,ptes, i son illea rgras; kuo,ss šant peac-cel ili vuj'žemuš sã,ñ' guojk, son raktiññe cier'žuvr.

22. A kũ leaj kalvañé čohkem-mĩstkiy ko,ske, li tott, kũ kull sã,ñ', a tãnn a,lm vüll i cãptogrũd' ruj'žolmuš talp sã,ñ', i son li šantajxã.

23. A kũ leaj kalvañé šĩr iemnej a,lm, li tott, kie kull sã,ñ' i gntašt, kũ i li šantaj-guojm, nitt što muta poht šantajt čuotliñće, a ie,res kuttlog'liñće, a ie,res poht kolmlog'liñće.

24. Nu,mp ārdoz son sijje sãrnaj, i cĩlkiy: a,lm-cārstva li ert-nãlla olmĩjn, kũ ko,lvij šĩr kalvmužijt ižės pĩlto.

25. A kuo,ss olmo ũttẽn, pũdij sũn' vuostlañé i ko,lvij ũuo,zės rã,z' pšenicaj ko,ske, i pãro vulgij.

26. Kuo,ss šondij sũjn i idij šant, tanna idij i ũuo,zės rã,ss.

27. Nu pũttẽn žozjen pakolroz, i cĩlhkẽn so,ñne: šurr olmuñé! İkk ton šĩr kalvmužijt kalvañé ižant pĩlto? Ko,št šitt pũttẽn toř ũuo,zės rã,z'?

28. Nu son cĩlkiy sijje: vuostlañé tũjišt tonn. A pakolroz so,ñne cĩlhkẽn: tãtũz, mij vũlkep, cã,ltẽp sũñijt pãro!

29. A son cĩlkiy: im tãt; što tij, kuo,ss tij vã,ltbẽttẽd ũuo,zės rã,z', iepped rađ'če pšenica ortest sũñij guojm.

30. Kũttẽd ortest šonted sijje tott i nu,mp čũzpem rajje; i čũhpem bã,ľ mun cealkam čũhpjijt: kũpčẽd ortlest ũuo,zės rã,z i korred sũñijt tohken, puo,ltẽm vãras; a pšenica kũpčẽd mun' aļhta.

31. Ie,res ārdoz son sijje pijij, cĩlkiy: a,lm cārstva li ert-nãlla gorčica siemaj, konn olmuñé vãldij i ko,lvij ižės pĩlto.

32. Kũ li u,cmus pukij siemaj, a pajdẽkke, kuo,ss son šant, li šu,rcamp pukij šontijij, i čũñčzuv mũrren, nitt što puo,tež a,lm lo,ũd' i kaťčottež sũn' ũvsij vuolla.

33. Ie,res ārdoz sijje cĩlkiy: a,lm cārstva li ert-nãlla vã,šũn tajknũn, konn nĩzan-olmuñé vã,ltij i pijij kolm mearra jãvred, konn rajja iež pũkk kũzãñé.

34. Pũkk to-lajte Isus sãrnaj olmujt ārdossẽn, i ārdozijxa ij sã,nañé sijje;

35. Što leañé te,đ' mĩlt, mĩ li sãrnañé pajjel prōrok, kũ sãrn: mun ārdozijn ař'dam ičcan ũũ,lm', sãrnešgoãdam tonn, mĩ leaj peajhtañé tãnn a,lm' sie,ttẽm rajest.

36. Tanna Isus lũ,štij olmĩjt i monij pũ,rhte. I pũttẽn so,ñne

sõn' uopsuvvoj' i cõlkin: cie,lk mijje ārvdõz peald' ūuo,zes rāz rāras.

37. A son sijje cõlkij vuosta: kũ kalv šīγ kalvmužijt, lĩ olmo a,lk.

38. Pealt lĩ tāt a,lm; šīγ kalvmuž lieβ cārstva a,lg'; a ūuo,zes rā,ss lĩ tõrtmõz' a,lg';

39. Vuostlañč, kũ sīnijt ko,lvij, lĩ cuo,ht; čũhpmuš lĩ tānn a,lm' putmuš, a čũhpoj' lieβ ieñkal.

40. Tānn māl̄t go,tt kōpčč,tt ūuo,zes sujnijt i tōlājn puo,ltett, nitt leañč tānn a,lm' puttem pā,le.

41. Vūlgaht olmo a,lk ižēs ieñklijt, i sij kōpčēβ sōn' cārstvest pūkk vuj'žolmužijt i kokk ielleβ zākon vuosta;

42. I suohpeβ sīnijt toll-kivkna; ta,mbet leañč reakmuš i pā-nij-guojm kāckmuš.

43. Tanna vujk-olmo čūvneβ, go piejv, ižēs a,š' cārstvest. Kiest lieβ' pie,lj' kulleð, g,nn kultal!

44. Veal: a,lm-cārstr lĩ ovt nālla peajht-ealajn, kũ lĩ pealdest kāhtañč, konn obnuñč kovnij i pijtij, i rāmmest sōn' vāras mann i miekk pūkk, mĩ sonst lĩ, i oast tonn pealt.

45. Veal: lĩ a,lm-cārstva ovt nālla kũ,hpjõzin, kũ occ šīγ zemčurijt;

46. Kũ, kuõ,ss kovnij ovt kqlšēs zemčur, vūlkij, mĩγij pūkk, mĩ sonst leaj, i ū,štij sōn'.

47. Veal: lĩ a,lm-cārstva ovt-nālla nūtijn, kũ lĩ suohpma mie,rr̄e i vālt ju,kke-nalšem kũlijt;

48. Konn, kuõ,ss son šõndij t̄vt, k̄ssis̄ r̄intu, di ištis̄ i kōpčis̄ šīγ (kũlijt) g,štja, a ūuo,z suohpjen pāgo.

49. Nitt leañč tānn a,lm' putmen: vū,лкеβ Ieñkal i rā,tkeβ pāss-olmijt vujk-olmijn pāgo;

50. I suohpjeβ toll kēvkna: i ta,mpe leañč luõjhkmuš i kā,ckmuš pānij guojm.

51. I ko,žij sīnest Isus: qntšijt, iepped tānn pūkk? Sij sārneb so,ñne: qntšim, Gospodĩ!

52. A son cõlkij sijje: tānn māl̄t lĩ ju,kke kirj-kitt, uopsañč a,lm-cārstvo, ovt-nālla žozjenijn, kũ kuont olgus ižēs eall-ajtest õtt i uõmm.

53. I kuõ,ss Isus lūptij tāj̄t ārvdõzijt, vū,lgij ta,mbet.

54. I kuõ,ss son pūdij ižēs a,šē-iemnja, son uopēst sīnijt sīn'

sinagogyin, nitt što tor'zuššën, i sarnun: ko,št so,ņne muka mālves-rütt i sām'?

55. Vaj' son porht-čiep' a,łk lī? Vaj' son' ie,ņnu kohčaj Māri-jenn, i son' vīļ' nommed mīlt Jāk i Iosij, i Simman i Iuda?

56. I vaj' sōn' uo,rpen' pūkk lie,β mīnīj koskest? Ko,št tanna so,ņne tākk pūkk pūttēn?

57. I vier'zuvēn sonst. A Isus cīlkij sijje: illea prōrok iers sajest cīstza, go īžes a,š'-iemņjest i kuo,đ'ses.

58. I ta,mpet son ij tūj'sańc ienneŗ ujna,htem tūjijt sīn' riere-ŗemrūd' guo,k.

N'ieljēmpoŗant qłkzoš.

Tōnn pū,le ūielj'-vāldlańc Irod kulij sqŗijt Isus bajas,

2. I cīlkij īžes pąkolroŗijt: tātt lī Orvan rīstej; son eallaj jāmjij go,rren, i tonn guo,jk ujna,htem tūj' tūj'šurve,β sōnījn.

3. Irod vq,łdij Orvan, kōrij sōn' i pējij sievńēs sajja Irodiada guo,jk, Illip, īžes vīļ' kqpeg guo,jk.

4. Ted' mīlt što Orvan sārņaj so,ņne: ij šit to,ņne ie,łled sōnījn.

5. I tātaj ko,ņted sōn', a polij olmījn; tonn guo,jk što sōn' lo,kkeš prōrok sajja.

6. A kuo,ss prāzņju,ššēs Irod šontem-piejv, Irodiada nūjt sīrij kū,ssij bā,ł', i mīldij Irod so,ņne.

7. Tōnn guo,jk son Jimmel-sqņin o,štij so,ņne a,ņted, līšša son mojt āna,łc.

8. A son ienńēs mā,ŗzemmed mīlt cīlkij: a,ņt mī,ņne tā,št jū,đ' a,łn Orvan rīstej' uo,jv'.

9. I vīrij eqrr peacla; a Jimmel-sā,ņ' guo,jk i toj guo,jk, kokk orrun sōnin, son pākaļ a,ņted so,ņne.

10. I vūlkeht Ornest uo,jv' čūhped sievńēs-porrest.

11. I pu,łtiš sōn' uo,jv' jū,đ' a,łn, i o,ņtiš nījte, i son vīrij eanna,s.

12. A son' uopsuvōj' pū,ttēn, vq,łtēn sōn' ro,ņg, i rū,łkēn sōn'; i vū,łkēn i vikkēn sqŗ' Isuse.

13. I kuo,ss Isus kulij, vū,ŗij to,mbet consēst pu,št pajhka oŗto; a olmo kuo,ss ku,łlēn tonn, vū,łkēn lo,ņņijn vā,ņņelle sōn' mīlt.

14. I kuo,ss Isus līvtij olgus, son ujnij ienneŗ olmūc,tted; i šqłišt sīnījt i tīrvō,ttij sīn' uo,j'na,htmījt.

15. Nu *kuo,ss* šondij *ieknaič*, *pūttēn so,ņne sōn' uopsurvoj'*,
i *cālhkēn*: *pājhk tā,št lī pu,št*, i *pā,ll lī ma,ānēd*: *lū,št olmījt*, *što sij*
vuol'čēn sijōijt, i *oastcēn īzījōis pormuž*.

16. Nu *Isus cālkij sijje*: *īllea monu guojk sijje vā,lked*; *tij*
a,pted sijje porred.

17. A *sij sārneb so,ņne*: *mānest tonn vī,pt lī ta,št vīt lejb' i*
kūžt kū,l'.

18. *Son cālkij*: *po,lted mā,ņne tī,ņe sīnījt*.

19. I *pākaj olmījt īsted rā,ž ol' i kuo,ss son vq,ltij vīt lejb' i*
kūžt kū,l', *kāčest alma*, *son loslā,rij*, *lijbijt mu,rđij* i *o,ptij uopsurvojjt*,
a *uopsurvoj' o,ptēn olmījt*.

20. I *po,rren pūkk* i *šo,ptēn kallas*; i *kōpčēn kuotjaič ku,skijt*
kūžto,mplo,kk tirt kōr'bēted.

21. A *pōrje,tted leaj a,ldē vīt toafent olmīe,tted*, *nīznījā i*
pārnaījā.

22. I *raktiīne pākaj Isus īžēs uopsurvojjt monned vōse i suk-*
ked ortel īžēs nu,mp pealla, *konn son olmījt luoš*.

23. I *lū,štij olmījt i monij tie,rn' ol' kōmmōdōlled ožto*; i
iekna ožto kuottij toj'.

24. A *vōns leaj uže kaska mier'*, i *sōn' nōmbij guojm jievaj*;
tonn mīlt što pīnk leaj vuosta.

25. A *īealjant vālvomuž-pā,le ikka pūđij sijje Isus*, *vōttōđij*
mier' mīlt.

26. I *uopsurvoj'*, *kuo,ss sōn' ujnēn mier' mīlt vā,ņcēm*, *sūr-*
kēn i sgrnun: *tātt lī om' vardoj*; i *polmēn kukžol'skū,ttēn*.

27. A *Isus vaktiīne sīnīj guojm sārnešrūđij i cālkij*: *raq'nur-*
ved; *mun leam*, *ie,lled polled*.

28. *Piedar so,ņne cālkij vuosta*: *Gospodi!* *go leaž ton*, i *pāk*
mun' puo,tted to,ņne čā,ž mīlt.

29. A *son cālkij*: *puo,đ'*. I *lvtij Piedar vōsest*; *vūlgij čā,ž'*
mīlt tonn vāras, *što puo,tted Isuz gorra čā,ž' mīlt*.

30. A *kuo,ss son ujnij iennē, pīnked*, *sūrken*, i *go,tt čācca oajēs-*
rūđij, *son kukžol'srūđij*: *Gospodi*, *pie,št mun'*!

31. *Isus vaktiīne so,ņne o,ldint kīdes*, *tū,ljestij sōn'*, i *sār*
so,ņne: *ton vā,ņn-rierlaič!* *Mōs ton pu,št jurte,ž ju,rtē,ž?*

32. I *kuo,ss sij pūttēn vōse*, *te šōnū kū,llhij*.

33. A *kōkk lejjēn vōsest*, *tōkk pū,ttēn a,lta*, *kō,ņmerđēn so,ņne*,
i *cālhkēn*: *vujkest ton leaž Jimmel a,lk*.

34. I kuo^{ss} sij pajjel moⁿⁿen, pū^{tt}en Gennisaret iemnja.

35. Tonn pā^jkaš ie^{le}j', kuo^{ss} sij tītten sōⁿ', vū^{lk}zēn pū^{kk} tonn iemne pī^{rr}, i po^{ht}ēs soⁿⁿe puki^jt kob[']lajt.

36. I gnnun['] sonst, nitt kūske^d sōⁿ' qz[']-reavna; i kokk kūskenēn, sij tīrv[']zu^vven.

Vitto^{mp}lo^zant alk^zoš.

Tanna puo^{tte}β Isuz' gorra Ierusalim kirj-kī^d' i farisē^j', i sārne^β:

2. Moz' tōⁿ' uopsurvoj' ie^{lle}β poar[']saj vier' vuosta? ie^β sij poze ki^di^jōⁱs, kuo^{ss} porre^β le^jb'.

3. Nu son cī^{lk}ij sīⁿij vuosta: moz' i tij tū^j'šeppe^d pajjel Jimmel pā^hkmuz' ī^žant vier' guo^jk?

4. Tonn mī^{lt} što Jimmel pā^kaj: lo^j' ai^žant eannant šurrēn; i kie ai^ž' ienn ā^fk, qⁿⁿ sormas jā^{mm}.

5. A tij sārnbē^{tt}e^d: kie cī^lkiⁿē a^čča, ili eanna: la^jz Jimla lī tott, mo^jn ton oajcē^z munst vie^kzuvvō^d;

6. Tott oajj ai^žēs iennēs kū^{tt}e^d lo^jzanna. To^j ng^lij tij pa^zo co^jlijt Jimmel pā^hkmuz' ī^žant vierⁱjn.

7. Tij kū^ztla! puo^{rest} Isajja sārⁿaj tīⁿ' bajas prō^rok sa^zi^jt, kuo^{ss} son cī^lki^j:

8. Tā^{kk} olmo puo^{tte}β mīⁿe ai^ltla ū^glmis guo^jm, i a^{pte}β mīⁿe cīst ū^zč^{min}; a sīⁿ' kū^{tk} lī ku^hken munst.

9. A pusti^jt mīⁿe cīst a^{pte}β, go^{tt} uō^pse^β mā^zzemū^ži^jt, olmī^j pā^hkmuzⁱjt.

10. I son koččaj olmī^jt, cī^lki^j sijje: kulle^d i qntšekke^d!

11. Ij tott, kūⁿⁿ māⁿ ū^lma, tū^{je}št olmo tō^{rt}mussen; a tott kūⁿⁿ vuolk ū^lmest tū^{ja}št olmo tō^{rt}mussen.

12. Tanna sōⁿ' uopsurvoj' pū^{tt}en i sgrnun soⁿⁿe: tie^{da}z, ikk, što farisē^j', kuo^{ss} sij ku^{ll}en tāⁿⁿ sā^{ne}, vierzuvvēⁿ?

13. Nu son sijje cī^lki^j vuosta: ju^{kke} šontmuš, konn ij mun' a^lm-ajc īstzāⁿē, leaⁿē rō^tjaⁿē oā^{nts}is guo^jm.

14. Kū^{tt}e^d sīⁿi^jt, sij lie^β ča^lmzemij ča^lmzemes oā^hpas; a go ča^lmzemm vī^{kk} ča^lmzem', to kū^zto jor^{re}β ā^{vt}a.

15. A Piedar soⁿⁿe cī^lki^j vuosta: cie^{lk} mī^je tāⁿⁿ ā^rvdoz.

16. Isus cī^lki^j: vaj' i tij veal' iepped qntē^{št}?

17. Vaj' o^{pte} tij iepped to^lhke, što pū^{kk}, kūⁿⁿ poatt ū^lma, māⁿ čoav^{ja}, i suoh^pjuv olgus?

18. A nálmest vūlkeĵ liezt kūtkest; tott törtmaht olmo.

19. Tonn guojk što kūtkest vūlkeĵ pass jurteĵ, kontmuž, rieĵeres kapkij guojm, suolnomuž, kīlēs ujnēĵ-sān, lājhtmuž.

20. Tāt torhk olmo; a poszaneč kīdij g ojm porređ, tott ij toĵrk olmo.

21. I līvtij Isus taĵmpe i vūlgij Tīr' i Sidon iemnja.

22. I kīč, nīzan Xānanlañč līvtij teĵn soĵijn i kukzōlīĵ soĵne: puĵtt mīanne lāĵvedvūd', Gospodī, Dāvid aĵlk! mun' nījt losdiñne kōpšt cūrtij mājnēst.

23. A son ij sārnañč soĵne ni ovt sāne vuosta. I sōn' uoĵsurvoj' pūttēn, qnnun sonst: lūšt sōn', tonn guojk što kukzōll mīnīj mīlt.

24. Nu son cīlkij vuosta: Mun leam vūlkzañč, im nuĵmbij vāras, a Izrail port' mōĵkjañč lāmbisijt.

25. A son pūdij aĵtla, kommōrdōli soĵne, i sārnaĵ: Gospodī! vieĵkkeht mun'.

26. Nu son cīlkij vuosta: illea šīĵ vūlted leĵb', i suohped piengijt.

27. Son cīlkij: nitt, Gospodī! a i piennēĵ pōrreĵ čuvkzōĵizijt, kokk koĵneĵ sīn' zoĵzjēnij tuoĵlest.

28. Tanna Isus cīlkij soĵne vuosta: oĵ, nīzan-olmuñč, šurr lī tōn' rierr; qnn toĵne leañč tōn' tāhtmuž' mīlt. I tīrvzuvij sōn' nījt teĵ' vuorest.

29. Kaoĵss Isus vūlgij taĵmpe, son pūdij Galilēĵ mier' luz'; i monij tieĵrm ol' i ištij tōĵ'.

30. I pūdij soĵne iennēĵ olmuñčttēđ, kokk puĵhten mīldēs lohksījt, čālmzēmijt, nūzčmaĵhtmijt, kob'-murtañč olmijt i earsijt iennēĵ, i oĵkĵēn sīnījt Isus jūlgij vuolla; i son tīrvzōttij sīnījt;

31. Nitt što olmo tōrtu,ššēn, go ujnēn nūzčmaĵhtmijt sārnem, kob'-murtem-olmijt tīrvēsēn, lohksījt vōttōtem, i čālmzēmijt ujnēn; i sij kīhtēn Izrail Jimmel'.

32. A Isus koĵčāĵ īzēs uoĵsurvijt, cīlkij sijje: mun šāl'sam olmijt, što sij užē kolm pieĵv' ieĵlleĵ mun' luĵnn, illea moĵt sijje porređ; a mun sīnījt por'zanna im tāt lūštēđ, što sij ieĵ šōntēē vārest loāñčas.

33. I sārneb soĵne sōn' uoĵsurvoj': koĵst mīĵje puĵst pāĵkeht lī tonn vieĵrt leĵped vūlted, što pōrtted tonn vieĵrt olmuñttēđ?

34. Sārṅ sijje Isus : mōnn vieṛt tīnest lī lejped ? Nu sij cīlhkēn : kiččem, i vānas kuolīētted.

35. Tanna pākaj olmijt ištneð iemnja.

36. I son vq,ldij kiččem lejped, i kū,lijt, pā,spužij, murtehč, i o,ntij ižēs uopsuvjijt, a uopsuvvoj olmijt.

37. I pō,rrēn pūkk, i kalnēn ; i kōpčiš kuotjanč ku,skijt kīččēn tīvt kū,ššēð.

38. A pōr'je,tted leaj nielj tōf'netted olmnētted, nižnijā i pārnajā.

39. Son kuos,ss olmit lū,štij, son monij vōse i pūdij Magdali čorro !

Kuttemplozant glkzoš.

I pū,ttēn farisēj' i saddukēj', i sōn' kīhčlēm vāras qnnun vū,z'zed iččēs vū,z'žemuž a,lmest.

2. A son vuosta cīlkij sijje : iekna tij sārnbētted : leač šīγ šōññ, tonn mīlt što lī a,lm rūpsed ;

3. I iñcekk : tā,rm leač a,br-šōññ, tonn mīlt što lī a,lm rūpsēs-čqhpēs. Tij kūzta ! ma,nte lī a,lm, tī tonn uo,jbētted rā,tked ; vaj' p,q,lij tītijt iepped mā,t ?

4. N'uo,zēs i riehk-tūj'šej pūlvdoγ oce tītijt ; i tīht ij onto sijje, Iōna prōrok tīzā. I kūdij sīnījt i vū,lgij.

5. I kuos,ss sij vū,lkēn nu,mp pealla, sōn' uopsuvvoj' oaj'lohtēn vā,ltam lijbjt.

6. Cīlkij sijje Isus : kīhčēð, vq,r'durveð' farisējij i saddukējij vā,šnest.

7. Nu sij ju,rtēn kosknis i sgrnun : tātt lī, što mij lijbjt iep vā,tač.

8. Go Isus tānn tōdij, son cīlkij sijje : mojt ičsant ju,rtbētted, vā,nn-vierla, što lijbjt iepped vā,tač ?

9. Veala tij iepped qntēšt i iepped mu,št vītt lejv' vīd' toafant olmij vāras, i mōnn vieṛt tij kū,ššēð kōpčijt ?

10. I kiččem lejped nielj' tōfant ol' olmnētted, i mōnn vieṛt kū,ššēð tij kōpčijt ?

11. Kōz't iepped tō,lhke, što im lijbij mājnēst cealhkač tijje : vq,r'durveð farisējij i saddukējij vā,šnest ?

12. Tanna sij oškun, son pākaj sijje vq,r'durveð ij lejv-vā,šnest, a farisējij i saddukējij uopsemest.

13. A kuoss Isus pūdij Illip Kesarēj' iemnja, son kožij ižēs uopsurjin: kienn ortel olmo qanne, mun', olmo aļg'?

14. Sij cīlkhēn: ort Orvan rīstej' ortel, earas Ilj' ortel, muta Ieremeje ortel ili ort prōrok ortel.

15. Son sārns sijje: a tij kienn ortel lokbētted mun'?

16. Nu Simman Piedar cīlki soņne sāne vuosta: Ton leaž Xristos, ieļlej' Jimmel aļk.

17. Tanna Isus cīlkij soņne vuosta: oazloš ton, Simman Iōna aļk, tonn guojk što ni lišk ni vōrr ie,tt vūz'žanē toņne tānn, a mun' aje, kū lī aļmijn.

18. I mun toņne sārnam: ton leaž Piedar, i tānn koļle ol' mun seadam ičēan cierker, ād' uvs ieβ uojt sōn'.

19. I antam toņne aļm-cārstva lohk čūvtgij; i mojt kōr'niž iemnej aļn, tott leaņē i oļmijn kōrmaņē; i mojt ton iemnej aļn čovdāž, tott leaņē čovdāņē oļmijn.

20. Tanna Isus kīldij ižēs uopsurjijt, što ni kiez ieβ cealkē, što son lī (Isus) Xristos.

21. Teđ pālest Isus aļgij ižēs uopsurjijt aņted tietmuž, što soņne bitt vūlkeđ Ierusalimma, i iēņņež vajved vālted poarsemuzijn i šur'mus papijn i kirj-kīdijn, i kontjed; i koalmant piejv' ealjed.

22. I kočcaj Piedar sōn' lqpta, i sārnašgūdij soņne vuosta: lehčij ton lāvved ižant vāras, Gospodī; što tātt illiņē toņne.

23. A son kōrvu,š mašt i cīlkij Piedrē: mon' paggo munst sātana! ton kočcaž mun' pāss līhko; tonn guojk što ton jurdāž, išk tonn kū lī Jimmel, a tonn, kū lī olmij.

24. Tanna Isus cīlkij ižēs uopsurjijt: kie tātaņē mun' mīlt vūlkeđ, peahtōd' iž'sant, i vālt rīstant, i puođ' mun' mīlt.

25. Tonn guojk što kie tāht ižēs jīnk vq,đeđ, tott kādaht sōn'; a kie kādaht jīnkes mun' guojk, tott kāvn sōn'.

26. Mī leaņē olmē vīek-vūdijt, go son kv'siņē pūkk mor', a čūžaht jīnkō,š? Ili maņte oastmuž' ant olmūņē ižēs jīnk' ortel?

27. Tonn guojk što poatt olmo aļk ižēs aje koargest iēnklijdis guojm; i tanna ant ju,kjīņē sōn' tūjij mīlt.

28. Vujkešt tijje sārnam: lieβ' kuolea-kielgenn tāst čuoņējijn, kokk ieβ' ujn soņmēs ortel, konn sij ieβ' ujn olmo pārn vqrdemm ižēs cārsvest.

Kāšēmployant qlkzoš.

Mañña kutted piejrest, Isus vqldij Piedar, Jqhkko i Orran, son' vīlj', i vīgij sīnījt oll tie,rm ol' ortījt.

2. I šondij ie,řes nālla sīnīj ordest; i čuvrēn sōn' kāsf go piejr, a sōn' qsseř so,ntēn pūkk vīlkeð, go čūvr.

3. I kēč ēttēn sījje Mojselj i Ilj', i sgrnun sonijn.

4. Tānu bā,il' Piedar cīlkij Isusse: Gospodī! Šīř lī mijje tā,št ie,lleð; tāthīř, tūj'sēp tīře kolm porhted: ort to,ņne, i Mojselj' ort i Ilja ort.

5. Kuos,ss son veal' sārņaj, kēč, čūvrēcs polr sīnījt kopszodij; i kēč, jīnu polrest sārnešřūdij: Tātt lī mun' šqb'sem a,lk, kū lī mun' mīlleð mīlt; sōn' kultlekkeð.

6. I kuos,ss uopsurvoj' ku,llēn, sīj komma,ð' ojkje,ttēn kasvajdi:s ol', i čuorta sūrknēn.

7. A Isus pūdij, līkse,ttij sīnījt, cīlkij: koeje,kkeð, i ie,lleð polleð.

8. Nu kuos,ss sīj q,c'ðēn čē,lmijdis, ie,ř ujnač ni kienn, earas go,tt ort Isus.

9. I kuos,ss sīj nījēn tie,rmest volas, Isus kīldij sīnījt, sārņaj: ie,lleð sārneð nī kiez tānu ujnem bajas, konu olmo pā,řn ij eallo jgmjijn.

10. I kō,čēn sonst sōn' uopsurvoj': kozt šitt kirj-gīð' sārneš, što Ilja bītt puotteð ortlest?

11. Isus cīlkij sījje ruosta: tātt lī rujkeðcūt, Ilja bītt puotteð ortel, i sie,tted pūkk.

12. A sārņam tijje: Ilj pūdij, i ie,tt tīd'žanē sōn', a tūj'sēš sō-nijn kozt tqhtuš; nitt i olmo a,lk vālt vāje' sīnīj giečēn.

13. Tanna uopsurvoj' qntšēn, što son sārņaj sījje Orran ris-tej' bajas.

14. Kuos,ss sīj pū,ttēn olmij gorra, pūdij so,ņne olmuč, kō,č-ēij pūlrīj ol' sōn' ordest,

15. I cīlkij: Gospodī, šql'suv mun' a,lg'; son ott māņaj mīlt vuorr, i čuorta mūhkšur; tonu guojk što tōv'j suohpōatt to,lle i tōv'j čācca.

16. Mun pohtlēm sōn' tōn' uopsurvjijt, i sīj ieš oajjačē sōn' tīrřa,hted.

17. Nu Isus ruosta cīlkij: oj, vier'žemmes i mqst māhcačē

pūlvdok! konn rajja mun liñcem tñij guojm? ku, kkea m̄, p̄ne leañč k̄ršed tñijit? po,hted s̄on' m̄, p̄ne t̄yē.

18. *I cevzij Isus s̄on' ; i cuorht vū,lgij sonst pagō ; i p̄, r̄n t̄rvzuvv̄ij testyanna.*

19. *Tanna uopsuvroj' p̄,tt̄n Isusse t̄čnis i c̄lhhk̄n: monn guojk mij iep oajañč s̄on' ruoj'zed?*

20. *Nu Isus c̄lkiij sijje: t̄n' rier' zemvūd' guojk ; vujkest s̄ārnān mijje: go,tt t̄nest leañč rierr gorčica siema šurað, i c̄ielhkk̄beted t̄ann tearma: mon' t̄ā,ð' go,rr̄n t̄ōj' ; son manū ; i illiñce ni m̄ t̄ijje m̄, t̄na,htem t̄ūj' šemest.*

21. *A t̄att p̄lvdokk̄ ij ni ma,zt iep, res n̄lla ruj'zuv, go ma,lec-sq,ñij guojm i p̄, zin.*

22. *Kuo,ss sij lejjen Galil̄jest, Isus c̄lkiij sijje: olmo a,lk leañč antañč olmo-k̄iðijit ;*

23. *I ko,ntett s̄on' ; i koalmant peajra callaj. I sij čuorta peac-lužesq̄,tt̄n.*

24. *A kuo,ss sij p̄,tt̄n Kapernaume, p̄,tt̄n Piedra didrazmaj k̄ōpčej' i c̄lhhk̄n: vaj' ant t̄n' uopsej didrazma?*

25. *Son s̄ārn: ant. I kuo,ss son monij porhte, Isus, k̄ū ortel monij t̄ōj', c̄lkiij: ko,zt t̄on' m̄lest l̄, S̄imman? Iemnej c̄q,γ' k̄iest sij v̄ā,lt̄eβ pošl̄n', ili čoañg' ? ižēs o,lḡin ili v̄erēs olmujn?*

26. *Piedar so, p̄ne s̄ārn: v̄erēs olmujn. Isus c̄lkiij so, p̄ne: nitt lie,β a,lg' l̄ups.*

27. *A što mij s̄iñijit iep,pp̄ v̄iγ' čē reakka, mon' mier' gorra, l̄ū,št̄ v̄uñk, i a,vtmus k̄ū,l', k̄ū popaht, v̄ā,lt̄ m̄lt ; i kuo,ss ton q, v' ða,γ sonst n̄ā,lm', k̄ōvna,γ statir' ; v̄ā,lt̄ s̄on', i a,pt sijje mun' ortel i ižant ortel.*

Kārcemplo,γant a,lk,žoš.

T̄onn vuor' uopsuvroj' p̄,tt̄n Isu,ssē i c̄lhhk̄n: kie l̄ šu, r' mus a,lm-cārstvest?

2. *Isus ko,ččaj p̄, r̄n, i c̄ieñkeht ko,ške s̄iñij,*

3. *I c̄lkiij: vujkest t̄ijje s̄ārnān, go,tt t̄ij ieppeð kovsiñce i ieppeð liñce muka, ko,zt p̄ārna ; ieppeð čq,γ' a,lm-cārstva.*

4. *I nitt kie uhoniñč go,tt to-la,hte p̄, r̄n, tott leañč šu, r' mus a,lm cārstvest.*

5. *I kie v̄ālt ort muka p̄, r̄n mun' no, p̄nne, tott i mun' v̄ālt.*

6. *A kie v̄ikk̄ reakka ort t̄ājn uc,γajñ, kokk vier'je,β m̄, p̄ne .*

tos' lehč pu,reamp, go kōrciš so,anne mielnehe rājk-kiedg' pīrr čāpo,tt, i kockōēn sōn' mier' čīnle,sse.

7. Po,č kqō'-sūlje reahka-vīkmužijn ; tonn guojk što bitt puo,tted reahka-vīkmužijt, a po,č tonn olmūe, pajjel konn poatt reahka-vīkmuš.

8. A go,tt tōn' kāt ili tōn' jū,lk vīkk tōn' reahka, čūp iers sajja i suo,hpe pγo īž'sant: pu,rea to,anne monned ealmu,šše kīd'γa ili jū,lkγa, go kū,ctin kīdin i kū,ctin jū,lkin suo,hpjurved a,je to,lle.

9. I go,tt tōn' čā,lm vīkk tōn' reahka, ro,tte iers sajja, i suo,hpe īž'sant pγo: pu,rea to,anne o,rtin čē,lmīn monned ie,llem-sajja, go,tt kū,ctin čē,lmīn uo,lkturved toll-gtto.

10. Kīhčēd, ie,lled lokked ucziñčēn ni ovt tājn ucγajn ; sārnam tije, što sīnīj ieñkal o,lmijn ju,kke vuor' ujneβ mun' a,lm-a,že kās.f.

11. Tonn guojk što olmo a,lk pūdij occeđ i pie,sted tonn, kūmajkuj.

12. Koγt lī tīn' ujnmetted mīlt? Go kiest lehč čū,tt lāmpsēttēd i ovt sīnest čajjed ; vaj' son kuott aγclo,ik aγc tīrmijn i vuolk occeđ čajdañč lāmpas?

13. I go,tt son kōrniñč sōn' ; to, vujkest sārnam tije, son rγm-maš sōn' guojk ienamp, monn aγc lo,kked aγced, kokk ieβ liñč čajdañč.

14. Nitt illeaγ tīn' a,lm-a,že tāhtmuš, što majkjahč oγt tājn u,γajn.

15. A go,tt reahktur tōn' vuosta tōn' vīlj: mon', i vū,zehť sōn' vierasvūttēn īžant koskest i sōnin o,rtin ; go,tt son jākγall tōn', ton tanna kō,γniz vīljant.

16. A go,tt son ij jākγol' tōn': vā,lt mieltant veal' ovt ili kūγt, što kūγt ili kolm čorr olmo ŋq,lmij guojm rγrnuwa,hč ju,kke sārnn.

17. A go,tt ij jākγol'ne sīnijt: cie,lk cie,rkva, a go,tt ij jākγol'ne i cie,rkev', tanna q,nn leañč to,anne koht tōrtmas i mīttar.

18. Vujkest tije sārnam: mojt tij kōrbēttēd iemnjēst, tott leañč a,lmest kōrmañč ; i mojt tij čuovtēttēd iemnjēst, tott leañč čoavtañč a,lmest.

19. Vujkest nitt-še sārnam tije, što go,tt tijeđ kūjtas oγted mīlest ānošguo,ibēttēd ju,kke tūj': tanna, mojt tij ānošgoađ'čēpped, leañč tije mun' a,lm-a,žest.

20. Tonn guojk što ko,st kūjtas ili kolmas koaknañč mun' no,γme, ta,mpet mun liñč sīnīj koskest.

21. Tanna Piedar so₃nne pū₃dij, i cīlkij: Gospodi! monn vie₃rt vuorred bitt kū₃tte₃d rīkij₃ vīl₃'san, kū lī reahktuemañc mun' vuosta? Vaj' kiččem vuor' rajja?

22. Isus so₃nne sār₃n: im cīelk to₃nne: kiččem' rajja, a kiččem vuorred kičlo₃re rajja.

23. Tānn mīlt a₃lm cārstva lī ovt nālla cārj₃n, kū tātaj loktot-
ted i₃žes p₃kolvōzis guojm.

24. Kuo₃ss son q₃lkij loktotte₃d, pohtañc leaj so₃nne ozt, kū leaj so₃nne vealglañc lo₃kk toafnētte₃d talanted.

25. A kozt sonst illiñc mojn mā₃žsed, tanna sōn' c₃rr pā₃kaj mākke₃d sōn' i sōn' k₃pper', i pā₃rnajt i pū₃kk, mī sonst leaj, i mā₃žsed.

26. Tanna tott p₃kolvōs vīrij so₃nne juolka, kommordolij so₃nne i cīlkij: c₃rr! kīr₃šēl' mun' guojk, i pū₃kk to₃nne māvsam.

27. C₃rr tonn p₃kolvōz šq₃l'šuvij, lū₃štij sōn', i kū₃dij so₃nne vie₃lk.

28. A tott p₃kolvōs kuo₃ss son olgus līvtij, kovnij ovt i₃žēs to₃v-
ružij₃, kū leaj so₃nne vealglañc čū₃tt dīnarejje₃d, tāba₃t sōn', kākso₃līj, i sār₃naj: a₃nt mī₃nne monn ton leaj vealglañc.

29. Tanna sōn' to₃vruš vīrij sōn' jū₃lkij₃, āndō₃dij sonst, i sār-
naj: kīr₃šēl' mun' tū₃lken, i pū₃kk to₃nne andam.

30. A tott ij tāhtañc, a vū₃lkij i išteht sōn' sievñēs-sajja, konn vie₃lk ij a₃nt.

31. Sōn' to₃vruž, kuo₃ss ujnēn mī leaj šontmañc, čuovta sie₃ntēn; pū₃ttēn i s₃rnun i₃žēs c₃rrre pū₃kk tānn, mī leaj šontmañc.

32. Tanna sōn' c₃rr ko₃čc sōn' i sār₃n: p₃ss p₃kolvōs! pū₃kk tonn vie₃lk to₃nne kū₃ttēn, tonn vāras što ton munst āndō₃ttē₃.

33. I to₃nne bēdij tū₃'šed lā₃vvedvū₃d' i₃žant to₃vru₃šše, kozt i mun to₃nne tū₃'šēm lā₃vvedvū₃d'.

34. I sientij c₃rr i o₃ndij sōn' mūhe₃jij₃, tonn rajja kuo₃ss son ij a₃nt vie₃lk pū₃kk.

35. Nitt i mun' a₃lm-ajc tū₃'šešgoatt tīnij guojm, go₃tt ju₃kjanāc tīnest ij kū₃d' i₃žēs kū₃tkest vīl₃ses sōn' rīkij₃.

Azcemployant q₃lk₃oš.

Kuo₃ss Isus lū₃ptij tājt s₃rij₃t, tanna son vū₃lgij Galilejest i pū₃dij Iudē₃' čorro Iordan tuokka.

2. Sōn' mīlt ienney pū₃dij olmū₃ttē₃d i son tīrv₃o₃ttij sīnījt ta₃mbet.

3. I pūttēn so,ņne farisēj', i sōn' kihčlem vāras cīlkhēn so,ņne: līja olmuē vālt ju,kke ā,ššest rātkjēd īžes kaprest?

4. Son cīlkij sījje vuosta: ieppeda tij lokmauč, što kū sīdij ā,lkej aigest, alm-olmo i nīzan-olmo sīdij sīnījt?

5. I cīlkij: tānn mīlt kuott olmuē a,īžes i iennes, i axt īžes kapka, i līncēn kūxt ovt līška.

6. Nitt što sīj uže ieβ leaž kuozta,št, a oxt līšk. I nitt, mojt Jimmel oxtēd', tonn olmuē ij bēd' rātkēd.

7. Sīj so,ņne sārneβ: nu mōr n guojk Mojsej pākaj a,ntēd rātkjēm-kirj, i rātkjēd sonst?

8. Son sījje sārē: Mojsej tīn' korr kū,tkij mīlt tījje a,ndīj vālt rātkjēd īžant a,kījn; a ā,lkmen illīnc nitt.

9. A mun tījje sārnam: kie rātkaj īžes kaprest ie,res tūjest go reahktvumuž guojk viersij guojm, i nājhltatt numpa, tott lī viersij guojm reaklañč; i kie najhtlatt rātkāñč kapka, lī viersij guojm reaklañč.

10. Sārneβ so,ņne sōn' uopsuvōj': koxt olmuē nitt leañč kormañč īžes kapka, to pu,reamp so,ņne lī ij najhtlotted.

11. A son sījje cīlkij: ij pūkījt tātt sārēn čg', a kiez lī antāñč.

12. Tōnn guojk što lieβ kāckañč olmo, kokk ie,ņnes čōvjest šēn-tēn nitt; i lieβ kāckañč olmo, kokk lieβ kāckañč olmīj giečēēn; i lieβ kāckañč olmo, kokk īža kackēn īžēs a,lm cārstvā guojk. Kū oajj čāg'neđ, a,ņn ēā,geant.

13. Tanna pohtañč lējjēn so,ņne pārna, što pējahč sīnīj ol' kīdījōis, i kommōdola,hč; a uopsuvōj' sīctēn sīnījt.

14. Nu Isus cīlkij: tū,štēd pārnajt, i ielled ca,rcēd sīnījt pōt-lemmen mun' gorra; tonn guojk što tēle-mukmīj lī a,lm-cārstvā.

15. I pējīj sīnīj ol' kīdījōis i vū,lkij ta,mpe.

16. I kīč, pūdīj oxt olmuē i cīlkij so,ņne: šīγ uopsej! mojt mī,ņne' bitt tūj'šēd šīknījt, tonn vāras što mī,ņne lehč a,γe calmuš?

17. Nu son cīlkij so,ņne: mojt ton kočcaž mun' šīknēn? Ni kie illeaž šīγ' go,tt oxt Jimmel. A go,tt ton tātaž mōnneđ a,γe calmu,ššē, tū,ljōd' (Jimmel) pāhkmūžīj mīlt.

18. Sārē so,ņne: mojt mīlt? Nu Isus cīlkij: ie,l' ko,nt, ie,l' reahktv viersij guojm; ie,l' suolent; ie,l' sārēn kie,lēs čārr-olmo-sg,γījt;

19. Aine ažant cannant šurren, i šqbešt ižant a,ltmus', go,tt ičč ižant.

20. Nūrr olmuñc so,ñne sārñ: tāñn pūk̄k mun piññem iččan nūrvūd̄est; mī munst veal ij oal' ?

21. Isus cīlkij so,ñne: go ton tātñij lied' tīvt nālla; mon', mār' ižant ealmuž', i ju,je vājvšijt; i to,ñne leañc eall a,lmest; i puo,de, vā,ñe mun' mīlt.

22. Kuo,ss kulij nūrr olmuñc tāñn sārñ', son va,ñcij tu,mpla peac̄lest; tonn guojk što sonst leaj ieñne, ealled.

23. A Isus cīlkij ižes uopsur,ijjt: vujkest sārnam tijje, losseð li vāptekke monned a,lm-cārstva.

24. I veal' sārnam tijje: kiepsamp li verblūt̄te monned nīvl' pottaš čod', go vāptekke monned Jimmel cārstva.

25. Go,tt sōñ' uopsurvoj' tāñn ku,llēñ, sij čuorta sūrknēñ i cīl-hkēñ: kie oajj šitt pie,štjurved' ?

26. A Isus kīcist sīñ' ol', cīlkij sijje: tātt olmujt illeaz ma,xt tuj' šeð, a Jimmel pūk̄k oajj.

27. Tanna Piedar cīlkij so,ñne vuosta sārñe: kīč, mīj kū,ðim pūk̄k, i vū,lkim tōñ' mīlt; mī šitt leañc mījje ?

28. Nu Isus cīlkij sijje: vujkest tijje sārnam, što tij, kokk mun' mīlt vū,lkijjt, o,tt̄est šontmušest, kuo,ss išt olmo a,lk ižes slā,v' išt̄em-sajja, i tij išt̄bet̄eð kū,žtemplo,ij' išt̄em-sajja, sūt̄teð Izrail' kū,žtemplo,ij' pūlvðokkeð.

29. I ju,kjañc, kū kuott ižes portijt, ili vīljijt, ili uorpnijt, ili a,žes, ili iennes, ili kapkes, ili pārnajðis, ili iemñijt mun' nom' guojk, son oañc čū,de vuorred ienam, i leañc so,ñne a,je ealmuš.

30. A ienne, leañc a,vtmussed ma,ñemussen, i ma,ñemuz' liñcin a,vtmussen.

Kū,žtlo,ijant gkk,žoš.

Tonn guojk što li a,lm-cārstva ovt nālla port žo,žjenin, kū iñcek ajgelt līvtij pā,łhk̄teð tūj-olmijt ižes vēññ-mūrj-ajto.

2. I kuo,ss son sīñij guojm šitij ārvajn ovtij dinārēñij peajva, son vulgeht sīñijt ižes vēññ-mūrj-ajto.

3. Kuo,ss son līvtij olgus koalmant čea,ss bā,l', son ujnij nu,m-bijt čuoñcmen kāhp-sajest tūj'žā.

4. I sijje cīlkij: monned i tij mun' vēññ-ājta, i mī tijje vū,lgīñc antam tijje. Sij vū,łkēñ.

5. *Vāst lirtij kuđant čea_{ss} pā_l, i arcant čea_{ss} pā_l, i tūjēst tōnn-še.*

6. *Keačča kuo_{ss} son lirtij o_ztemplo_zant čea_{ss} pā_l, son kor-
nīj nu_mbij_t tūj_za čuošćmen, i sār_n sijje: mojt tij tūj_za čuošćbēt-
teð tā_{st} kea_zas piejv'?*

7. *Sij sār_neβ so_zne: ni kie ij pā_lh_ktañč mīnījt. Son sijje
sār_n: mōnneð i tij mun' vēnn-ājta, i mī tijje vū_lkīñč līñčbētteð
vā_lteð.*

8. *Nu kuo_{ss} šōndij ieknañč, cealh_k vīnn-ājð' zo_zzjēn īžēs vīrma
olmūe: ko_č tūj_zšejj_t, a_znt sijje pā_llk, q_lkeht ma_zñmuzij_n a_zvðmu-
zij rajja.*

9. *I kokk pū_ztten o_ztemplo_zant čea_{ss} pā_l, vq_ltēn ovtij di-
nārējij.*

10. *A kokk pū_ztten a_zvðmuzij, ju_ztēn, što vā_lte_p ienamp; a i
sij vq_ltēn ovtij dinārējij.*

11. *I kuo_{ss} sij vq_ltēn, q_lkēn port zo_zzjēn' ol' q_zteð.*

12. *I sār_nun: tākk ma_zñ_mus' tūj_zšēn ovt čea_{ss}, i ton pi_zjij_z
sīnījt ovt rajja mīnīj guojm, kokk kū_zndēm piejv' lossedvūð' i p_zq_zte_z.*

13. *A son vuosta cīlkij o_zte sīnest: vīl_z! mun īm viereht tōn'
lo_zest; īkka ton siehtmañč munījn o_zteð dinārējest?*

14. *Vā_lt īžant, i mōn'; a mun tātam a_zntēð to_zlajne ma_zñe-
mu_zsse tōnn-še, konn i to_zne.*

15. *Ijja mun' lea vā_lt īččan līkest tūj_zšēð, mojt tātam? Ili lī
tōn' ča_lm ā_znes vērēs eal' ol' tōnn gie_zčēn, što mun leam šī_z?*

16. *Nītt līñčēn ma_zñ_muz a_zvðmussen, i a_zvðmuz līñčēn ma_zñ-
mussen; tōnn guojk što lī ienne_z kohēmañč, a vānas lī vq_lšāñč.*

17. *I vū_lkij Isus pajas Ierusalimma, i vārest koččaj kū_ztemp-
lo_zkk uopsu_zvjēteð reavna ovtijt, i cīlkij sijje:*

18. *Kīč, mīj mōnne_p Ierusalimme, i olmo a_llk leañč antañč
šū_zr_mus p_zq_zpījt i kirj-kīðij_t, i sūdešguoðett sōn' sorma;*

19. *I a_zntet sōn' tōrtmōs olmījt okna_zhtem vāras, kuppem vā-
ras, i rīste-sa_zntem vāras; i koalmant peajca son eallaj.*

20. *Tanna pūðij so_zne Zevēðej' o_lgij ie_znn īžēs o_lgij guojm,
kōmmōðolij i mojt leañč ānaj sonst.*

21. *Son cīlkij so_zne: mojt ton tāta_z? Son sār_n so_zne: cīelk,
što tākk kū_zt mun' a_lz' īšćēn tōn' luz' o_zt uo_lgēs pealla, a nu_mp
eiñ_z bealla tōn' cār_zstvest.*

22. *Isus cīlkij vuosta: iepped tīð', mojt ānbētteð. Uo_zbētteð*

iepped jukked tonn *nā,p*, kon mun jugoškoadam, ili ristnotted tojn ristnotmužijn, kojn mun ristnodam? Sij so₃ne cīlkhēn: uojjēp.

23. I sār*n* sijje: mun' *nā,p* līncbētted jukked, i ristnotmužijn, kojn mun ristnodam, līncbētted ristnotted; a ištēd uo₃lgēs pealla i cīnc pealla mun' luz', illea mun' a₃ntmest, a kiez mun' a₃cč vqlmīšt.

24. Kuos₃s ie₃rēs lo₃kk uopsuvvoj' ku₃llēn tānn, sij sie₃ntēn kūjt vīl' ol'.

25. A Isus koččaj sīn*ij*t i cīlkij: tij tītbtētted, što olm*ij* cqr' sīn*ij* a₃ln a₃ne₃ cqr₃vūd', i šurr-olmo vā₃lt a₃ne₃ sīn*ij* a₃ln.

26. A tīn*ij* koskest ij bēd' nitt lied'; a kie tāht tīn*ij* koskest šu₃remussen lied', so₃ne bitt t*ij*je slušjen lied'.

27. I kie tāht tīn*ij* koskest a₃ntmussen, so₃ne bitt t*ij*je lied' p₃kolvossen;

28. Nitt go₃tt olmo a₃lk ij tonn vāras poattač, što so₃ne sluš-čēs, a sluššed pūd*ij*, i a₃nted īžes jīn*ik*, iengij lo₃n'sem vāras.

29. I kuos₃s sij vū₃lkhēn Ierizonest, sīn*ij* mīlt pūd*ij* ienē₃z olmīcētted.

30. I kīc, kūjt ča₃lmzemmes, kokk ōrrun čuokas gūrest, kuos₃s sij ku₃llen, što Isus mann rā₃'), a₃lkhēn kū₃žolled': šqlošt mīn*ij*t, Gos-
podi, Dqviđ a₃lk!

31. A olmo p₃qkun sīn*ij*t orred jīn'za; a sij veal čū₃rtamp kū₃žolšgūtten: šqlošt mīn*ij*t, Gos-
podi, Dqviđ a₃lk!

32. Isus jōskij, koččaj sīn*ij* a₃ltla, cīlkij: mojt tij tāhtbētted munst?

33. Sij sār*n*e₃ so₃ne: Gos-
podi, što āvnehcēn mīnest ča₃lm'.

34. Nu Isus šqloštluvi₃, kūsk*ij* sīn' čē₃lm*ij*t; i testžanna uješ-
gūtten sīn' ča₃lm', i sij vū₃lgēn sōn' mīlt.

Kūjt-lo₃ant o₃zt q₃lkžoš.

I kuos₃s sij altnēn Ierusalimme, i pū₃tten Viffagejja, Jeleon tie₃rm luz; tanna Isus vū₃lgeht kūjt uopsuvvoj',

2. I cīlkij sijje: monned sīj*te*, kū lī vujkest tīn*ij* o₃dest; i tede-
žanna vuorest kovnbētted nīn*l*oš o₃ssol' kormač i nūrr o₃ssol sō-
n*ij*n; čuo₃cted i pu₃hted mī₃ne.

3. I go₃tt kie cīlkhēn t*ij*je mojt ni: cīelhked vuosta, što sīn*ij*t bitt šu₃rre; i vaktīn*ie* vū₃lkaht sīn*ij*t.

4. A pū₃kk to-la₃hte leaj, što leačē tonn mīlt, kū leaj sār*n*mač pajjel prōrok, ku sār*n*:

5. Cielhked Sion nājte: kīc tōn' egrr poatt tōn gorra, suone, orr nīñlos ō,ssol' a,ln i nūrr ō,ssol' a,ln, tqvas ō,ssol' a,lg' a,ln.

6. Uopsurvoj' vū,lkēn, i nitt lkkōšgū,ttēn, koxt pākaj sijje Isus.

7. Sij pu,htēn nīñlos ō,ssol' i nūrr ō,ssol', i pijjēn sīnij ol' īžes qsrjijt, i son īstij sīnij ol'.

8. A ienneγ olmūē,ttēd šittēn qsrjijdis ēuhko milt; a muta ēū,hpēn ūrsijt mūrjū, i šittēn ēuhko milt.

9. A olmo, kokk vq,ncēn ovdēst i kokk sq,htēn, lo,ñkēn: Osanna Dāvid alka! Blavoslovmañc lī tott, kū poatt Jimmel no,pmme! Osanna paj,muzest!

10. I kuō,ss son monij Ierusalimme; omp la,nn lkknešgūdij, i sārnej: kie tātt?

11. A olmo sgrnun: tātt lī Isus, prōrok Galilej' Nazarietēst.

12. I soañaj Isus Jimmel cie,rkva, i vujēht pūkijjt mākijjt i uostijjt cie,rkvest olgus i kō,pmēht vqj'žej' tū,lijjt, i golup mākijjt īstem-saj'.

13. I sārnej sijje: lī kirjzañc: Mun' porht kohēaj mq,lec-sā,n' porhtēn; a tij tūj'sijjt sōn' olmo-ēūz'žoljij vuōñkēn.

14. I pū,ttēn so,ñne cie,rkvest ēa,lm'žemmes i lohkuš; i son tīrvō,ttij sīnijjt.

15. Nu kuō,ss šu,rmuš pap i kirj-kīd' ujnēn ujnā,htem tūjijt, kojt son tūjijst, i pārnajjt, kok kukžō,llēn cie,rkvest i sgrnun: Osanna Dāvid alka! tanna sij sie,ptēn.

16. I cīlhkēn so,ñne: kulāza ton, mojt sij sārneš? Isus sārnej: kulam! Ieppeda tij lokmañc ni kuō,ss: u,c pārnaj i ra,nt-pār-naj űq,lmijjn ton tūj'šez kīhtmuž?

17. I kūdij sīnijjt, lētijjt olgus la,nnest Vifānejeje, i tq,mpet ijjed'.

18. A īncēk, kuō,ss son mōst mghcēl lanna, porswīj.

19. I son űnijjt ēuokas gūrest ort smokva-mūr' i pūdij so,ñne a,lt; i go,tt sonst ij kovnma ni mojt go ortijjt lōstijjt, sārnej so,ñne: illiñcē tonst ovdus ni kuō,ss šant a,kk pajas. I smokva-mūrr testzanna koškij.

20. Kuō,ss uopsurvoj' tānn űjnēn, sij tov'žū,ššēn, i sgrnun: koxt tōnn vaktiñcē koškij smokva-mūrr?

21. Nu Isus cīlkij sijje vuosta: vujkest tijje sārnam: q,mešγūd'-ñippēd vier', i iepped pu,štijjt ju,rtešγuodē, tanna iepped liñcē ort' tōnn tūj' tūj'sēd, mī lī tūj'sañc smokva-mū,rre; a go tij cielhkbettēd tānn tearma: pajjen i jōr' mie,rre; nitt i leañc.

22. *I pūkk, mojt tij ān'iepped vierajn ma,lec-sanijn, vālt-betteð.*

23. *I kuosson pūdij cie,rkva, i uopest, pū,ttēn so,ņne šu,ḡ'mus paḡ i poar'semuz olmājn, i cīlkhēn: kienn ton vāltajn tānn tūj'saz? I kie to,ņne o,ptij muka vālt?*

24. *Isus cīlkij sijje vuosta: ko,šam i mun tīnest ort pa,jas: go,tt tij cīlkūpped mī,ņne, nitt i mun tījje cealkam, kojn vāltajn tānn tūj'sam.*

25. *Ko,št leaj Orran rīstmuš: o,lmājn a,li olmājn? Sij kōsknis ju,rten: go,tt cī,ļhkep o,lmājn, to son cealk mijje: monu giečēn tij tanna iepped vīrmaic so,ņne?*

26. *A go,tt cī,ļhkep: olmājn; pōllop olmājn, tonu guojk što pūkk lo,ḡ,tt Orran prōrokkēn.*

27. *I cīlkhēn Isu,sse vuosta: ie,pp tīð'. Cīlkij sijje i son: i mun tījje im cie,ļk, kojn vāltajn tānn tūj'sam.*

28. *A mazt tīn' mīlest lī! O,ztēd olmu,št lējjēn kūzt a,ļḡ; i son pūdij a,rtnus' luz', cīlkij: a,ļk, mon' i tūješt tā,rn mūn' vēnn-ājdest.*

29. *Nu son vuosta cīlkij: im tāt; a ma,ņlest tā,ḡ'zuvij i vūlkij.*

30. *I monij numpa, cīlkij tonn-še. Tāt cīlkij vuosta: vuolgam, šurr; i ij vuolkaic.*

31. *Kū kuoztsest jākzōlij a,šes pāhkmuz? Sij sārneḡ so,ņne: a,rtnus. Isus sijje sārēn: vujkest sārnam tījje, što mīttar' i oakkoj' nīzan ortel tīn' monneḡ Jīmmel cārstra.*

32. *Tonn guojk što pūdij tījje Orran vujkeðvūd' vārajn; i tij iepped vīrmaic so,ņne: a mīttar' i oakkoj' nīzan vīrrēn so,ņne; a tij zošše i ujnījt tānn, iepped kajdotmaic ma,ñña što vīrred so,ņne.*

33. *Kulleð nu,mp ārvdōz: leaj muta port zo,zjēn, ku īšteht vēnn-ājð', pīrr ceāḡgaj ājðajēn sōn', rābaj sonst vēnn-ā,rð', tūješt bā,šn; i o,ndij sōn' vēnn-ājtnīkij i vū,ļgij pa,ḡo.*

34. *A kuosson pūdij šantaj pā,ļl, son vūlgeht īšes pāhkam-olmājt vēnn-ājtnīkij luz', vā,ļtēd īšes šantajt.*

35. *Vēnn-ājtnīk tā,ḡ'zēn sōn' pāhkam-olmājt, muta ku,ppēn, mutam ko,ptēn, a muta kīdḡij guojm ku,ppēn.*

36. *Orta vūlgeht nu,mbijt pāhkam-olmājt, ienamp ortlīncēd; i sīnīj guojm tūj'sēn nitt-še.*

37. *Ma,ñ'mu,sse vūlgeht īšes a,ļḡ sijje, sārnej: sij ōknuššeḡ mun' a,ļḡ'.*

38. *A vēnn-ājtnīk, kuosson ujnēn a,ļḡ', cī,ļhkeḡ nu,mp numpas:*

tātt leańč call-gannej; vuolkep, kontaka sōn' i vāltaka sōn' kuost-
jej' eal'.

39. I tā3'žen sōn', vilkēn olgus vēnn-ājdēst i koņtēn.

40. Tōnn guojk, kuoss pūdińč vēnn-ājd' zožjēn, mojt son ie,leš-
roatt tāj vēnn-ājtņikiļ guojm?

41. Sārneβ soņne: tajt pā:s-olmijt ant pāss sorma, a vēnn-
ājd' son ant nu,mbijt vēnn-ājtņikiļ, kokk lińčēn aņted soņne šantajt
sīn' pā,liļ milt.

42. Isus sārņ sijje: ieppeda tij lokmańč ni kuoss kirjju:
kiedr, kōnn tūj'sej' olmo su,hpjēn, tott šōndij ugl-uoņcen; tātt lī Jim-
lest, i lī tērvēn mīn' čē,lmijn?

43. Tōnn milt sārnam tijje, što leańč vāltāńč tīnest Jimmel
cārstva i leańč antāńč olmijt, kokk pu,hteβ sōn' šandajt.

44. I tott, kū jorr tānn kiedr-ol, murtlat; i kienn ol' son jorr,
tōnn pa,čč.

45. I kuoss sij kuļlēn sōn' ārvdōzijt, šurmus pāp i farisēj'
ārvdēn, što son sīņij bajas sārņ.

46. I sij tahtun sōn' tā3'žed, a poļlēn olmijn; tōnn guojk što
q,ņnēš sōn' prōroken.

Kūžtloņant nu,mp alkžoš.

Isus veal sārņaj sijje ārvdōzij guojm i čilkiļ:

2. Aļm cārstva lī ovt' nālla cārr-olmūe, kū tūješt nājm-tuo,ļ
īžēs a,lg' vāras.

3. I vūlgeht īžēs pākolvōzijt ko,hčēd ko,hčēmańč nājm-toalla; i
ieβ tāhtmańč puo,tted.

4. Ovtā vūlgeht nu,mbijt pākolvōzijt, čilkiļ: cie,ļkēd ko,hčē-
mańč olmijt: kīč, mun vālmše īččēn kū,ss-vear', mun' vū,ž' i mī leaj
pōrttańč, lī kōntāńč, i pūkk lī vālmōš; puo,tted nājm-toalla.

5. A sij ieβ jākžolma tōnn, a vū,ļkēn, kie īžēs pīlto, kie īžēs
kaļpo.

6. A cārras tā3'žen sōn' pākolvōzijt, ōknehtēn i koņtēn sīņijt.

7. Kulij cārr tōnn i sientij sīņij ol'; i vūlgeht īžēs vīr', mājgaj
pūkk tojt ko,ņdjijt i pū,ldij sīn' la,ņņ.

8. Tanna son sārņ īžēs pākolvōzijt: nājm-tuo,ļ lī vālmōš; a
ko,hčēmańč ieβ lińč q,ņ'žēj'.

9. Tōnn guojk mōņned čuokas-ratkloņijt, i pūkiļt, kienn ko,ņ-
bētted, ko,hčēd nājm-toalla.

10. I tokk pakkolroz lixtén cūhksij ol', kopčén pūkk, kiejt lišša kō,venén, i p̄qss olm̄ijt i šir' olm̄ijt; i nājm-tuo,ll koakka, n tivd or'ijj- guojm.

11. Cqrr kuoss son pūdi j kīhčed ištuañč nājm-tuo,lviki j t, ujnij tambet olmo, kū illiñč tov'notmañč nājm qsr̄ij guojm.

12. I sār̄n so, nne: v̄lj! kozt ton pū,ttēz t̄iře ikk nājm-qsr̄ij guojm? A son oraj, j̄n'za.

13. Tanna cīlkij cqrr pakkolrozij t: korred sonst kīdi j t, ju, l- kijt, vā, lteð sōn' i suohpje, kkeð olgmaus siev̄ñde, sse; tampet leañč lujhkmuš i p̄qnij guojm käckmuš.

14. Tonn guojk što iennez l̄i kohčmañč a vānas l̄i vq'l' šañč.

15. Tanna farisčej' vū, lkēn i kosknis jur̄tēn, kozt lēhč sōn' šil- leð sqnij guojm.

16. I vūlkzolleβ so, nne ižes uopsuvjijt irodiānij guojm, sār̄neβ: Uopsej? m̄ij t̄ittep, što ton leaz vujked, i vujkest uopsaz Jimmel keaj̄n i ikk vūlleht ni kien m̄illeð m̄ilt ie, lled; tonn guojk što ikk kīč ni koj kāsraj ol'.

17. Nitt cielk m̄ijje: kozt ton kīčaz, l̄i, illeaz luoštāñč a, nteð čoañg' Kesa, rre?

18. A Isus, kū ujnij sār̄n p̄qsvūd', cīlkij: moz mun' kīhčlēpped, kūztla!

19. Vū, z'žekkeð m̄i, nne tieñg', koj̄n čoañk mā, vsett. Sij pu, lhten so, nne dinārej'.

20. I sār̄n sijje: kienn l̄i tāt̄t kōvas i kirj kirj'zañč?

21. Sij sār̄neβ so, nne: Kesa, r'. Tanna sār̄n sijje: nitt a, nteð Kesra, mokk lieβ Kesa, r', a Jimla, mokk lieβ Jimmel'.

22. Kuoss ku, llēn tānn, sij tov'zu, ššēn, kū, tten sōn' de vū, lkēn.

23. Tonn pičej' pū, ttēn so, nne saddukčej', kokk sār̄neβ, što illeaz j̄qmm-olm̄ijt eal'jemuš, i ko, ččēn sonst:

24. Uopsej! Mojselj cīlkij: go kie jām̄m, i sonst ieβ leaz pār̄na; tō sōn' v̄lj q, n̄n vālt sōn' k̄pp̄oγ' iččis, i čuoñčlaht sie, mea v̄ljes.

25. Leaj m̄īnest kiččēn v̄ljed; a, v̄dmuñč uqjhtlōdi j i j̄qni j, i go sonst ieβ liñč pār̄na, son kūdi j k̄pkes ižes v̄lje.

26. Ort' nālla i nu, mp i koalmant i kiččant rajja.

27. A mañña pūki j i kq, β j̄qni j.

28. I nitt ealjem-pā, l', kienn leañč sijjed kīčmest son kq, β', go sij q, n̄nēn pūkk sōn'?

29. Isus cīlkij sijje vuosta: seaknontbetteð, go ieppeð tīde kirjzemuž ni Jimmel sāmajt.

30. Tonn mīlt što eaļjem-pā,l' ie,tt najhtlottut i ie,tt monnu,tt kujjo, a iele,tt go,tt Jimmel' ieñkaļ' a,lmest.

31. A jgmm-olmāj eaļjem bajas ieppeða tij lokmañē mī lī tijje cealkhañē Jimm'lest:

32. Mun leam Ābram Jimmel, i Issak Jimmel i Jqhko Jimmel? Jimmel illeaž jgmm-olmāj Jimmel a ie,ļjij.

33. Kuo,ss olmo kū,llen tānn, tov'žu,ššēn sōn' uopsemuž.

34. A farisēj', kuo,ss sij kū,llen, što son tūješt saddukejijtt jīn'za orred, sij koaknēn ovt sajjā.

35. I ožt sīnest, zakonnēhk, sōn' kīhčlem vāras ko žij, sārnej:

36. Uopsej! kū lī šu,r'mus pāhkmuš zakonest?

37. Isus cīlkij so,ņne: šqbošt Gospod' ižant Jimmel' pūkijñ ižant kū,tkijñ, i pūkijñ ižant jīñkijñ, i pūkijñ antšemužijnant.

38. Tāt lī a,rdmus i šu,r'mus pāhkmuš.

39. A nu,mp lī tānn nālla: šqbošt ižant a,ltmuz', go,tt ičē ižant.

40. Taj kūžteð pāhkmuž ol' poštuv pūkk zakon i prorok.

41. A kuo,ss koaknēn farisēj', Isus kožij sīnest:

42. Mojt tij ju,rtbetteð Xristoz' bajas? Kienn son lī a,lk? Sij sārnež so,ņne: David a,lk.

43. Sārñ sijje: a kožt David, vujñas mīlt, ko,ħē sōn' šurron, kuo,ss son sārñ:

44. Cīlkij šurr mun' šu,rre: išt uo,lgēs pealla mun', konn rajja pejam tōn' vuostlajt tōn' jū,lgij vuolla.

45. I nitt, go David ko,ħē sōn' šurren; kožt šitt lī son sōn' a,lk?

46. I ni kie ij oajjañē so,ņne cīlhkeð ni sā,n' vuosta; i tonn piejvest ij tūstmañē ni kie ko,čēð sonst.

Akkalai nyelvjárás (23—28. fejezet).

Koxt-lok-kolmat algtos.

Tanna Isus algtij sarnod olmo,tt i ižēs vuohpnadojitt,
2. I cīlkij: Mojszej ištam-sajje ištis kirj-kid i farisej.

3. I nu,t puk, mojt sij pāko,t tijjit rukkedod, rukk'dēppe i tujje-
šēkke; a sij tujje mie,lt jelle mōnōd: tōn-det što sij sarnō,t i jet
tujjed.

4. Si' kuor'det lo,sses i ku,ndetemes nuo,ddit i pijjet o,łgi ol
olmo,t; a iž,jē tāt ni surmen likkastatte sijjit.

5. A puk ižes tujjit tujjet tōn-det, štobi ujn'čiš sijjit olmu; sij
zorrošet ižes perveskit i su,redet ižes āssoji sojjit.

6. I nu,t savv'set vōnn'jed vus-sajjin pīrin i ārrōd parrasamus
sajjin sinagōgin,

7. I cestatmuž olmo čōnkmužōn, i štobo olmu ko,čičičiš sijjit:
vuopistij! vuopistij!

8. A tij,jēpped nōm'ded vuop'sten, tōn-det što ozt lā tist vuo-
pistij Xristos; a puk tij,lēpped vīllež.

9. I ēžin ižat jelled nōmō,t ni ovt mānd o,ln: tōn-det što ozt
lā tist ič, kū lā o,lmest.

10. I jelled nōmōdō,d vuopestōn; tōn-det što ozt tist lā
vuop'stij, Xristos.

11. Šōrmus tist a,n leńč tijjit pākaldos.

12. Tōn-det što kū ołlonat ižes, tot vuo,lledamańč leńč; a kū
vuo,llead ižes, tot pajjan.

13. Kōvr tijjit, kirj-kīd i farisej, licmieri, tōn-det što kātvette
o,lm carvut olmo,t; tōn-det što iž,jēpped čańded i tātojjit mōnno,d
jēpped lušte,l.

14. Kōvr tijjit, kirj-kīd i farisej, licm,er, mojt porvette lesk
pōrtō,t i licm,er-nalla ku,łk' ajjesteppe: tōn-det va,ltvette tōn jēnap
sudmuž.

15. Kōvr tijjit, kirj-kīd i farisej, licmier, mojt pir mōnvette
mier i košk mand moacotem bajas zo,t ovt; i ko,t tāt šōntal, tujjevette
sū ād o,łgin, kozt vie,rt keaznabo,n tijjit.

16. Kōvr tijjit, šokkes lajtij, kok sarnavette: lečči kī boždat
cerkven, tot ellea ni mā; a lečči kī boždat cerkov ko,łlin, tot vier lā.

17. Miltomes i šokkes! Mī lā jēnap, ko,ł ili cerkov, mī pō-
zeat ko,ł?

18. Nu,t-že: lečči kī boždat oltarin, tot ellea ni mā; a lečči kī
boždat la,žimin, kōbońč lā sū o,ln, tot lā vier.

19. Miltomes i šokkes! mī lā šōreap, la,žmuš, ili oltar, kōbońč
čurvat la,žmuš?

20. I nu,t boždottoj oltaren, boždat i puko,n, mī lā sū o,ln;

21. I boždottoj cerkvin, boždat sujn i su,št illijin ;

22. I boždottoj o,lmō,n, boždat Jummo,l oltaro,n i sū o,ln āroojin.

23. Kōvr tijjit, kirj-kād i farisej, licmier, mojt o,ntvette logat vuos meatest, anisest i tmīnest, i ku,ddin mā lē zākonest kallašomuš, sudmuš, šig-kuo,tkrut i vier: tan go,tked leaj tujjeō, i ton ellea kuoddeō.

24. Šo,kkes lajtij, kok čedrette čuško,t, a nilvette verbljud !

25. Kōvr tijjit, kirj-kād i farisej, licmier, mojt čistvette nā,pit i juodit olgo,lt, a siskelt sij lie tivd keškmuz i kiellesvūdet.

26. Šo,kkes fa,rsej ! čist rū,št nā,p i juo,d sisklas, ton-det leñci sij olg-biel pu,ttēs.

27. Kōvr tijjit, kirj-kād i farisej, licmier, mojt lēpped ovt nālla pajnam jānij-kuodij-vujm, kok lēb olgo,lt kīčēd močēd, a sīst sij liet tivd jānij-tartit i ju,kke torkmuzot.

28. Nu,t i tij olg-bie,lt lēpped olmo,d kīčēd vujk olmo,n, a sīst tivdotam licmervūdet i zākonotemesvūdet.

29. Kōvr tijjit, kirj-kād i farisej, licmier, ton-det tujješeppe jānij-kuo,t prorokit i močēdeppe vujk-olmo,t jānij-kiedjijt.

30. I sārnavette: leñžim mij ičen ječēin pejvid, jep leñžim ovsaič sijji prorokij vorr vāllojest.

31. Nu,t tij iž ižant pu,tt lēpped svēttel, mojt tij lēpped tojd o,lgī, kok ko,ntiš prorokit.

32. Tij tivdotiepped ižit jiežit mie,r.

33. Ku,rđi, kēcklas ku,rđij šontmuž ! maht tij určēppe ātta sūdokeanna ?

34. Ton-det, nu,t, mon vulg'talam tijji gāra prōrokit, i māl-olmo,t i kirj-kādīt ; i tij carrasit ko,nt'vette, i poannašeppe, a carrasit a,lvētte tākkeō tij sinagōgin, i vuojtet vienest vienna ;

35. A,nn poatta tijje ol puk vujk vorr, vāllamañč manda o,ln vujk Ave,lvorest Sākri, Varaxin o,lk vor rajja, kon tij ko,ndit cerkov i oltar koskest.

36. Vujkist sārnam tijjit, tāt puk poat tā,llan šond ol.

37. Jerusalem, Jerusalem, kōboñč kondoñč prōrokit i tākk kīdji-vujm, kok lēv vulgotamma tu,une ! momet vārr tātton mon čuo,ñkeō tū pārna,t, mažt londañč čoñk ižes o,lgit sojji volla, i tij jieppe tātoškoatmañč !

38. Nu,t tijjit kuddastal tij pōrt kōrasen.

39. Nu, t sārnam tǝjǝit : jiepped ujnest mū anʒeńč rajest, kon jiepped lǝńke : laoslovmańč puo, ttij Jummel nǝ, mme !

Koxt-lo, k-ńeljat algtos.

1. Vu, lgij Isus olgas i vǝ, nǝzǝj cĕrkvest ; i pu, ttin su, nne sū vuopnattij čojetet su, nne cĕrkov, mǝxt leaj tujašamańč.

2. Isus cilkij sǝjǝit : ujnerviette, jiepped puk tajt ? Vu, jkest tǝjǝit sarnam : ij kuddu ta, st kiedj kiedje o, ln ! puk leńč murtstalmańč.

3. A ko, s son ārij Jeleon term o, ln, tanna pu, ttis vuopnattij su, nne ovtsest, koččilǝš : celk mijǝit, ko, s tāt leńč, i mo, ntem lǝ tū pōtmuš i ěgge kĕž tomtmuš.

4. Isus cilkij sǝjǝit vuosta : vǝredikke tōn-det, ni-kǝ ij kĕzoči tǝjǝit reahka.

5. Tōn-det što jennōji puo, det mū nǝm vo, ln, i ā, lget sarnet : mun leam Xristos, i jennōjit sǝj kĕzet reahka.

6. Nu, t-že kullovette tormuži bajas i tormuži sǝ, ri bajas. Kǝčĕed, jielled surkestal : tōn-det što toz pukod galgoč leajd ; a tāt real elleak kieč.

7. Vi, llǝjjet olmo olmo ol, i cǝrvut cǝrvud ol ; i leńžet nealgastomuš, ob i madd-torjestomuš pajki melt.

8. Tāt real puk lǝ kob algot.

9. Tanna leńžet o, nteled tǝjǝid piezsemuže i ko, ndeškuo, det tǝjǝit ; i tǝj leńževette jieppe sǝvašamańč puko, n olmo, n mū nōmest.

10. I tanna jennōje kĕzvūdet reahka ; i ka, nc ka, nzes a, lget ontled, i jĕ sǝvvošoškuodet ka, nc ka, nzes.

11. I jennōj kĕles-prōrokit kocojet i kĕzet jennōjit reahka.

12. I zǝkontemmesvud lasnamuž-det jennōjin čoackat sǝvšamuš.

13. A kǝ kuondeškoat kĕže rajja, leńč pasmańč.

14. I tāt cǝrvūd Jevanjeli leńč sǝg'tamańč puk mand o, ln, svi-dĕtelvūden pūkod olmod, i tanna poat kĕč.

15. I nu, t, ko, s ujnvette kōrasvūddumuž kea, nrvūd, mǝ leaj sarnmańč poǝjil prōrokok Tannil, čoańčmen po, z sajest (lokkij a, n tomt) :

16. Tanna kok lǝ leamańč Judeest a, n urĕet termĕt ;

17. I kǝ lǝ kāt o, ln, tot jeallas luoštlat va, lted mōn-ni ĩžes portest ;

18. I kǝ lǝ piold' o, ln, tot jeallas pońlat māsa, t va, lted ĩžes āssojĕit.

19. A kovr jārasso,t i čič-portijit tøjd pejvid.
20. Ajjestēkke, ī šondači tijji určmuš talva ili soret.
21. Tōn-det što tanna leñč šur kōp, mo,ntem elmañč mier' kē-
žest anjeñč rajja i ī leñč.
22. I ko,št jē uonnadaččiš tok pejv, ij pastodoči ni ozt lešk' ; a
vall'šamo-det tok pejv uonnōdet.
23. Tanna ležži kī cealk tijjit : kīč, ta,št lī Xristos, ili tombe ;
jelled askod.
24. Tōn-det što kocc'jet kēles-γristi i kēles-prōroki, i o,ndet
šur čoajetumužit, i ču,d-vūdet, reahka kēssem-det, ko,t vājet, i vāllō-
šammet.
25. Nu,t, mon ovdest cilkim tijjit.
26. I nu,t, lečči ce,łket tijjit : kīč, son lī pu,št pajkest, jelled
monnōd ; kīč, son lī pejt-porto,n, jelled ask.
27. Tōn-det mažt termes-kask mann nu,rtjest i kōstoj ja zāpad
rajja, nu,t leñč olmo o,lg po,ttēm-nal.
28. Ja ko,št leñč jāmmij lešk, to,ambe čōñk'dedet ko,ckem'.
29. I ažtnas mañña tøjde pejvod kōbest, pejv señnad, i man ij
a,nd' ižes čuvva, i tāst ko,ččet o,lmest i o,lm' viž sojjeteškuodet.
30. Tanna ett olmo o,lj' čōjjetomuš o,lmest ; i tanna reagaškuo-
det puk mand-rod, i ujnōstet olmo o,lg' potmen o,lm pōlvō o,ln jen-
no,n vīgo,n i oll-nomo,n.
31. I vulgat ižes angelit jīñsoñč trubbin, i co,ņiget sū vāll'-
šommo,t nellen piñgo,n o,lm čoarast i sij čoar' rajja.
32. Smokov-mūrest va,łte mokavūd : ko,s sū ov,z šo,ndeškuo,tte
suppod i lušt'let lostot ; tanna tiette, što kiess lī o,lt.
33. Nu,t ko,s ujnviette tan puk, tiette, što o,lt lī, uwzo put.
34. Vujkest sarnam tijjit : ij pūd tāt pulv-šant, kon tāt puk
leñč.
35. O,lm i mant pūdet ; a mu sāg jē pūd.
36. A tōn pejvest i čāssost ni kī ij tied, ni o,lm anjel, ozt
mū jēč.
37. A mažt leaj Noj pejvo,t, nu,t leñč i olmo o,lg po,ttēm
nā,lest.
38. Nu,t mažt ovd-belt kockom-bā,l po,rriš, ju,kkiš, najtlo,ttiš i
vojtiš kujje tōn pejv rajja, ko,ss Noj monij kovčegi ;
39. I jet jortmañč, kon ij poatmañč kockmuš i loptmañč pukod:
nu,t i leñč olmo o,lg po,ttēm na,ll.

40. Tanna leńžet kožtest pield' o,ln ; ovt valtlat, a nump kud-dastal.

41. Kožt meldattij žornovo lun ; ovt valtlat, a nump kud-dastal.

42. I nu,t valvotēkke, ton-det što jēppe tied kon cās tij Hos-pot pōtt.

43. No tan tij tiette, što leńči kuot-žo,zjin tied' či, kon vartjem-bā,l sul pōtt, tanna son valvočij i ij andočij kojvo,d ižes kuo,d.

44. Ton-det i tijjid galk leajjed valmošit ; ton-det što kon cas jēpped juo,rd, pōtt olmo o,lk.

45. Kū lī vujk i milmānas pākaldos, kon žo,zjin pijij ižes pākaldozo o,ln, o,nted sijjid pormuš vujk bā,l ?

46. Vuo,zes lī tot.pākaldos, kon sū žozjin, poa,tmen, kavn nu,t tujješemen.

47. Vujkest sarnam tijjit, puk ižes jelmuž o,ln pej sū.

48. A leńži tot.pākaldos keažn, i cealk ižes kuo,tkest ; ij tovda poa,d mu žozjin ;

49. I alk tākko,d ižes tovrūžot, i pōrred i jukko,d jukkoj-olmo-vujm :

50. Tanna pōtt ton.pākaldoz žozjin, kon peju son ij vuo,rd, i kon cās ij juo,rd ;

51. I cuop sū i pej sū ovt vōssa licmer-vujm : to,mb leńč lojk-muš i pa,nn-žirraš.

Kožt-lo,k-vīdat algots.

Tanna o,lm carcut leńč ovt nālla login nijdin, kok va,ltiš ižes tuvsnik' i vītiš vuosta vuntme.

2. Sīst lejjiš vīt milmānos a vīt miltomes.

3. Miltomes va,ltiš ižes tuvsnik', a jet valtmańč mieldes vuj.

4. Milmānos-že ovttest ižes tuvsniki-vujm va,ltiš vuj ižes a,štiji siz.

5. I kuo,s vuntam ku,hk ij pōtmańč ; tanna puk nokkaškū,ttiš i uo,ddeškū,ttiš.

6. A kosk inno,št šondož čorvmuš : kīč, vuntam pōtt, vījted vuosta su,ņne.

7. Tanna kocjiš puk tok nijd, i vujkijiš ižes tuvsniki.

8. A miltomes cilkiš milmānno,št : o,nted mijjit tijji vuj ; ton-det što mij tuvsnik' čāckododet.

9. A milmānos cilkiš vuosta : štoḃi ij lečči pūtmuš i mīst i tīst, monnōd puoreap mīgejid⁷gāra i vuo,ste ičsant.

10. Ko,s-že sij vulkiš vuo,sted ; pūdij vuntam, i valmuš monniš sujn najm-vearra, i urz kattojīš.

11. Mañña poa,det i jāres niyd, i sarnet : Hospodi, Hospodi, ā,rvēd mijjit.

12. A son cilkiy sijjit vuosta : vujkist sarnam tijjit, im tied tijjit.

13. I nu,t valvodēkke ; ton-det što jēpped tied ni peje, ni cās, kon pōtt olmu o,lk.

14. Nu,t son tujaj, maḃt olmoš, ku vulkal vieres mantu, kočij ižes pākaldōzit, i askodij sijji kitte ižes jelmuš.

15. I ortē son o,ndij vīt tālantet, numpa koḃt, motme ovt, jukikañče sū vig melt ; i tovda vulgij.

16. Ku va,ldij vīt tālantet, vulgij, o,rij sijjit tujji ol, i vāllošij numbit vīt tālantet.

17. Nu,t nu,d-že i tot, ku va,ldij koḃt tālantet, vālšij numbit koḃt tālantet.

18. A ku va,ldij ovt tālant, vulgij, i kojvoj sū mantu i kā,tij ižes ḃozjin silp.

19. Ku,ḃk ajkin pōtt tejt pākaldōzit ḃozjin i kačč sist log.

20. I pudij tot, ku va,ldij vīt tālantet, puvti numbit vit tālantet i sarn : ḃozjin ! vit tālantet ton o,ntik mu,ñne ; kič, numbit vit tālantet mun vāl'šom sijji ol.

21. Su ḃozjin cilkiy su,ñne : puo,r lī, šīḃ i vujk pākaldōs ! vā,ñnest ton lejik vujk ; jenoj o,ln tu pijam ; mon tu ḃozjin rāmse.

22. Pūdij nu,t-že, ku va,ldij koḃt tālantet, i cilkiy : ḃozjin ! koḃt tālant ton o,ntik mu,ñne ; kič, veal koḃt tālant mun vāl'šom sijji ol.

23. Su ḃozjin cilkiy su,ñne : puo,r, šīḃ i vujk pākaldōs ! vā,ñnest ton lejik vujk ; jenoj o,ln tu pijam ; mon tu ḃozjin rāmse.

24. Pūdij i, ku va,ldij ovt tālant, i cilkiy : ḃozjin ! mon tīttim tū, ton leak kor olmoš, čūppak, ko,št ik puštam sim, i čoḃgak, ko,št ik ko,metamañč ;

25. I po,tim, vulkim, kā,tim tū tālant mantu ; ta,l tu,ñne tū.

26. A sū ḃozjin cilkiy su,ñne vuosta : venne-jurdij pākaldōs i lāškes ! ton tīttik, mun čūpam, ko,št jim puštamañč, i čoḃgam ko,št jim kuometam.

27. Tõn-det tu,ne go,lked leaj õntet mu silp kavpjazit ; i mon, ko,s puttim, lejm va,lted iččan lo,ssin.

28. Nu,t va,lted su,st tālant, i õnted, kõbest lī lo,lk' tālantet.

29. Tõn-det što jokseñče, kõbest lī, õntlat i lassan ; a kõbest elleak, su,st valtat i tot, ni lī.

30. A keazn pākaldos su,hp'jekke olgas sernesvu,tte ; tomb leñč lojkmuš i pa,nn-õrš. (Ko,s cilkij tallan, ču,rvi: kiest lie piell kul-lo,t, a,n son koll!)

31. Ko,s-še olmu o,lk pött i,šes ol-nõmest, i puk po,z a,njel sujn: tanna ešt i,šes ol-nõm prestol ol ;

32. I čõñkdõdet put su puk olmu ; i juo,gest õrtet numbin, mažt vārredij jogač lampsit ko,zzin ;

33. I čuñčlat lampsit vo,les-pie,lt i,šes čoar, a ko,zlit činž kitte.

34. Tanna cealk car tojt, kok leb vo,les-belt su : puo,tte, mu jēž laoslovmañč, monnet carstra, ku lī tijjit väll'samañč mand i o,lm tujjem rajest.

35. Tõn-det što nealy'tem mun, i tij õndin mu,ne porret : jug-stovim, i tij jugoten mū ; lejjim jāk-k-olmo,n, i tij valdin mū ;

36. Lejjim pieota, tij tierv'ten mu ; lejjim kõbest, tij kīččin mu tu,rmet lejjim, i tij pūdin mu,ne.

37. Tanna vujk-olmu ce,łket su,ne vuosta : Hospodi ! ko,s mij ujnim tū nealgostam, i portem ? ili jug'stovom, i jug'tem ?

38. Ko,s mij ujnim tū jāk-k-olmo,n, i va,ldim ? ili pieotemes, i tierv'tem ?

39. Ko,s mij tū ujnim kõbest, ili tu,rmet, i pudim tu,ne ?

40. I car cealk sijjid vuosta : vujkest sarnam tijjit : mommet tij tujješin tan orte tā,lin mū oeko,n vīllin, ton tujjin mu,ne.

41. Tanna cealk i tojd, kok lev činž-belt: va,nced mu st, proklet .tij, eg'señč to,le, ku lī vāllošam bisse i sū anjelit.

42. Tõn-det što porstovrem mun, tij jēpped antmañč mu,ne porret ; jugstovrem, tij jēppe jugtam mū ;

43. Lejjim jāk-k-olmo,n, jēppe valtam mū ; lejjim pieota, jēppe tiertam mū ; kõbest i tu,rmet, jēppe kīččamañč mū.

44. Tanna i sij cielket su,ne vuosta : Hospodi ! Ko,s mij ujnim tū porstovmañč, ili jugstovmañč, ili jāk-k-olmo,n, ili pieota, ili kõbest, ili tu,rmet, i jēp lūžamañč tu,ne ?

45. Tanna cealk sijjit vuosta : vujkist tijjit sarnam : momet

tij jēpped tujjam tan orte tajn ocmuzo,ŋ; ton jēpped tujjamañč i mu,ŋne.

46. I vu,łget tak egsañč piezmuže; a vujk-olmo egsañč jālloje.

Koxt-lo k-kūdat algtoš.

Ko,s Isus kēž'tij pukod tajd sānit, tanna cilkij ižes vuopnat-tijjit.

2. Tij tietvette, pejjil koxt pejv leñč jēž-pejv; i olmo ołk leñč antam poanšemme.

3. Tanna čoñkdottiš šo,rmus pāp' i kirj-kīd' i parr'samus olmo,t šo,rmus pāp' dvor siz, nōmm miełt Kajjaf.

4. I pijjiš sarn'mužest va,łted Isus mudroj nālla i ko,nted.

5. A sarnuš: ij gal pa,s-pejv, ij lečči seag'tamuš olmo sist.

6. Ko,s-že Isus leaj Vifanijest, Semman žurrij portest;

7. Pūđij su,ŋne niezan-bieł alvastr a,štijin kāllošin mir-vujjin, i vāllođij su,ŋne lešmen ojev ol.

8. Ujniš tan sū vuopnattij i jet sāvrašeškōtmañč, i sārnuš: mon-det mokkam anmuš?

9. Oj lečči mikko,đ tann mir-vuj šurr ārvo,št i a,nted jummel-nōm-ānnojit.

10. A Isus, ko,s tomdotij tan, cilkij sijjit: mojt seag'teppe niezana? son por tuj tujij mū bajas.

11. Ton-det što Jummel-nōm-ānnojit ju,łkk' bā,ł' tijji mielt lie, a mon jim leakku ju,łkk' bā,ł' tijji-vujm.

12. Ko,s vāloj tan mir-vuj mū liešk ol, son vāl'šestij mū rukk'-dūmmuže.

13. Vujkist tijjit sarnam: ko,št i leñč tāt Jevanjeli sāg'tamañč omp ołmest, cealk'mañč leñč sū mu,štme i ton bajas, mojt son tujij.

14. Tanna oxt koxtamloga sist, nōm mielt Iūda Iskariot, va,ñčlij šo,remus pāpō gārra,

15. I cilkij: mojt tij a,ntvette mu,ŋne, mon tijjit sū andam? Sij tarr'šešku,ttiš su,ŋne kolm lo,ł' silp-pilpijit.

16. I ton bā lest son ožoj po,rmus bā,ł o,nted sū.

17. A vus resk-pejv, pu,łttiš vopnattij Isu,sse i cilkiš su,ŋne; ko,št pākak mijjit vāl'šet tu,ŋne jēže-pejv?

18. Son cilkij: va,ñced ven siz mokme, i ce,łked su,ŋne: Vuopes-todoj sārñ: mu bā,ł lī o,łt; tū ga,ŋn tujjam jēže-bejv mū vuopnadij-vujm.

19. Vuopnattij tujjiš, maẏt pākej sijjit Isus; i väll'siš jēže-bejv.

20. Ko,s-že sondoškūdij jēlkis-pejv; son vonlodej koẏtamlojg vuopnadej-vujm.

21. I ko,s sij po,rriš, cilkiy: vujkist sarnam tijjit, oẏt tij kos-kest ant mū.

22. Šij čotta lo,svūdōšku,ttiš, i alg'tiš sarnot su,nne, joksońč sist: imma mon, Hospodī?

23. Son-že cilkiy vosta: kuobońč mujn luošt kīd' jod-siz, tot ant mu.

24. Ja nu,t man olmo o,lk, maẏt lī kirj'tamańč su bajas: a kovr' ton olmože, kōbo,n olmo o,lk ontlat; pōreap lečči ton olmože šondekeanna.

25. Tōn bā l i Iūda, sū o,ntij, cilkiy; imma mon, Ravvi? Isus sarn su,nne: ton cilkiy.

26. I ko,s sij po,rriš, Isus valdij lejv, laoslovej, mu,rtlij, ontlij vōpnattijit, cilkiy: valted, porred, tāt lī mū lešk'.

27. I valkij nā,p, pa,sbužij, kejkij sijjit i cilkiy: jukkod sū sist puk;

28. Tōn-det što tat lī mū vōrr odd zāvet, jennōji det väll'tamańč, rehkit kuddostalme.

29. Cealkam-že tijjit, anjeńč rajest im alg' jukkod tan vin-murj-šontmest ton pejv rajja, ko,s algam tijji-vujm jukkod odd vin mu jēž car-vud' sist.

30. I ko,s lavlotiš, vulkiš Jeleon term' ol.

31. Tanna sarn sijjit Isus: puk tij reahkdurvētte mū bajas tan in; ton-det što lī kirjetam: tāklam vārredij, i rātkedodet tuk lāmpaz.

32. A mon ižan pajjenam bajas sāg'tan, tijjit Galilejest.

33. Piedar cilkiy su,nne vuosta: leńžet puk reahkvūdet tū bajas, mun jim reahk'ded ni ko,s.

34. Isus cilkiy su,nne: vujkist sarnam tu,nne, tan in, ovd-bielt kon o,res-ka,n lońkeaj, kolmočst sarndodak mu,st.

35. Sarn su,nne Piedar: lečči mu,nne galgoč i jāmmēd tujn: jim sarndod tu,st. Ovt nālla sarnuš i puk vopnattij.

36. Mańā-dost pottal sijji-vujm Isus sajjā, sarntamańč Gefsimania, i sarn vuopnattijit: arrostekke ta,st, kon mon vuolgam, ajjestastam tombe.

37. I va,ldij mie,ldes Piedar i kuztod Zeredej o,lgit, lo,svüdes-küdi*j* i tužošküdi*j*.

38. Tanna sarn sijjit Isus: mü jünk lo,svüduš so,rm nalla, vuortlëkkeð ta,st, i valvodëkke mujn.

39. I va,nela,stij kreaza çorlakše, vonlödi*j* ižes muod ol, ajjestij i sarnoj: Ečče mü! lečči ojjam nalla, a,n man raj mu tat nāp: a ij nu,t ma*z*t mon tātam, no ma*z*t ton.

40. I puo,ttal vuopnadöj*j*it garra, i kavnač sijjit uo,dmen, i sarn Pedre: nu,t jëppede vaji mañč valvedeð ort cās mujn?

41. Valv'dëkke i ajjestëkke, ton-det što jëppe vür'či küttalmuže. Vujn valv; a lešk' vlg'temes.

42. Veal ujtlastij numb vār, ajestij i sarnoj: Ečče mü! lečči ij raj tat nāp monnod raj mü, mü ju'keanna, a,n leñč tū valt.

43. I ko,s püdi*j*, kavn sijjit das uo dmen: ton-det što sist čelm losniš.

44. I küdi*j* sijjit, ujdij das, ajjestastij kolmat var, i cilki*j* ton-že san.

45. Tanna puo,ttal ižes vuopnadi*j* garra, i sarn sijjit: tij paj veal o,drëtte i oñnödëkke; kič, altnašküdi*j* cās i olmu o,lk ontlat reahkolmo,t kido t.

46. Koccojëkke, va,nlekkep: kič, altnij mü o,ntij.

47. I ko,s veal son sarnoj, kič, Iūda, o*z*t ko*z*tamloga sist, püdi*j*, i sujn jennoj olmo,t mäkki-vujn i čoltni-vujn šo,rmus pāpōn i olmo pārr'samuzōn.

48. I sū o,ntij o,ndij sijjit tietted, cilki*j*: kon mon cuklam, tot i ij, valted sū.

49. I ton cās püdi*j* Isus gārra, i cilki*j*: ramšod, ravvi! i cuklattij sū.

50. A Isus cilki*j* su,ñne: pa,s-vil, mon-det ton pu,ttik? Tanna pu,ttiš i pijjiš kido,t Isus ol, i va ltiš sū.

51. I kič, o*z*t sist, kok lejjiš Isuso u, vujkij kūd, kīzi*j* ižes miek', čickij šo,rmus pāp pākaldas, i čupō*j* su,št pie,l.

52. Tanna sarn su,ñne Isus: pij māsa,t ižes miek' sū sa*j*ja; ton-det što puk, kok valdet miek', miekin majkojet.

53. Ili jordak, mun im vaj a,n ajjestatted mü Ječčan, i son pe*j* mu ørte jēnap ko*z*taplōgīt legiōnāt a,njelit?

54. Ma*z*t jeres nalla šondöçodet kirji, što nu,t golk lea*j*?

55. Ton cās cilki*j* Isus olmo,t: nu,t ma*z*t olmu-ko,ntij ol vu,l-

gin tij mikij-rujm i čoltij-rujm, mū valtem bajas ; jukke pejr tiji-rujm arum mon, ruopestemen cerkvest, i tij jēpped valtlam mū.

56. Tāt-že puk leaj, što šondočis prōrokit kirjji. Tanna puk vuopnattij ku ddiš sū i určis.

57. A Isus valtij rikkiš sū Kajjafē, šormus pāppe, koz čōnk-dottiš kirj-kīd' i parrsamuz.

58. Piedar-že ru, ŋzelij sū mielt kukeldago, st, šormus pāp dror rajja ; i čāññolij siz ištij pākaldozo-rujm, što ujnōčij kieže.

59. Šormus pāp i parr'samuz i puk sinedrion o,ccis kielles-sā-got Isus vuosta, su sarma o,ntem bajas ;

60. I jet karu mañč : i, zo,t jennōj kielles-sarņojit puotliš, jet karu mañč. No majimu, sse pu,tteš kozt kielles-sarņoj.

61. I cilkiš : Son sarņoj : vajjam murted Jummel cerkor, i kol-mo,n pejvest tujjed sū.

62. I čuñčōdij šormus pāp i cilkiš su,ņne : mon-det ik sarņ ni mon ? mojt sij tū vuosta sarņadet ?

63. Isus arij inta. I šormus pāp cilkiš su,ņne : pākam tu,ņne jillij Jummelin, celk mi,jjit, ton leak, jik Xristos, Jummel o,lk ?

64. Isus sarņoj su,ņne : ton cilkiš ; ja sarņam tijjit : anjeñč rajest ujnrette olmu o,lk ištmen ruolles-biel't rič', i puotmen o,lm polvo o,ln.

65. Tanna šormus pāp keškij ižes asjit, i cilkiš : Son Jummel zavk ; moz mi,jjit. real sāg-olmōt ? kič, a,n tij kullo,n sū Jummel-zavkmuš.

66. Mažt tiji mielt lī ! Sij-že cilkiš vuosta : sorma lī vier.

67. Tanna čolkuš su,ņne muod vuosta, i pel-mantoje takkuš : a nuottam peakkostoš su kajbo vuosta,

68. I sarņuš a,rved mi,jjit, Xristos, kī tāklij tū ?

69. Piedar-že arij olgot drōrest ; i pūdij su,ņne oxt ŋezan-pākaldas, i cilkiš : i ton lejik Isuso,n Galilejlañžin.

70. No son pācdodoj pūko,d pūt, cilkiš : jim tied, mojt ton sarņak.

71. Ko s-že son ru,lgeškūdij urzo tokka ; ujnistij sū nump, i sarņ tomb arrijit : i tat leaj Isuso,n Nazorejin.

72. I son das pācdodoj bo,ždotmo,n, što ij tied tan olmo.

73. Ij jennōj ma,ņlako, st puotliš, kok tomb čuñčis, i cilkiš Piedre : ru kest i ton sist ; ton-det što i tū sarņam-na,l čojat tū.

74. Tanna son klendadoškūdi*j* i boždadoškūdi*j*, i*j* gol tied tan olmu. I a*ž*ton lavloškūdi*j* o*res*-ka*n*.

75. I mušt*li*j Pieder sa*n*, kon cilki*j* su*nne* Isus: o*vd*-bielt kon lavl o*res*-ka*n*, kolm varra padodak mu*st*. I vu*lg*i*j* olgas i lo*j*-ko*j* čotta.

Ko*ž*t-lo*k*-k*l*žat algto*s*.

Ko*s*-že pūdi*j* ides-pe*ž*v; puk šo*r*mus' pā*p*' parr'samu*ž*' olmo*n* sarndottoš Isus bajas, o*nted* sū sorma.

2. I ko*r*riš sū, vīk*k*iš i o*nti*š sū Po*nti*j Pilate o*lti*e.

3. Tanna Iūda, sū o*nti*j, ko*s* u*jn*i*j*, son l*i* sudma*n*č, kajdadoš-kūdi*j* i o*ndi*j māsat kolm-lo*k* silp-pilpi*j*i*t* šo*r*mus pā*p*o*t* i parr'-samuzo*n*,

4. I sarn: mon reahkado*m*, ko*s* o*ntem* vier'temes v*or*. A s*i*j cilkiš su*nne*: m*ī* m*i*j*i*t l*ī* t*uj* t*on* rajja? k*ī*č ič.

5. I suppi*j* son silp-pilpi*j*i*t* cerkva i v*o*jd*o*j, m*o*no*j* k*ā*hksod*o*j.

6. Šo*r*mus pā*p*' va*l*tiš silp-pilpi*j*i*t* i cilkiš: ellea ma*ž*t pi*j*i*t* s*i*j*i*t cerkov kaš*n*' s*i*z; t*on*-det što tat l*ī* v*or* ar*v*.

7. A pi*j*i*t*š sarndotmuš i u*š*tiš s*i*st kietk'-a s*i*j čēpsest mand.

8. T*on*-det t*ot* mant i n*o*m'dat v*or*-mando*m* tan pe*ž*v rajja.

9. Tanna šondo*j* sarntamaš pe*ž*jel prōrok' Jermi*j*, kōbo*n*č sarn: i va*l*tiš kolm-lo*k* silp-pilpi*j*i*t*, ar*v*'dam ar*v*, kon Izrail o*lg*' arvodoš,

10. I o*nti*š s*i*j*i*t kietk'-a s*i*j-čiep mandost, ma*ž*t cilki*j* mu*nne* Jummel.

11. Isus-že ču*n*člott*i*j o*lti*j o*r*te i ko*č*li*j* su*st* o*lti*j: Tonna leak Iude*j* car? Isus cilki*j* su*nne*: ton sarnak.

12. I ko*s* šo*r*mus pā*p*' i parsamuz' vieretiš sū, son i*j* sarnma*n*č ni m*o*n.

13. Tanna sarn su*nne* Pilat: jika kul, momet svidētelvut sar*not* tū vuosta?

14. I son i*j* n*o*m'dama*n*č su*nne* ni o*r*t sa*n* vu*ste*, nu*t* što o*l*-t*i*j čotta divjuž*o*j.

15. A jēž-pe*ž*v p*o*s-pe*ž*v o*lti*jest lea*j* māt't'jam-na*l* luštled olmo*t* o*r*t ar*st*ant, kon s*i*j tāttuš.

16. Lea*j* tanna s*i*st tietma*n*č ar*st*ant, n*o*m mielt Varavva.

17. I nu*t*, ko*s* s*i*j čo*n*kdo*t*iš, Pilat cilki*j* s*i*j*i*t: kon tātvētte, što*b* mun luoš't*č*im t*i*j*i*t, Varavva, ili Isus, kōbo*n*č n*o*mdat Xristo*n*'

18. T*on*-det, što son t*i*di*j*, s*i*j o*nti*š sū z*ā*vidutmuž-det.

19. Koskoļ ton, koš son arij suddam sajest, sū kāv vulg'tij su, nne cielkođ : jel tujjed ni mojt ton vujk-olm'že ; ton-det što mu, nne a, n nāhkrest čotta leaj lossod sū bajas.

20. A šormus pāp' i parsomuz' pajjidiš olmo, t kočced Va-
rarra, a majkod Isus.

21. Tanna oltij koččilij sist : kon kuo, ttest tātrette, štoḅ mun
luoštaciḅ tijiḅ ? Sij cilkiš : Vararra.

22. Pilat sarn sijjīt : mon šot mun tujjam Isuse, ku nomdat
Xriston ? Sarne, t su, nne pub : a, n leič poann'samañč.

23. Oltij cilkiḅ : mo, ntem keaznūđ son tujjiḅ ? A sij real čō-
teap čurvuš : a, n leič poann'samañč.

24. Pilat, ko, s ujnij, što ij viekket ni mī, a seagatamuš lasnat,
ra, ldiḅ čāž i pozoj kīđot olmo put, i cilkiḅ : im mon leakku rier tan
vujk-olmu vorest ; kīčced tij.

25. I sarnuš puk olmu vuosta i cilkiš ; sū vōr mij ol i mij
parno ol.

26. Tanna luštij sijjīt Vararra, a Isus son tāgej i o, ndij poann'-
šemne.

27. Tanna oltij vuččij va, ltiš Isus pretorij siz, i ču, ņkiš su ol
puk polk.

28. I jāksiš sū i cākkiš sū ol rūpses āssoj.

29. I pu, rk'diš vienc cokkoj rāzest, pijjiš su, nne o, v ol i o, ntiš
su, nne vo, lles kitte trost ; i ču, ņčlo, ttiš sū vuosta pulk' ol, luo, ndottiš
sū o, ln, sarno, t : ramšod Iūdej car.

30. I čolkuš su ol i va, ltiš trost i tākkuš sū o, v vu, ste.

31. I ko, n luo, ndottiš sū o, ln, jāysiš sū o, ln rūpses āss'jīt i te, v'-
nattiš sū sū āss'je, i laj, t'ješku, ttiš sū poann'semne.

32. Ko, s vojtoš, vuosta pūdiḅ o, v Kirine-olmoš, nom mielt Sem-
man ; sū pākkostoš ku, nted sū rist.

33. I ko, s pu, ttiš pajka, nom mielt Golgofa, mī lī : Kal-saj,

34. O, ntoš su, nne jukko, d uksuz, seagotamañč seppo, n ; i ko, s
kuttolōj, ij tātmoñč jukko, d.

35. A su poann'šottoj juo, kkiš su āssojīt i soppuš vu, rbit ;

36. I arruš, vartjiš su tombe,

37. I pijjiš su o, v ol kirj, ko, st leaj sū vier kirjtamañč : Tāt lī
Isus, Iūdej car.

38. Tanna poann'siš su, n kuo, v olmu-ko, ntiḅjīt : o, v vo, lles-
bie, lt, a nump čin, ž-bie, lt.

39. I raj-mõnnoj çarkiš sū, kejviš ižes uviij-vujm.
40. I sarnuš: cerkov murtlottoj i kolmõn pejvest tujjelattij!
Viekket ič ičsant. Leñžak Jummeļ oļk, luštlad ristost.
41. Nuṭ šot i šõrmys pāp' kirj-kādi-vujm, parr'samuz'-vujm i
fajsej-vujm luoṇdottiš i sarnuš:
42. Numbit viekkitij, a ič ičses ij vaj viekk'ted. Leñci son Izrail
car, aṇ aṇ luoštlat ristost, i ask'skuoṭtep suṇne.
43. Pijj'dodoj Jummeļ ol; aṇ aṇ peast sū, leñci son šittel
suṇne. Tõn-det što son cilki: Mon leam Jummeļ oļk'.
44. Nuṭ-že i olmu-koṇtij poann'samõž sujn, lajtuš sū.
45. A kūdat cāssost leaj sievn' puk mand' oļn arcat cās rajja.
46. A arcat cās baļ lõṇkij Isus šur iññõn: Ili, Ili, lama
savazfani; tot li: mū Jummeļ, mū Jummeļ, mõn-det tõn mu kuṇdik?
47. Mottam sist, kok tomb čuñcuš, koš kuṇliš tån, sarnuš:
Ill koč son.
48. I torða urc'stij oṅt sist, vaļdij mier'-sopt, tivd'tij uksu-
son, pijij trost kiečča i oṇtlij suṇne jukkõd.
49. A mottam sarnuš: arest; kīčstep, pott, ij, Ill sū peasted.
50. Isus že čur'vij das šur jīññõn i luštij vujñ.
51. I kič zāves cerkvest kieškõdodoj kuṇten, pajlest i vuoļ rajja,
i mant puštadoj; i kietk' luntnoš;
52. I jāmmij kuoṭ arniš; i jennõj poš jāmmiji liškit pajnoš;
53. I vøjtiš jāmmij kuodin mañña su pajnamõst i moṇniš
poš vienna i čõjjetottiš jennõjit.
54. A čuoṭnik i tok, kok sujn vartjiš Isus, koš ujniš mand'-
puštmuž i puk šõnd'čamuž, surkniš čotta, i sarnuš: vujkist son leaj
Jummeļ oļk'.
55. Tomb lejjiš nuṭ-že i kīččiš olg'-gaṇn jennõj niezanoṭ, kok
vaṇzetiš Isus mielt Galilejest, i lužžiš suṇne.
56. Sij koškost lejjiš Marj Magdalina i Marj, Jak`u i Iosia
jeṇn i Zevedej oļgij jeṇn.
57. A koš pūdij jekkis-pejv, pūdij boztes olmoš Arimafejest,
nõm mielt Osk', kobeñč nuṭ-že vuo pestadoj Isus luṇ.
58. Son pūdij Pilat gārra i ānnoj Isus lešk'. Tanna Pilat pā-
koj oṇted lešk'.
59. I vaļdij Osk' lešk' i kizoj sū puṭtes lijnoṇ.
60. I pijij sū ižes odd jāmmij kuoṇd siz, kū suṣt leaj čupmañč
kaṇlij sist; i jorr'tij šur kietk' jāmmij kuoṭ uzse i ujdij.

61. *Leaj-že tombe Marj Magdalina i nump Marj, kok arruš jämmij kuo,t vuosta.*

62. *Numb pejv, ku lī maññ peatnicest, čoñkdottiš šo,rmus pāp' i farisej Pilat luz,*

63. *I sarnuš : žer ! mij muštjīm, tot kieleš, ko,s veal leaj jillij, cilkij : mañña kolmon pejvest pajjinam.*

64. *Ton-det, pāk rukkoded jämmij žart kolmat pejv rajja, ton-det što sū vuopnattij jet lejjiš puo,tted i soll'ded sū i sarnod olmo,ņ : son pajjinoj jämmiji kōskost. I leańc ma,ņmus mantamuš keaznap rusmuz.*

65. *Pilat cilkij sijjit : tist lī vartjam-na,l ; monned, vartjēkked, mažt tietvette.*

66. *Sij vu,łkiš i pijjiš ka,lm luz vartojit, i pijjiš keatka pečat.*

Koxt-lo,k'-karcat ulgoš.

A mañña sucret monnest, ko,s nietlest vus-pejv čuvvan, pūdij Marj Magdalina i nump Marj kēsted jämmij žart.

2. *I kīč, šondož šur mand-puštmuš ; ton-det što Jummel anjel luštlodoj o,lmest, pūdij i jortij kietk' žart uz-ńa,lmest, i āro,j sū o,ln.*

3. *Su,st leaj ujnem-na,l mažt termes-tol i sū āssoj lejjiš vilkod koxt mut.*

4. *Vartij surkniš sū i torjestaškū,ttiš, i čuńčliš mažt jämmij.*

5. *A anjel po,ņlij sān niez'ņij gārra, cilkij : jelled pōl ; tiedam, što tij ocvette poann'sam Isus.*

6. *Son elleak ta,st : son pajjinij, mažt cilkij. Monnod, kēsticke saj, ko,st Jummel vōņņoj.*

7. *I monned viktap, cie,łked sū vuopnadojit, što son pajjinij jämmijin, i ovd-bielt calk tijjit Galilejest : tomb su ujnrette. Kīččed, cilkim mon tijjit.*

8. *I torda rojtiš jämmij-kuo,dest i polmužon i šur rāmmo,ņ u,rc'stiš cie,łked su vuopnaddojit.*

9. *I ko,s sij va,ņciš cie,łked sū vuopnaddojit, kič Isus pūdij sijjit vuosta, i cilkij : ramšotte ! I sij pu,łttiš, tāvvotottiš sū ju,łgit i ko,ņmerdiš su,ņne.*

10. *Tanna sarn sijjit Isus : jelled pōl ; monnod cie,łked mū vīlližin štobi va,ņcetiš Galileje : i tombe sij ujn'let mū.*

11. A ko,s sij va,nciś ; tanna mottam vart'jin mo,nniś vienna i sarnatiś ŝo,rmmus pāpo,t puk mī lī leamañč.

12. I tāleak čoñkdottiś parr'samuz'-vujm i tujjiś sarndatmuž, i jenneŝ o,ntiś tieñkit vuččijit.

13. I cilkiś: cie,lked, su vuohpnattij pu,ttiś jehka, soldiś sū, ko,s mij u,ddim.

14. I leñči sāk tan bajas man o,ltij rajja, mij sarnatep sū, i tijjit viekketep keaznvüdest.

15. Sij va,ltiś tiñkit, tujjiś, mažt vuopestam lejjiś ; i kund'čodij tat sāk Iüdej koškost tan pejv rajja.

16. A ožtaplo,k' vuopnadojot va,nciś Galileje, term ol, koz pā-koj sijjit Isus.

17. I ujn'stiś su i ko,mmerdiś su,ñne, a mottam ju,rtlastiś.

18. I altnij Isus i cilkiŝ sijjit: Mu,ñne lī antmañč puk valt o,lmest i mando,št.

19. I nu,t, monnod, vuop'stiekked pūko,t olmo,t i risto,d sijjit Ež, i O,lg' i Po,s-vujñ nomme.

20. I vuopestiekke sijjit nu,t jelled, mažt mon tijjit pūkum ; i nu,t mun leam tijji-vujm puk pejvid eg kiež rajja. Amin.

Ter-lapp nyelvmutatványok.

A) Lumbovszkból (Limbes).

1. Sā,hplīñke porij lejpe, kari porij, tagazi vans lejpe-karr-paj-kest. Son jišti vanzi, ja,vre milte vi,łki vanzel. No vā,łti son toavruži čuzu, vā,łti son pi,tegijt, vā,łti son na,vtijt, piengijjt ja rīmnijt, kīmēt ja olknekijjt ; lo,ndijjt vā,łdij, kičcekemijjt ja čāfa,ñkijjt vanzis. Je vi,łki son, vanzes lättani, sij kommanin ; vi,jjin riñti, pi,k popalin riñti. — Sā,hplīñke sievtčatta, što muni vans lej, kul', čitte jienniŝ jištñijjt. Sij kā,ñe kā,ñes toarragiottin, na,vte na,vte pealla, lo,nte lo,nte pealla. Sij tiorrin kolm jige. Muttam lo,nte tagazin poncta, na,vte tagazin kišksolmijin tīlji gjojm. Ma,ññeolest šičkantkičotten na,vte ja lo,nte.

2. a) Jiellin kalñea, ki,jj kāpkijnes. Sist lej nijt ja a,łke. Piejve poatta, son violka vanččet, šillet mi popāla. Kāpkis sārna, što jo,łki vierta,zt jiel kintč. Muttamašt kāpkes jo,łki vierta,zt kintči. — Kuht, kul', ki,jjim ji lišt vierta,zt kintčēt jo,łki ? — Pijjas jogi vi,łke čutte, što

„viertazâ liev, tobelt jielle liev.“ — No ja viertaz milte piöttin, kar-
nin jiellijt sist. Čutte piöttin koatta, čutte šupremis sâme kâppiie
aska,di; karaulgiöttin, što kio,ss kâjjis poatta. Kâjjis piödiij miecest,
sij kâjs korrin, čude ta,kke, kâjzt kât sie,ge bealla, kaštîn nu,mpe
loajta-bealla. Ji oattijin. Jij tagazi. Jikka nijdij olkuzi vi,łkkiodi;
ta,tte sâmmelaj cealhka, što piöt nijtnim, piest kât kâ,tt sijja. Nijdij
cealhka: ott ačnî sârnâ; nijt jî čihpmajn. Alkañis olkuzi vi,łk-
kiödiij: alkañim, piest kât kâ,tt sijja! Alkañis nîrijt čippi, son ji koc-
caj, kâjjis sâmmelaj. No son koccaj. Čutte liev pik iötteimen. No son
vâ,łti čude-čiorve sâ,ble ji iövjijt pik čipi,nti čudijn. Ä,kes vâ,łti,
peacca pieli, nijtis ta,šše, jienijnes avt sijja. Alka,š jiččis vâ,łti, vi,łki
kozi viöji jieres sijja alkajnes. — No pik.

2. b) Kâ,les i ä,hke jiellin ku,kke; sijje ša,nti a,łke ju sijje
ša,nti nâjt. Nu sij jiellin ku,kke, källazaj sârna, ušta jiel kint vier-
ta,zt jo,łkki, viertaz ta,kke manniv mietta jogi, vierta,zt ämažev
čude, tåk piötter viertaz tajje milte, pijas jogi piötter. — Källazaj
vîlgij meahca. Ä,hkes vierta,zt kändij jo,łkki, ju son piödiij mäzit kout-
ta,s. Jielij kolm piejve, källazačč li miecest. Ju piöttin ähka ta,ssi
čude; son čudij giejm porra ju jukka piejve pijas. Ju piejve jie,k-
kenižij, son, äkaj komma,lij čudijn; a sist ču,ttet akca, afcant ču-
dijn komma,li äkaj. I iöttin čudijn tajn; jiellin kolm piejve; ju äkaj
ta,tte cealhka, ušta tä,ñne piejve kâ,les poatta. Nu sij torvalin nî,ve
uksi, jič iödsollin. Kâ,les piödiij, ju poppa,lij niörra; sij čude ta,kke
soni korrin, kaštijjn ta,ssi. Nu jič čude ta,łke iödsollin. Nijt ta,tte
liktij olkuzi, jieččes cealhka, što pi,t mi,ñni nijpe. Nijdij ta,tte ceal-
hka, ušta mun ott aččani sârna. Pâgi vi,łki. Arta algaj liktij, kal-
lazaj ta,tte cealhka: alkañim pi,t nijpe! Algaj ta,tte so,ñni a,ndij
nijpe; son nijpe ta,mme vâ,łdij, čipij nîrijdes pikas, mealgaj altinij
ju čudest ta,št iöjve vî,łn vâ,łdij sâ,ble jiččis. Tu,łke iöttin, koc-
cajin, ju källazest ta,št kaččiv: mom nikkuk nakkareasant? Källa-
zaj ta,tte cealhka, ušta mun ta,mme nikkuk nakkareasan, ušta akt kâr-
nas akce kârnost ča,łme roñka. — Ju tu,łke, čude ta,łke sârner,
ušta akce kârnessijt aštî kârnost ča,łme roñkiv. — Ju ču,ttelaj ta,tte
kârvizi, očełi iöjve-riöla,š, a källazaj ta,tte sâ,ble pi,jñnti, ceahka,li
čudest ta,št iöjve kaskit. Tujn čudijn pik čippi iövjijt kaskit; äkka,š
ju nîjtis vâ,łdij, vîgij, pielij kâssi jiellemen, ju pik sienî poafka,tti.

3. Jieli kio,ss Tälla, Tälâ,št lej šurr čiozaj; jielij lähptest
ozaj olnij, nammi,š lej Ucc läñgij. Son popali, Tälla ču,čiji ma,pi.

Pa,li pi,remis jierke Tāla,št. Kĩpti pik arti mälla Tāla jierke. Tälla āmmažĩžĩ, što jierke pallamajñ lĩ Ucc lāñgij. Tälla Ucc lāñki viřtol-giodij. Ucc lāñgij vanzijn javra sukkili. Tälla mĩlte sukkili jiss vanzijn. — Ucc lāñgij ujna, što Tälla jukskiodi; poalađi vans ėuhp-keacċa a,vlĩjt, kĩřtlas sukkĩottin, što koambaj oajja rintĩ suktet. Kĩřtlas sukkĩottin, Tāla,št vans kaskĩt rottini, Tälla ka,ċki, ja majns pik.

4. Jieli Āc, sost lĩn kolm niřt. Son siola,nti a,lke, a,lke jielta,gi, ku,lke jieli sost, kĩřt-lo,ge jige rajja. Son tĩttegiodi lāhptest jienes. Jienijnes sārna,ttin, što najhtlattĩt pĩtta. Son silki pu,lkijn, piodi, jienes vā,lti pulhka. Jienes pi,tti Ācĩje kiotte-gu,řri. Āc olkuzĩ lĩřtij, što miolda pĩtta koatta vikkĩt: jilci coalama, pi,řre ārve la takmijn, källaga āka,št alka la niřtelajn. Kiöllĩ korstakk-kieċċe lu,ema?

Ākaj pu,lkest niċkedi, nieskemel kovta iocce ċa,ċki. Āckest lĩš seahka sinaj. A,lges jĩċċis vā,ldij. — Pik.

5. Jieli tu,l kiõ,ss ākaj kallasajnes. Ša,nti sijj' a,lk i ša,nt sijj' niřt. Na ākaj, kallasaj jā,mmen kukt, vĩljiñċ kiõfta kuttijen. Niřt sārñ, što vĩljĩm vā,řrit, a kiõrki jiel.

No vĩljis vĩ,lki, kā,řeba piodij. Kā,řebest ka,ċt, što majñ jālak? — Akt iorpnan jālam. — Mom jālak iorpnant? — Munst iorpen lĩ moċċd. — Ma,lle moċċd? — Kiõvt ioc piejv pā,št, kĩ,řte rittest kĩkt kiõrsa-tā,št, neške-māntkест māññ, kĩ,řte kiđl-sijest ko,lte, kĩ,řte piõlm-sijest selp, ċot āškes leškes kiõst, ċot tāvttest atmes kiõst. —

Koatta,š piodi. Niřt kaċċa vĩljses: mom toskjatk? — Ta,mmе toskjadĩm, iorpnam, što viõlkap kā,řeba. — I vĩlken.

Piõ,ttekiõ,ttin kā,řeba; son iorpnes pāhka turned ieres āskijt. Jieres niřt, āppulaj, najhvlnehc piodij, pākaj ċācca niċkted. — Ĉācca niċkedi. Kā,řeba piodi i ko,ċċċb kā,řebest, što ko,št lĩ iorpnat? Ĉācca niċkedi. Jieres niřt ciellk', što mun lam sōñ' iorpen. — A jella, kul, mun' iorpen. Olmuj va,lteš, vikkeš sōñ', āvta rāppuš kĩċċem solled.

Iorpnes kiõrñij, kā,řeba piodij, kaċċa: ko,št lĩ mun' vĩlj? Ma,ñned, piõted sōñ'. I vĩljis piõhteš. Karabelšċk sārñ, što mank menne kāpken? — Poafkahted mun' izmenšik, ta,l jiesk' mun kāpken manĩm. — Poafkahteš izmenšik, i karabe,lšċk vālt moċċed niřtijm kāpkenes. Pik.

6. Jieli tu,l kiõ,ss olmuj, i son najhtla,đij. Ju jielin, sijje

šandij ałke. Nu sij jiellin kułke, kałles tołte jāmi, āhkes tołte vīłkij miørjijt ussit. Ałkes tałmme vāldij mīldes. Nu miørjijt uskiødij, alkas tałmme kīdij tałsse. Jičč āhke vīłkij tułmpelā. Uzij son miørjijt, uzij ja kirkonij. A piejve jiekkenāžij. Son vīłkij māzīt alkas. No piødij māzīt. A ałkes jillak. A tałnne sijja piøhtamajñ Āccije nājt. A son nājtā tałmme vāldij, ju vāncelij koattas; piødij koattas, šanttiškiødij nājtā tałmme, jiellegiødij nājdn tajñ. Ju jiellin, nu nājtis tałte šurrini. İottin, koccajin, Āccije nājt tałte tuvvaniškiødij, ju ākaj piijij kīmnēs. Ju kiptekiødij, kiptāñ, ju porrāñ, ju vīłkīñ vārra. Vārest tōbelt ničktāñ kolm Āccije, ju akka tałmme nūmstāñ, ni varijt jiemneja jieb kiøttamajñ.

7. Jielij kałes ākijnes, jiellin sij kułke. Nu sijje šandij ałke. Ju jiellin kułke, ałkes šurrini. Kallazest tałst lī sāble pijmijn iøjves vīle; sijje piøttekiødij toarra jekka; ałkes vāldij jiežes sāble ju vīłgij jiežes rozijn viøsta tiørru; toarrakiødij, čihpikiødij, čipij kułke. Toaras tałmme jī viøj liøptet tułke, vīkk tałte rāppin soñni kobe i nułmpe ju koalmant. Nu ju son silgij toara tałmme čihpit. Čipij ju alas silgij piijjele kobij ja vījij kobe piijjele ju nułmpe piijjele. Koalmant koppa karkidi, rošses ujdij māzīt koattaš, son kīttij koppa tałssi, soni čuvklīñ; a son popalet je viøjkoattamajñ ko-best tałst.

Jieččēs silgij ałges tałmme occit, vījij kułke, ałges kāvni j kōbest. Ałges tałmme vāldij, piestij, ałgijnes toara tałmme pik čihpin kułke, iøneje, liøptin pikas. Vīlkin māzīt, koattaš piøttin, i jiellekiøttin, ałte veala jiellev.

8. Liłmpezest, liøkka ałñ iøjje lī; tałde iøjest tiøss-ał-kiøss lāñ olmi, čūt, sist lāñ tāłhkine. Sij oajja portekiøttin tāłhknijt. Porčin čitta jiennije, a tiertet jieb iøj. Akt olmuj vėłsidij čācca, oajja, tułte kiøsta olmuj čāžest. Son cealhka toavrīššis: mun, gul, nījī, čācca čāñi, vāłta olmi tałmme, son małne mīni tāłhknijt porra. Nu ju čāñij čācca, očkiødij čāžest. Ozij kułke, kavni jī oajjamajñ, juhtlīžij čācca.

9. Tiøss-ał-kiøss lāñ olmi, čūt, sij jiellin kułke i tuvakiøttin partī āssit; ju āškiøttin; āssin lałke rajja; ju vāłtāñ parht-mīri, piijin mīri, a mīris tałte viønej; ju sij vanttiškiøttin. Vanttin kułke; akt olmuj cealhka, ušte mīst mīrrim kuhkāna, veala jiełze vanlahtap, lišt son kuhkāna. Ju piijin, a tułte mīriš tałte afti tałne kukiøj.

10. Találás mesék.

Mušt ta,tte mī lī: pīrr ja,vre pittiemes olmī vīžneb? —
Ti,lje; pīrr ti,lje sa,ñke ceakkamajñ.

N'ikēmā,htem nā,lmest jīnn kullaj, jī ujn ni kie-gen. —
Pā,kte, pākta podak i sārñak, jīnn kullaj pā,ktest.

Nāčā,lnehke pīodi, čitte pafvit: kāžñiøj pujhei afti vie,rt
kočca. — Samvar pīhtiš, i kāžñiøj piekkara,lkki afti vie,rt komolt.

Olmij kiosta, kiđi andak, a kītti jī paššan. — Kērkhem-
kā,rrē.

Mušt ta,mme, ušta: la,štij kiskāda, kāžñij vi,lšāda. —
To,rne āvvāna, kāžñij vi,lšāda, što kie tolla.

Rokk ka,lle a,lñ leašša. — Ki,lle-iørhke paštāja jīñ-
kizi a,lñ.

Kiella-ālta oakka. — Pielje-vieške sā,me ā,kest.

N'ielje kallas aktis rastav toarrat, aktis jiev vīøj poppa,let.
— N'ielje kiotte-vattog.

A,ges kieže milt kietskijt kiönt; ni kozi-gen jī olgan. — Ra,tte.

Kārnas krrta, čieles ku,ge,ldev. — Ki,ōdest ā,vele, ā,vlest
kimne tiolt.

B) Jokongából (Jofkuj).

1. Jielī tu,l ki,ss kāllasaj i ākaj. Sijje ša,nti a,lke ja nu,mpe.
Kāllasaj ja ākaj jā,mmen. A,lkes cealhka: mun violkam jeačan jea-
nan lihte-mī,rt pioltet. Vā,ñci, vā,ñci son, ta,gi čigi, so,ñni kā,les
viosta piōdij: kōz ton, čalmanim, vi,lkkik? — A mun, kul, vi,lkim
jeačan jenan lihte-mī,rt pioltet. — Son sārña, što rāba,št muni
pielje-pie,le! — Tu,tte so,ñni popa,li šurr kimne. — Nu, ton rāba,št
muni nu,mpe pielje-pie,le! — Nu so,ñni popa,li ki,otte. Sij kepte-
giotten iohče ja pište šurr kimnest ta,št. Kā,les vā,lti, oattaj, ta,tte
kepta, a tu,tte vā,lti, pištegaj karnta, son nu,ne tākka,lij va,rri pište-
ga,št. Kā,les vā,lti rioka,dij, kālla,št nu,ñest varr, a son kačca: ajja,
kul', nu,ñest mast li varr? — Nu ta,tte so,ñne sārña: mun nakkareas-
tan šīžnim. — Kiptin ja porrin, kīrkñin. Pārñaj kačca, što ajja,
kozi oattep? — Ajjas sārña: rāba,št muni pielj'-pie,le. So,ñni popa,li
roarva ja tiolje ja iøjv-bealas. Ji sij oattijin. Ajjenes iottemen so,ñni
tagazi pi,lle. Nu mun, gul, ajja, jim vīøj iottet, pi,lle; mun, ajja, kun
sizñ, jil sizñ oadam. — Ajjas so,ñne sārña, što jim tiolle, koht ton

tātak. — Son čāñña kun siz, jil siz. Īodi, iodi, koccaj kun sizn, jil sizn, ajges jillak, ni kiotte jillak, ni mī-gen jillak. Son vānceli; vān-zij, vān-zij, sijti pīottegiōdi. Ta lle soni ujniš pīotteme, vīččis, sāñi ta,kkiš konaga,ssi: no vārlaj tolla, vaj toll-čiockanas jorra. — Konagas pākaj: vīččet kohčat soni tiege. — Son pīodij konaga,ssi, konagas so,nni tiōle sītteli ji portteškiōdij soni ji jīhtigiōdij soni ji kačkīōdi sonst sā,gt: tonst mī lī riemeslijt tiōkkanant? A munst lī nījtst ko,lte-bā,ne; vaj biolnī ton oajak muni nījtst ko,lte-bā,ne līn-tit? — Son sārna, što oajja, konagas, a,tte. — A son sārna, što mun nījtīm kočam, ton vīzed riemeslijdant. — Nījtis kaski porrimen, liej; tu,tte konagas nījts pītij, son vā,lti, kaski porrimen, pejas kān-daj violas iōjve: ta,l pik munst riemeslam. — Konagas vā,lti iōjve čīpij ji pašk al' ciekkeli.

Nu,mpē vīlj vīrdij, vīljis jī poattamajñ; son vī,łki to,ro-že, kozi vī,łjis vī,łzij. Vā,nc, vā,nc, so,ñne čīgī ta,gi, son vā,lt' čajjedi. Son šā,llū,žij, jī tīd koz vānced, son rīstkiōdij čē,lmides: a,nt Jimmel mī,nni vierta! — No so,ñni popalij kā,les kaski čā,lm-rīstta,me. Kā,les sārna, što mom, čalmañīm kiōrejatk? — Kozi manīm, ajja, ko,tt mun jīm kiōrejad, ko,tt lī mī,nni kiōrja. — Ajges so,ñni sārna, što mī,nni popalik, tak to,nni kiōrja jī pīode, ajja toni vīkka sijti. — No mun lam, ajja, šičkantmījn, mun lam, ajja, porstīčmījn. — Ajges so,ñni sārñaj: poadak ton pornījn, jī poadak ton jukmījn, ko,tt ton muni ka,ρνnik; ton rāba,st muni pielje-bie,le. — Son rāba,st pielje-bie,le: šurr kīmne so,ñni popali pielje sizn. — Rāba,st muni nu,mpē pielje-bie,le. — Son rāba,st, so,ñni popali kiō,tte, a pie,lle līvte, a nu,mpē pie,lle kiōhceev kiō,dses ta,st. Son ajgeses kačča, ušte mom porgiō,ttēp, ajja? — Ajges soni pākaj keptet iōñče ja pījte, jī son keptegiōdi; ajges sārñ, što ton, čalmañīm, kipt, a mun oattam. — Son jīčč ma,ñij kiōhce-bealañi, a ajges komali līvte-bealla. Son keptegiōdij, kīmmes sonst tīltij, son jīčč lī porstīčmījn, son vā,lti iōñče ja pījte, koñka kiptemajñ, kaski tīltīme, son porškiōdij; so,ñni pījtegaj jītteli, son vā,lti pījtega portted kalnem rajja. Sonst vā,lti kīmmes kirkeni, son ajges pokta: ajja, kocca porrid! — A ajges ū,ñne vīj-tījn. Son kačča: ajja, tonst ū,ñne ma,st lī vījtījn? — Ajges so,ñni sārna: nakkareastan la šīžñajñ. — Sij porrin, kīrkñin, jī sij oattaš-kiōttin; a son kačča: ajja, mīj kozi oattep? — Ajges so,ñni i sārñaj, ušta rāba,st muni pielje-bie,le. — So,ñni popali ott roarva jī ott tīlje jī ott iōjve-bealas. Sij oattījen, iōttin, koccajñin jintsiejke.

K'eptegio, tten ajgijnes arta ju ; keptin sij, porrin ja kirknin ja sij vā,ncelin ajgijnes. Vā,ncin jieb kukkiz, ajges so,nni cealhka, ušta poru st mun čalmañm ! Ajja to,nni kiostnic anta. — Ajges so,nni a,nti vī,ssse, son ajgijnes porusta,gi, ajges son mā,tedi : vānzak, vānzak, āvva na to,nni sijt, poadak sijti, konaga st lī nījt kolte-bā,ñne šantmijn ; poadak sijti, toni konagas kohča. Nu ton rimeslijdant artile jiel vī,zet ; kiō,ss ko,tt nārot čioñkoaja, tanna ton ju oajak vī,zeded. — Son ajgijnes porusta,gi ja vā,nceli.

Vā,nci, vā nci, vā,nci, āvva ni so,nni sijt, soni vā ltiž ja ujniž : piejvaga pāšta, vaj vārlaj tolla ? — Konagas soni pākaj jiččēs kohčat, son piōdij konaga,ssi, so,nni vā,lti konagas kā,ŗe pijij, ji soni portteskiōdi ji sonst vā,lti sāj,ŗt kaččit. Son sārna, što mun lam poattamajn porkkeana ja juhkkeana, tīd im mom mun, jim tieda, tā,ñne piejv jim ioj to,nni mom sārnet. — Konagas soni portti ja ju,ŗtij ja io,ŗdedi. Jintsiejke son pākaj nārodu čieñket. Konagas nārodu čieñki, son pākaj konagaz nījti nārodu siz pīhtet. Son piōdij ta,ssi, a vīšnis lī sonst io,ŗk a,ŗn. Son vā,lti ja vī,ssis kommat luvva,li, vī,ssises ka,ŗper karkīdi, ta,ŗte ka,ŗper vā,lti kāžnoj oajva, kien oajva poatta : kūk ja šlak, kūk ja šlak. Soni vīss sīzn karkīdi kurj(a)-oal(a)-(t)a,ŗte, ta,ŗne a,ŗti karrab : šar, šar, šar, mutta,ŗm a,ŗti karrab : šar, šar, šar, kāžnoj a,ŗti. Ākša karkīdi avta : ta,ŗsi ųočč, ta,ŗne jelnazi ųočč, mutt' sijja ųočč. Nārot pīk sijniž ja konagaz nījt sijnių toŗo-ŗe, kolte-bā,ñne kuvtit. Son konagazi nījt kāŗkenes vā,ŗdij, konagas so,nni a,ŗti ta,ŗne gieččen, što son čitte mīllas lī.

2. *Kiō,ss tu,ŗ jieli kāllazaj ja ākaj. Sij jiellin, jiellin, jiellin, sijji šentin kolm nījt. Nu sij jiellin, jiellin, jiellin, sijji piōdi vīntim. Ākaj io,ŗdij, koccaj ; cealhka, što kā,ŗles rā,ŗke, kā,ŗles, kārnazi sioje koañkaŗev. — Majt sārnak, ā,ŗke, vīntim poattamajn, ko,tt Jimmele jieñgīl. Nu sij niųts a,ŗtin. Nu,ŗpe, vīntim sijji avta piōdij. Ākaj sārna, što kā,ŗles rā,ŗke, kā,ŗles, nīorje vīčča vanniv. — No sij niųts a,ŗtin ta,ŗsi-gas. Koalmant-kas vīntim piōdij ; ākaj āmaŗiŗij : kā,ŗles rā,ŗke, kā,ŗles, rievta čio,ŗve veampa,ŗ. — Majt ton ā,ŗke sārnak, vīntim poattamajn ko,tt Jimmele jieñgīl. — Ta,ŗme-gas niųts a,ŗtin ta,ŗsi.*

Kāllazaj vā,ŗcili niųtis vārañe. Piōdij piōŗziembis niųtis. Nījtsest ča,ŗme roñkmijn. Pārna,ŗ ta,ŗke reakka,ŗ, korktev. Nījtis cealhka jeačča,ŗ, što vāŗrit māzit ! Kārnas poatta, tak toni porra. — Nu vī,ŗgij māzit ja kāvviŗij kaskliembis niųtis. Piōdij, nīorje pārna kiō,ŗd' a,ŗn kīrstolliv. Soañaj koatta. Nu niųtst kītt-pie,ŗle por-

mijn, niyti,s li ompi vjst. Nijti,s cealhka, ušta vārri,t māzi,t, niørje poatta, tak toni porra.—Nu son vjlgij māzi,t. Vānci, vānci ja kārvvi,zi nirmmīs niytis. Piodi, mientuži pārna kiō,d' aļn kirstolliv, cieļkin, ušta ājja tolla. — Piodij koatta, kiōdest koņte tļje šioṭtamajņ. — Pārna,s reakkiōttin jeanna,s, što āčca tolla. Nijti,s jeāčca,s cealhka, ušta lieṭta olkis, viļšcakka! — Nu liktin olkiz, viļšin: aštu tuṭte koņte-sa,rves tolla. Nu ja piodij, vjps tirvti, tļļjes jāvsij, tagazij olmij ja vjps porttiškiōdij. Viļpi,s viļkkiōdij māzi,t āhka,s. Tuṭte rivvis soņne aņdij iōņce milte, iōņce son aņti jienniņe: kiedempjete, tākte-vij, čioṭ-vij, patt-čio,le, ņiockas, čič, kāhca,d ma,ņemi,s.

Nu son piodij ākaņis. Ākaņis kiesčiškiōdij vjss sizņ vilktur-zijt. Ākaņis kačkōdij kāllazest sa,gt.

3. Jieli kiōss tuļ ākaj ja kāllazaj. Jiellin, jiellin ja ākaj kāllazes vilktolla košk ki,le kiojķ ja vjij-guttu kiojķ. Kāllazaj mielštāt vjlgij. Nu piodij ajht-uks-ņālma,s, soņni kulloaja ajt sizņ: vjtt, kutt hī! Nu vā,lti son palgōdij ja vjļķi māzi,t. Piodij ākkaņis. Ākaj jičč viļkkiōdij ja silki, vjņnel piodi ājhta-gi,rriis. Ta,le kulaj ajt sizņ palttuvs: vjtt, kutt jiemenioj hī! Nu ākaj ajhtu soaņ-ņa,li, vj-guṭte tāba,di, košk kiōlajt vā,ldij. Sā,ļpliņķ pujei sizņ. Son vā,lti, kišt-ņunna co,ņki, māzi,t silki; piodi kāllazaņcis. Ussi ā,vedi, ka,štij sā,ļpliņķa kāllazaņcis: ti-la, gul, toni so,ņme! Kāllazaj ņičkiđi ja čiojve kuvti,t, jā,mij. Ākaņis ņičkiđij: a po-po-pop! Čiojves kuvti,t, mielštāt jā,mij. Nu majņs pik.

4. Találós mesék.

Mušt ta,tte mī: ņuvči ma,ņne tivtist ma,ņņ-sijest. — N'ā,ļme sizņ pā,ņe.

Pjrr javra vjķk vāncā, kā,ņc kā,ņzes jieb kiški,ņt. — Šāba pjrr toll-sije ceakkamajņ.

N'cazm-jikt-mogn, la,ļķe roškīt, nu,ņpe la,ļķe vilki,t. — Nijstst perevieske.

Vilkiis ka,pper ja čā,ļpis ka,pper. — Kiesse ja tā,ļve.

Ra,ste mieri tierm-jiks santāda. — Kimne-kievle ra,ste kimne santāda.

Mušt ta,ņme, ušta olmijej vāncā ruškis kiō,ļpegest. — Līme,ņ.

Ā,ļķe li kassig, niytis roškīt, a,ļķes uda,ļ li, a,ļme vj,ļ vār-rida. — Toll-sijje ā,ļķe, nijt avr, a,ļķes suv.

Mun toinne muštteškoada mušttizi: källazaj rašte čāra vānca, kietke-niōde kiōnta. — Rašte.

Kuhkāna ja oannāna, kāžnij pajkanas kiōsta. — Podzornij tuŕpe.

Kište piellele pāhke kiēt kiella-ānta oakka v. — Pielje-vieške.

Mi taštit pik ałmest? — Rieššat.

Kukemis alm-māndašt? — Čiokas.

Čiūč čiočāla, ałme kidles vāldač. — Čiokas.

Ajt' ałn lejppielle. — Ajhta li iōjve, vienc-lijn' li iōjv' ałn.

Tost tilpsaj, must čoksaj, ajht-uks-ńalma rajknatkiōttep. — Lohk-āvaakk ja lohk.

Tāłve poatta, son piejta; kiesse poatta, son ńealka. — Čācce-kintem-kukse.

C) Kuroptyovszkból (Kiōttem-jaŕre sijt).

Talālós mesék.

Riŕte-rošse, liōn-sīnn-siejpe, tuŕta karra. — Nivle ja sīnn.

Ucc kiŕki tuŕnev kuŕttijt. — Viŕk sieptamajn.

Ucc Tiōryemaj ńiēka piŕjele all sije, iēč taŕle šilloš. — Čiōge.

Kiēt rievne vanŕta, kaska coŕka. — Kāmgijt coŕka.

Piejvāga liŕjāla, jikka rajke āna. — Ussi zaloš.

Iōjvedem āke-lonte krrta: ȳaž, ȳaž, ȳaž. — Nieskem.

Lāmen-lāmppe oarra pajke nālla, ussi t jilla mom, mušt taŕte mī. — Ałmest tāšte.

Čiōjis čukka sizn močēis keatka. — Čāłme-čāhtaj.

Kildini nyelvjárás.

Lovozerszkból (Lu-jaŕr sijt).

1. Kállas ja ākaj illin, illin, cīlħkin: maŕn miŕji i šaŕnt ałke? Sijji šaŕnti ałke: laħke olmu, laħke tāll; vqłtij širred, pārnajŕn oajvajt rott. Aēēes iennes mąksin, mąksin ja tieŕk puŕttin. Son pārna monij jāvra, jordan jušti, kukȳołli čāg-ielle. Čāg-ielle pūdiŕj: maŕne kukȳołk muno? — Tiŕŕkiŕjt pūtta. — Ton mank tun geačēa jaŕr ovtel muno, taȳ antam tiŕŕkiŕjt, ik moneŕi ovtel muno, taȳ mun poram

tono. — Son, sām̄la pārn ertel moni tun geačča ja,er, vā,lti išti, kobe rābaj, ka pper pējēj kū,t jū,lkes ko,ski ja rajk pukki,j ka,pri. Nu ta,le čā,z-ielle pūdi, sām̄linči cealhka : oho, ertel muno pūttik! — Sām̄lea cealhka : puhtik tīnkij? — Puhti. — Čā,z-ielle ka,pper sis līškij tīnkij, ka,pper sisn rajk, puk kolkin koppa. Olmu,j cealhka, što mī leak ton vīkk-olmojt, ik oajje muno ka,pper tierved. — Ta,tte veala vūlki tīnke gorra, sām̄lanč orr, tīnkij vuort. Čā,z-ielle pūdi,j, tīnkij i pu,tti sām̄linči, ka,pper siz līškij, ka,pper la,k ša,nti. No lea,č a,tt, kul, minni tīnkij, ī bid ienamp.

Čā,z-ielle mažo jāvra ča,ni ; olmo,č ta,tte mažo vā,ncel koatta,s. Monij koatta,s. Vq,ltij sqa,jt, vūlkij mūrijt sakkō. Ta,l tāll, son tāl uo,jvest koccist, vā,ltij pa,kkeō. Tāll cealhka : ora, iel pa,je! — Son i alka pa,keō, vā,ltij tālo keassa,tti mūr-sqno vuolla, koatta,s vā,ncel, tāll mūr-sqa,jt i keass. Pūdi,j koatta,s olmo,č, lūšti tāl lāmpas-puvra ; tāll vā,lti lāmpas puk pōrij.

Incie,jk koccijen kāllasa,č ja āka ; ta,l tāll lī lāmpas porma,č puk. Sij alkes kočson : tonst mī lī pampelijt lōšta,č, puk lāmpsi,jt porī? Son pāgu vq,lti pampelis, vq,lti ja vā,nceli vārra, kožo uo,jv kuont. Vā,nci vārra, ta,l vilkis kietke. Son vq,lt,kietke līkzōlskoatt, tā,l tītin tie,čk kietke vu,ln. Son jurt, sām̄lanč : illea ko,zt sākkoō. Vq,nceli koatta,s, monij koatta,s, ru,vt-koajv tāga,tt. Pū,ttēn, ru,vt-koajv kū,tes kū,ntin. Son tāba,tt koajv ertin kīdin, čee,ki, ko,z' kītt kuont, pākaj avta koajv tākkōō. Ta,l pu,htin kolmas ru,vt-koajv sām̄linči. Son tāba,tti koajv ertin kīdijn, cealh,k : kiehpsehke veala lī. — Tukko člhlkin : raj mojt, earras pītt? — Son člhlkij : ī bī. — Son vq,lti koajv, vā,nceli vilgis kietke koajvōō. Koajvgūdi, ja koajves i mu,rti ; di ma,z' vā,nceli, moni koatta,s. Avta koajva tqkkoš, pu,htin vīts koajv. Son tāba,tt, cealh,k : oho! tel iesk muno milt i lī. — Avta vūlki vilgis kietke koajvōō. Ājja,s eala oec ; koajvaj, koajvaj, di sqa,jt tīnkij, tā,l juš lī ājja,s eall. Nu ma,št va,nceli, monij kuotte-gurris. Tā,le olmu,č orr, cealh,k : ko,ste vqrdik? — Ājjan eal oemen ; pā,hlktur minne kāzzen. — No son ošte pā,hlktu,v. Monnin koatta, pījjiš sījji porro ; porrin, kīrkūin, līztin olkos, mo,nnin piltō. Ta,lli čokk-čān pielk, nīelj-lo,kk putto. No sām̄lana,č čack alma, son mann, mann, ča,lmest kāt di ma,žo poatt. Nu cealh,k kāzzes : ča,ck ton! Tōtt vālt kūtis, tāht ča,ckeō, orr, alma kie,č. Sām̄la cealh,k : mo,t kīčaz? — A čhapis polv, kul, poatt, ton tuokka paštved pītt. — Nu son ošto čee,ki, čee,ki,j : polv tuokka pašša,n. — No puk.

2. Találós mesék.

Tätt mī lī ārvyozijt: luvt-peakanē kaska ja vr kobl. — N'uz-
čem nālmest.

Vār a,ln lejp orr. — Mānn.

Tārj ja Mārj orreb, kānc kāncēs ujnēb, a tūrret iēb. —
Pōrt lqkk ja ša,lt.

Ārvēd mī lī: vilgis ūvčēd kirka, n tivt. — N'ālmest pāne.

Kuvt kāžno čuokas-mqē kuorr. — Vq, lhk kq, ltij milti mann.

Ožt olmoñē vittas kōrij. — Incejka kočjak, tuvnotk, vot vitt
ciep i kork, go, tt koam-biele cāyak.

Kūžt ču, zga kū, t pielel šarj kirteb. — Kūžt ča, lm kū, t pie-
lel ū, ne.

Notozeroi nyelvjárás.

1. A, lke pārna pallān sirret, korro sij vātta-pāll. Puođi rimne
čorast, pallo va, lt kitt sis, ciełk: oh tij parna, tij sirvettet čerte-pāl-
lojn, mij nuorrenen sirim vātta-pāllōjn! — Sij pārna cie, lke: mättat
mijjit, koara mijje vātta-pāll. — A son cealk: iannij lī tujjit mu, nne
poa, resvuodest, čo, lmitemesvuodest; ūttišūt mu, nne puje-ronn' pallo-
koarremest. — Ūttep. — Alji pallo koarred, pallo vojješkuođi, koa-
raškuođi, celk: ševñet, čuovet tol, jim vuejn čo, lmitemesvuodest, poa-
resvuodest. — Su, nne uvs avē, son oajna, što wse melt ča, yom, son
poakkañ kōrij, poakkañ vuoll' pēj vättijt, son vuolji olgas, tierlij.
Tuk cie, lke: rimñe ka, lles, ma, nnik!

Son ajta monij, purškuođi košk kulit, piije su, nne su, llemit.
Rimñe proppej ajt vuolla. Puette sirdi, sij cie, lke: vīlle rīmñe proh-
pām lī, kōs pijjip kon kerres ol, i paššan. — Cie, lke sij: pijjit košk-
kuo, ll-kerres ol. — Son i paššinij. No sij vuejjilē; šođdij pork-o, lm.
No son juo, ljines koac, čoav poac koaddiješkuođij, vorse koaddijij.
No son voaldij žimjilij, to, lle poa, zž' polložuođij, son tierralij, čorro
monij, johk-lā, bž koa, ekij, poa, zž' tierralij, košk-kuo, lle-kerres paccij.
Riemñ pōraškuođi, pōraj, pōraj i puk pōraj, pā, cē uccineš. Son
vā, lde kuettet, monij, monij; to, st lie ajjizam, ciccizam, kia, tk, čovres,
úall, pujtij ja juo, lke ževaj: ko, st ton rimñ va, ldiz tajt košk kuo, llijt? —
Mon valdem, sijd galdijest vuokkum, sejbinau vuokkum. Voj ton,
riemñ, mijjit mattak? — Lī mōžno matted: kolk puoleš inn. Šođdij
puoleš inn, sij vuolje si, d galdijest ruaggađ. sij piije sejbēs čahca, ne
ođi sij oraškuette; rimñ poas vuolla sejbēs pij. Sij cie, lke: mon-dieht,

rīmń, toav ij? — Ij ovdlest toava go iedesin. — Pejv šodškuođi; poahta čacc-kuoddij, rīmń cealk: poaht olm-olmaš. — Son vuoljjij, tierlij. Tuk pāhce: sejb lie kolmam. Kuopč vuoljjij: rāsta sejb; kuomp vuoljjij: rāsta sejb; mājjij vuoljjij: lođk poatkņij; čovres vuoljjij, sejb űuopsij. Puojdijesš kaldijest pork; puođij uađk-muorin, son čāck kiehp-uađk-muorin sejp kiahče, son tierlij, kiehp sejp-kiajješ. Tierre, tierre, puođij ajjizam, čiccizam, kiađk ovt sajjie, sij kaņne rīmń kaļles: oj ton, rīmń kaļles, mijjit maņnik! — Sij ađke porred rīmń, rīmń cealk: iele ta,št pōr, kuotte purrom-sajje. — No valde kuotted, son cealk rīmń kaļles čāšn'že: tōl laj puorr ajk, kua,ss mon tū sialga kirjtem. — Mojt rīmń kaļles sārnađ? ajjizam cealk; voj kirjtak mū sielj rīmń kaļles? — Jennaj lī tuojjed tū sielj kirjted: kolk čuold navlijed ja peastag pońned, kolk toarv-kuackņas. — Ože rīmń-gaļles, mon jieħ tuojam tojt. — No son pīj puk, čuoldijd navljij, peastajijd pōńij, i jijjes kōrij; no cealk: te rīmń-gaļles kirjaht mū sielj! — Son kirjteškuođi, šoddaj kirje. — Rīmń-gaļles, mon puoleškuettem! — Kierde, kierde, rīmń-gaļles cealk, čāšnaš uckaš lea, tott kirdij, ton jik kierd. — No jim kierdeškoattam, sieđk puoll. — Son vāld, taarv-kuackņasit pēj, puallejjij, ješ tiarlij, ajjizam puolij. Son oaŗčij, oaŗčij, māsat puođij, tajt tārtojt nōrljij, pīj siekk siz, vāldij kuotted; kuoddij, kuoddij, kavņaj pārna, pallojn sierre. Son siekk' sist puštač. — Mōkk tust ta,št? — Ajjizan ārba. — Voj ton, riemń, mijjit karpsak? — Ūdižit muņne puojt-rōn'. — Ūtter. — No son vāldij puojt-rōn', nu vuoljjij son, porstovškuođij, koatted aljjij, i uejt koatted; son čuorvej: čiccizām, ajjizām, poahted veahka! Puehte tok i kōtteste, pōrškuotte. Son oajn, što puk poarve; cealk: čiccizām, ajjizām, olm-olmuš poaht'. — Sij tierlē, son oxtō pāccij, son pōrij, pōrij, pāce oxt puejt-kušk. Vuolk son pašted tan puejdes, monij koahta, son pīj toł', son pāšteškuođij, puejt puoleškuođij, son čāck, puolljij keadga čāck, čōlmēs puođij, šodđij čōlmijta. Mōnn son kuosse, kuozest kahča: mī leahk ton muorij? — Mun leam kuoss. — Ūde čōlmijd muņne. — Lehče must čōlm, da lea pihk. — Mōnij peahca: mī leahk ton muorij? — Mun leam piehe. — Ūde muņne čōlmijd. — Ūdeħcim mon, lie mu,št pihk-čōlme. — Mōnij soahka: lie tu,št čōlm? — Lehče mu,št čōlme, lie mu,št kurē čalma, ođam mon tajt čalmajt. — Son ūđij čalmajt, su,št šōtte kurē čalma.

2. Oj oappam, oj oappam Jo;zm̄ niyt :
 „Vuolkap, vuolkap, Va;sk v̄lj-pealžam,
 Vuolkap, vuolkap tev-mier še;lleð,
 Kuehc õplehk tozs' porreð,
 Tev-mier š̄lij kuehc tozs' p̄orij.“ —
 Kue;ss mij monim, kue;ss mij monim
 Eakkado; Jearmez s̄ahkže,
 Je mij k̄;hk leamma :
 Ta;ł puedij čugunoj ruvt vonn'seš
 K̄irehč vajkes j̄iennines.
 „Vuolkap, vuolkap v̄lj-beall' žam
 Čuguna-vonn'sa uejnsta;sted !“
 Iepp k̄;hk leamma,
 Vuelk, vuelk v̄lj-beall' žam
 Ku;kes Ōro-vuona kiejj mielt
 S̄ageš u;hc koaleš tiicht.
 Monim mij Ko;lcovoj p̄ā;vt vuolla,
 Porrep kie;tk-stoala o;ln,
 Mon Ojjenes̄ tā;v'tam
 Čievr u;hc kiadga :
 K̄ulēhk lō;đojže.

3. Ojjiš Kotraht niejt
 Nelj ee leasken iellim,
 V̄iht leask-vuottem kie;ltim.
 Jim vajjam v̄e;rted žolostoj vuottem,
 Puedij Ivanka Evvan o;lk,
 Leask-vuottem, pož̄ittoj leask-vuottem.
 Iehke;ld mo;ñ̄eð sier'skuoðim,
 Kuahkeneškuehte š̄urest ohkiž,
 Nuorbest poarr'su;bb sier'ja, kichčja.
 Sierēp, ūrčēp,
 Iehkild mo;ñ̄eð ūrčēp, jorēp.
 Lečč sierr'men, vuolkahp m̄asat.
 Ports̄en monim vuordškuoðijm ko;ljejd,
 Iehp k̄;hk leammeš, p̄uedij Sa;v'tij,
 Uhtrea o;lk, čilmeas risttij.
 Tierc Evvan M̄ihkal o;lk,

Ohkmij Javγar niejt,
 Ojjiš Kotraht niejt!
 Šall'jehčevchted vā,ceed mij ajtest
 N'eažžaht juhked, porred! —
 Ohkmij Javγar niejt otftužžij:
 Mū neažiš illea nuoriš nejdiš
 Vojj'depp' jiehč vā,ceed, juhked,
 Porred jijiš uejv.

Igazítani valók az «Eredeti textusok» alább következő fordításában az
 idézett lapszámok

- A 87. lapon olv. (lásd 71—75. ll.)
 A 91. " " Találós mesék (75. l.)
 A 92. " " Lovozerszkból (75—77. ll.)
 A 94. " " Notozerói nyelvjárás (77—80. ll.)

Az eredeti lapp textusok (67—80. ll.) fordítása.¹⁾

Ter-lapp nyelvmutatványok.

A) Lumbovszkból (*Limbés*) (Lásd 67—71. ll.).

1. Egy egér evett kenyeret; a héjat ette, s alakult egy sajka kenyérhéjdarabból. Beleült a sajkába, s a tavon elindult a sajkával. No, vett magához ezimborákat is; madárkát, hölgymenyéteket; vett állatokat, kutyákat és rókákat, medvéket meg farkasokat; madarakat vett, sasokat és baglyokat a sajkájába. És [azután] elindult; de a sajkája túlterhelődött, ők felfordultak; úsztak a parthoz, mindnyájan eljutottak a parthoz. — Az egér szitkozódik, hogy, az enyém volt a sajka, azt mondja (tkp.: halljad); szerfölött sokan beültetek. (Ők) kezdtek egymással verekedni: állat állatra, madár madárra. Verekedtek három esztendeig. Néhány madár tollatlan lett, az állatok szétszaggatott bőrökkel lettek. Utóljára fázni kezdettek az állatok és a madarak.

2. a) Élt egy házaspár, férj a feleségével. Volt nekik egy leányuk meg egy fiuk. Nap lesz, s ő indul kóborolni, fogni a mi kerül. Feleségének azt mondja, hogy «a folyóba forgácsokat ne hordogass». Egyszer a felesége a folyóba forgácsokat hordogatott. — Hogyan, azt mondja, férjem nem engedi, hogy forgácsokat hordogassak a folyóba? — A folyón fölfelé indultak *csúdok*²⁾ [azt

¹⁾ E fordítás lehetőleg szószertint híven követi az eredetit; a hozzá pótoltt összekötő szók [] zárjelek közé vannak rekesztve.

²⁾ LpOr. *cutte*, lpS. *cude*. E néven a lapp néphagyomány egy ellenséges rabló népet emleget, melynek támadásaitól valaha sokat szenvedhettek. Lindahl szerint a *karjeleh* (azaz *karjalaiak* v. *karélok*) nevezet is fordul elé.

mondva v. gondolva], hogy hiszen «forgácsok vannak, ott lakosok lesznek». Nos, a forgácsok után jöttek, megtalálták a lakosokat. A csúdok jöttek a lapp-házba, s a csúd fejedelem a lapp asszonyt megölelte; kezdtek őrt állani, hogy mikor jön a férje. A férje el is jött az erdőből, s a csúdok őt megkötözték, két kezét hátrafelé, s oda dobták a ház másik felébe. És lefeküdtek. Éj lett. Éjjel a leány ki akart menni; a lapp ember azt mondja, hogy «gyere leánykám, oldd el a kezét (a kezemet, tkp. oldd két helyre). A leányka azt mondja: [majd] [meg] mondom új atyának; a leány nem vágta el [a köteleket]. Ki akart menni a fiacskája; «fiacskám, oldd el a kezemet». Fiacskája elvágta a köteleket, ő fel is kelt, férje, a lapp ember. No, ő felkelt. A csúdok mind alusznak. Tehát vette a csúd fejedelem (tkp. csúd-szarva) kardját és a csúdoknak mind levágta a fejüket. Azután fogta a feleségét, egy fenyőfára feszítette, ugyanarra a leányát is, anyjával együvé; a fiacskáját magához vette, s elindult vele a hová tudott, más helyre. — Vége (szószerint: no mind).

2. b) Egy öreg ember és egy asszony éltek sokáig; nekik egy fiú[k] született és aztán meg nekik egy leány[uk] született. No, ők éltek sokáig, az örege azt mondja, hogy «ne hordj forgácsokat a folyóba; a forgácsok, azok mennek a folyón lefelé (folyó szerint, f. mentiben), a forgácsokat észreveszik a csúdok, azok jönnek a forgácsok után, a folyón fölfelé jönnek». — Az öreg elment az erdőbe. A felesége forgácsokat hordott a folyóba, s visszajött házába. El volt (élt) három napig, az örege az erdőben van, [akkor] már jöttek az asszonyhoz a csúdok; ő a csúdokkal eszik, iszik egész nap. Már a nap esteledett; ő, az asszony, lefeküdt egy csúddal; de csúd van náluk kilencz, s a kilenczedik csúddal feküdt le az asszony. És aludtak ezen csúddal; éltek három napig, már az asszony azt mondja, hogy ma az öreg jön. Tehát tört vetettek (tkp. kötelet tettek) az ajtóba, s maguk lefeküdtek. Az öreg jött és belekerült a törbe; ők, a csúdok, őt megkötözték, s oda dobták. No maguk a csúdok lefeküdtek alunni. A leány, az kifelé jött, mondja neki az atyja, hogy «hozz nekem kést». A leány azt

A NyK. XII, 164, 165. közölt svéd-lapp elbeszélések (1. és 4. szám) csak *pahatahkeje* v. *veholače* («gonosztevők, rablók» és «ellenségek») kifejezéssel élnek. Szerk.

mondja: «majd új atyának (atyámnak) mondom», s elment. Megint a fiú indult, az öreg mondja: fiacskám hozz kést! A fiú adott neki egy kést; ő vette a kést, elvágta mind a köteleit, hal-
kan közeledett és a csúdnak a feje alól ki vette magának a kar-
dot. Amazok aludtak, fölébredtek és az öregtől kérdezik: mit
álmodtál álmodban? Az öreg feleli: én azt álmodtam álmodban,
hogy egy holló kiássa kilencz hollónak a szemét. De már amazok,
a csúdok, azt mondják, hogy kilencz holló kiássa egy hollónak a
szemét. Akkor a csúd megfordult, kutatta a feje alját, de az öreg
emelte a kardot s ketté vágta a csúdnak a fejét. Ama (a többi) csú-
doknak is mind ketté vágta a fejüket; fogta a feleségét meg a leá-
nyát, vitte, fölfeszítette egy fenyűfára elevenen és őket mind
agyonlőtte.

3. Volt (élt) egyszer egy Tálla¹⁾, a kinek nagy nyája volt; mellette egy merész ember lakott, neve *Ucc lāngij* (Kis Sógor) volt. Ez oda került, Tálla nyájába ment. Megölte a Tállának legjobb ökrét. Megfőzte mind egy évésre a Tálla ökrét. Tálla észre-
vette, hogy Kis Sógor megölte az ökröt. Tálla Kis Sógort üldözni kezdte. Kis Sógor sajkával kievezett a tóra. A Tálla szintén evezni kezdett saját sajkájával. — Kis Sógor látja, hogy a Tálla szinte már utólérte, [ő tehát] a sajka orrához lánczot kapcsolt, [s azután] kétfelé eleveztek, hogy melyikük bír a parthoz evezni. Kétfelé eleveztek; a Tállának a sajkája ketté hasadt, a Tálla belefűlt a vízbe és a mesének vége van (tkp. a mese mind).

4. Volt (élt) egy Ácz²⁾ s annak volt három leánya. Egyszer egy fiút lopott, s a fiú élt nála sokáig, húsz esztendő s koráig. Ez megtudta ott közel az anyját. Az anyjával összebeszéltek, hogy házasodni kell. Ő azután elhajtott *pulkán* (azaz fedett szánon), megérkezett, anyját a pulkába vette s elhozta az Ácz házához.

¹⁾ *Tálla* a finnmarki lappok *Stallo*-jának és a svéd-lappok *Stálu*-jának felel meg. Képzelték óriásnak és nagyon gazdag s erősnek, de egyszersmind ostobának, úgy hogy egy kis ravasz ember meggyőzi (v. ö. a NyK. XII, 166. közölt *Stalo*-mesét).

²⁾ *Ácz* ugyanaz mint a finnmarki lappok *Hacceán*-ja, s nőnemű gonosz lényeket jelent, kik kisebbek voltak az embereknél (Lásd: «Orosz lapp utazásomból». [Értekezések a nyelv- és szépt. köréből VIII, 2 sz.] 32. lap).

Az Ácz kijött, hogy a menyecskét a házba vigye. [Itt következik az Ácz üdvözlője «Ácz nyelven», valami komikus badarbeszéd, a melyből félig meddig ennyit lehet érteni: Lábam elgyengült (örömtől), jó — (?) van csinálva, az öreg ember(?) feleségétől fiacs-kája el van lopva. Hol van a zsinór-vég — ? (Hadd oldjam föl a pulka borítékát.)]

Az asszony a pulkából kiugrott, s egy húsoló késsel keresztül vágta a homlokát (az Ácznak). Az Ácztól csak a haja(?) kiment(?). Fiát magához vette (az asszony). — Ennyi volt.

5. Élt hajdan valamikor egy asszony az öregével (férjével). Született nekik egy fiuk és született egy leányuk. Hát az asszony meg az öreg meghalt mind a kettő, a testvérek ketten maradtak. A leány azt mondja, hogy «bátyám utazz [el], de ne dicsekedjél».

A bátyja tehát elutazott, egy hajóhoz került. A hajón kérdezik, hogy mivel élsz? — Egyedül nőtestvéremmel (húgommal) élek. — Minek élsz húgoddal? Az én húgom szép. — Mi által szép? — Homlokán át a nap fénylik, két halántékjáról két hajnalsillag, nyakáról (tkp. nyak-tőről) a hold, két kézcsuklójáról arany, két lábszáráról (tkp. czipőszalag helyéről) ezüst, ruháján keresztül a teste látszik, csontján keresztül a veleje látszik. —

Haza jött. A leány kérdezi a bátyjától: mit búsulsz? — Azért búsulok, aggodom, húgom, hogy a hajóra kell mennünk. — S el is mentek.

Közeledtek (tkp. kezdtek jönni) a hajóhoz; ő a húgának parancsolja, hogy más ruhát vegyen föl. Egy más leány, szolgáló (vagy segéd), cselszövő(?) jött, parancsolta, hogy a vízbe ugorják. — Bele ugrott a vízbe. [A bátyja] a hajóra jött és kérdezik a hajón, hogy hol van a húgod? — «A vízbe ugrott.» A másik leány azt mondta hogy «én vagyok az ő húga». — De nem, azt mondja, ez nem az én húgom. Emberek fogták, vitték őt, verembe ásták hét ölnyire.

A húga följött (v. fölmerült), a hajóra jött, kérdezi: hol van az én bátyám? Menjetek, hozzátok őt. S a bátyját elhozták. A kapitány [azt] mondja, hogy «jösz-e hozzám nőül?» — «Lőjétek meg az én csalómat, csak akkor megyek hozzád nőül. — Meglőtték a csalót, és a hajóskapitány elveszi a szép leányt nejeül. — Vége.

6. Volt (élt) hajdan egyszer egy ember, s az megházasodott. Azután éltek, született nekik egy fiuk. Sokáig éltek, s az öreg meg-

halt, a felesége meg elment bogyót szedni. A fiát, azt magával vitte. Hát kezdett bogyót szedni, a fiacskáját ott hagyta. Maga az asszony odább (messzibbre) ment. Szedett ő bogyót, szedett és végre kész lett vele. De a nap elesteledett. Elindult vissza a fiához. Hát visszajött, de nincs meg [ott] a fia. Hanem annak helyébe hoztak egy Ácz leányt. De ő csak fogta azt a leányt s ballagott hazafelé; haza érkezett; kezdte azt a leányt nevelni, s élt a leánynyal együtt. És éltek, s a leány fölnőtt. Aludtak, fölkeltek: az Ácz leány öltözködni kezdett, és az asszony rátette (a tűzre) az üstjét. És főzni kezdett, főztek, és ettek és elindultak az erdőbe. Onnan az erdőből kiugrott három Ácz, és az asszonyt megették, még a vért (vérét) sem hagyták a földön.

7. Élt egy öreg a feleségével, éltek ők sokáig. Hát született nekik egy fiuk. Sokáig éltek, a fiuk felnőtt. Az öregnek a kardja a feje alá van téve. Rájok támadt [kezdett jönni] éjjel egy ellenség (tkp. harc); a fiú vette az atyja kardját, s elindult atyja paripájával az ellenség ellen; kezdett harcolni, vágni, vágott sokáig. Azt a harcát nem tudja elvégezni; amazok, az a sereg, ástak neki egy vermet, és egy másikat, meg egy harmadikat. No, s ő [csak előre] hajtott, az ellenséget vágni. Vágott és föl általszöktetett a veremben, hajtott egyik vermen át és a másikon át. [De] a harmadik verembe bele esett; lova elszökött vissza haza, ő ott maradt a veremben, s [ott] bezárták; ő már ki nem tudott kerülni abból a veremből.

Az atyja elindult a fiát keresni, hajtott sokáig, a fiát megtalálta a veremben. Vette a fiát, kiszabadította, fiával együtt mind azt az ellenséget vágta sokáig, rövid ideig, s mind végig ölték (tkp. végezték). Visszamentek, haza jöttek s [megint] éldegéltek, hogy még most is élnek.

8. Lumbovszokban, egy hegy alatt egy patak van; ezen pataknál valamikor (tkp. akkor vagy mikor) emberek voltak, csúdok; nekik volt zablisztjük (oroszul *tolokno*, azaz megfőzött és aztán őrlött zabból készített étel). Ők a toloknót bele kezdték tenni a patakba. Betettek nagyon sokat, de meg nem tudták tölteni. Egy ember belenézett a vízbe, a patakba, s íme egy ember (tkp. amaz) látszik ki a vízből. [Oda] szól a czimborájának: én, azt mondja, lemegegyek, a vízbe merülök, hogy kifogjam azt az embert; minek

eszi a mi toloknónkat. Bele is merült a vízbe, kezdett keresni a vízben. Keresett sokáig, meg nem tudta találni, belefűlt a vízbe.

9. Valamikor voltak emberek, csúdok; éltek sokáig és hozzáfogtak egy házat építeni; már építeni kezdték, építették félig; azután vettek egy házfát (gerendát), föltették a fát; de az a fájuk rövid volt, s ők ki kezdték nyújtani. Nyújtották sokáig; egy ember [azt] mondja: már a mi fánk hosszabbúl (nyúlik), [csak] még mindig nyújtsuk, hadd legyen hosszabb (hosszabbúljon). Azután föltették; de íme az a fájuk csak olyan hosszú volt.

10. Találás mesék.

Találd ki, az micsoda: egy tó körül mezítelen emberek futnak? — Egy száradás végett kifeszített (rénszarvas-)bőr; a bőr körül (azaz szélébe) a (feszítő-) czövekek beütve (tkp.: állítva).

Nyelvetlen szájból hang hallik, nem látja senki. — Egy szikla; a sziklához jössz és beszélsz, a visszahang hallik a sziklából.

Egy tisztviselő jött, nagyon goromba: minden hordóba ugyanannyit huzoz. — A tea-üstöt (szamovárt) hozták, és minden csészébe ugyanannyit töltenek be.

Egy ember látszik, kezét adsz, de a kezét meg nem fogja (tkp. kézbe nem ragad). — Tükör.

Találd ki azt, hogy: egy levelecske megmozdúl, mindenki oda néz (tkp. pillant). — Az ajtó megnyílik, mindenki nézi (pillant), hogy ki jön.

Egy tengeri kutya a kőszirten fekszik. — Egy halpástétom sül a (tűzhelyet képző v. bekerítő) kőlapon.

Egy kolompos öreg rénszarvastehén szaladgál. — A lapp asszonynak fülbevalója (tkp.: fül-réz).

Négy öreg ember törekszik egymással (tkp. egybe, össze) harcolni, nem tudnak összekerülni. — A négy lappház-gerenda.

Életkora végéig köveket hord; sehová se mozdul el. — Kelepce (finnül: *rita*).

Egy holló röptül, belei függnek. — A lappházban az üstláncz, a lánczon az üst-fő.

B) Jokongából (*Jofku*) (Lásd 143—147. ll.)

1. Élt hajdan egyszer egy öreg ember meg egy asszony. Nekik született egy fiuk és egy másik. Az öreg meg az asszony meghaltak. Fiuk azt mondja: én elmegyek atyám anyám áldozat-fáit (fabakok, a melyekre az áldozott rénszarvasok bőrét húzzák rá) megégetni. Járt, járt, köd lett (tkp. impersonaliter: es machte nebel); neki ellenébe egy öreg ember jött [azt mondva]: hová indúltál szemecském? — Hát én, azt mondja, indúltam atyám anyám áldozat-fáit megégetni. — Ő azt mondja: vakard a fél fületem! Ime került neki egy nagy üst. — No, vakard a másik fületem! — Hát került neki (v. lett) egy lappház. Főzni kezdtek húst és zsirt abban a nagy üstben. Az öreg fogta magát (tkp.: vett), lefekszik; [az] (a fiú) főz, de amaz (az öreg) fogta magát, (mint) hölgymenyét futkos, ő (a fiú) a hölgymenyétnek az orrát véresre (tkp. vérbe) verte. Az öreg fölébredt, az öregnek az orrán vér (van), de ő (a fiú) kérdezi: nagyapa, azt mondja, mitől van az orron (orrodon) vér? — Hát az neki feleli: én álmomban szerzetést jártam. — Főztek és ettek, elvégezték. A fiú kérdezi: nagyapa, hová feküdjünk le? — Nagyapja azt mondja: vakard a fél fületem. Került neki egy bőrtakaró és rénbőr és fejal. S ők lefeküdtek. Nagyapjával alvásakor neki melege lett. No én, nagyapa, azt mondja, nem tudok alunni, meleg(-em van); én, nagyapa a hamuban, a szénben aluszom. — Nagyapja neki felel: nem tartlak, [tégy] a hogy te akarsz. — [Hát] bemegy a hamuba, a szénbe. Aludt, aludt, fölkelt a hamuból, a szénből; nincsen se nagyapja, se lappház, semmi sincs. [Aztán] útnak indúlt; járt, járt, egy faluhoz közeledett. Akkor öt látták jönni, futottak, hírt adtak a királynak: no, egy utazó jön, vagy egy tüzeshasábfa forog. — A király parancsolt: fussatok, híjjatok öt ide. — Ő a királyhoz jött, a király neki asztalt rendezett, s kezdte öt etetni itatni és hírt kérdezni tőle: neked micsoda mesterséged van (tkp. mi m. van mögötted)? De az én leányomnak van egy aranyfoga; vajjon tudod-e az én leányomnak az aranyfogát hasítani? — Ő azt mondja, hogy lehet, király, most [mindjárt]. Ő meg azt mondja: eléhívom a leányomat, te mutasd meg a mesterségedet. — A leánya evés közben volt; a király elhozta a leányát, ő meg fogta evés közben, sarokkal fölfelé, fejfelé (fordította?); az

mind az én mesterségem. — A király levágta neki a fejét és szarra állította.

A másik testvér várt, testvére nem jött; elindult [hát] ugyanoda, a hová testvére indult. Megy, mendegél; [egyszerre csak] köd lett neki (előtte), eltévedt. Megzavarodott, nem tudja hová menjen; imádkozni kezdett (szószér.: keresztetni kezdte szemeit): adj Isten nekem derút (v. tiszta időt)! — Hát hozzá került egy öreg ember imádkozás közben. Az öreg azt mondja: mit búsulsz szemecském? — Hová menjek, nagyapa, hogy ne búsuljak, mikor bajban vagyok (tkp. inségem van)? — Nagyapja neki azt mondja: hozzám kerültél, hát neked nem lesz bajod; nagyapa téged faluba visz. — No, én, nagyapa, megfáztam, megéheztem. — Nagyapja neki azt mondta: majd jól lakol (szószérint: leszel a ki evett) és majd inni [is] kapsz, minthogy (tkp. mikor) engem találtál; vakard [csak] a fél fülemet. — Ő vakarta a fél fülét; egy nagy üst került neki a fölből. — Vakard a másik fél fülemet. — Ő vakarta; lett neki egy lappháza, de annak a házának fele deszka, másik fele [pedig] fenyűág [volt]. Kérdezi a nagyapjától, hogy mit együnk, nagyapa? — Nagyapja neki parancsolta, hogy főzzön húst és zsírt, és ő főzni kezdett; nagyapja azt mondja: te, szemecském, főzz, de én lefekszem. — Ő maga ment a fenyűágas felébe, de nagyapja lefeküdt a deszka félbe. Főzni kezdett, üstje neki fölforrt; ő maga éhes [volt], kivett [hát] húst és zsírt a mennyi meg van főzve, [s] főlés közben kezdte enni; [akkor] neki egy hölgymenyét jelent meg, kezdte a hölgymenyétet etetni jóllakásig. Neki az üstje megfőtt, nagyapját kelti: nagyapa, kelj föl enni! — De nagyapjának az orra be van zsírozva. Ő kérdi: nagyapa, neked az orrod mitől van bezsírozva? — Nagyapja azt feleli: álomban szertesztét jártam. — [Azután] ettek, készek lettek, és le akartak fekünni; de ő kérdezi: nagyapa, mí hová feküdjünk le? — Nagyapja [megint] azt mondta neki, hogy vakard a fél fülemet. — Ott termett neki egy új bőrtakaró, új rénbőr és egy új fejal. Lefeküdtek alunni, aludtak, fölkeltek reggel. Megint főzni kezdtek nagyapjával; főztek, ettek és készek lettek és útra keltek nagyapjával. Jártak nem messze, nagyapja neki azt mondja: isten áldjon, én szemecském! Nagyapa neked vendégajándékot ad. — Nagyapja adott neki egy zsákot, nagyapjától elbúcsúzott; nagyapja őt oktatta: jársz, jársz, megnyílik neked

egy falu; elérsz a faluba, [ott] a királynak egy aranyfogú leány [a] született; érkezel a faluba, téged a király meghív. Hát a te mesterseégeidet előbb ne mutasd; mikor a nép összegyűl, akkor már megmutathatod. — Aztán elbúcsúzott nagyapjától, és útnak indult.

Járt, járt, járt, megnyílt neki egy falu; őt meglátták: nap süt-e vagy jön egy utazó? — A király őt magához hivatta, ő a királyhoz jött; neki a király egy tálat tett eleibe, etette és tőle kezdett hírt kérdezni. Azt feleli: én jöttem étlen itlan; [ha] tudtam valamit, [most már] nem tudom; ma neked semmit sem mondhatok. — A király őt etette, itatta és lefektette. Reggel parancsolta, hogy a népet gyűjtsék össze. A király a népet összegyűjtötte, s parancsolta, hogy a király leányát a nép közé hozzák. Ő oda jött, de zacskója van neki a vállán. A zacskóját felfordítva megrázta, zacskójából egy sipka esett, az a sipka kezdett minden fejbe, a kinek fejébe jön (kerül), (így tenni vagy szólni): ,kúk és slak, kúk és slak'. A zsákjából kiestek nyúl-állasantok; az egyiknek eleibe futnak: ,sar, sar, sar', egy másiknak eleibe futnak: ,sar, sar, sar', [s így] mindenkinek eleibe. Megint egy fejsze esett ki: ennek meg annak a fatörzsöknek ,hocs', meg máshová ,hocs'. A nép mind nevetett és a király leánya nevetett szintén, az arany foga ketté [hasadt]. A király leányát nőül vette; a király neki adta azért, hogy nagyon okos.

2. Valamikor hajdan élt egy öregecske és egy asszonyka. Éltek, éltek, éldegéltek, (nekik) született három leányuk. No ők éltek, éltek, éldegéltek, (nekik) jött egy (leány)-kérőjük. Az asszony aludt, fölkel; azt mondja, hogy szegény öreg, öreg, a holló szárnyai görbülnek. — Mit beszélsz, asszony, (olyan) kérő jött, mint Isten angyala. No ők egy leányukat odaadták. Megint egy másik kérő hozzájuk jött (tkp. nekik). Az asszonyka azt mondja, hogy szegény öreg, öreg, a tengeri kutya hátulsó lábai nyúlnak. — No ők egy leányukat adtak annak is. Egy harmadik kérő is jött; az asszony fölébredt (azt mondja): szegény öreg, öreg, a vad rénbika szarvai függnek. — Mit beszélsz te asszony, (olyan) kérő jött, mint az Isten angyala. — Azt a leányt is odaadták neki.

Az öreg elindult leányaihoz látogatóba. Eljött a legidősebb leányához. Leányának a szemei ki (vannak) ásva. A gyermekei kiáltoznak, kárognak. Leánya azt mondja atyjának, hogy utazzál vissza! [Ha] a holló jön, hát téged megesz. — Hát elindult visz-

szafelé és befordult középső leányához. Eljött, a tengeri kutya gyermekei a házon csúszkálnak. Bement a házba. Hát a leány(á)nak fél keze meg (van) éve, leánya egészen be van zsirozva (szószzerint: zsírban). Leánya azt mondja, hogy utazzál vissza, [ha] a tengeri kutya jön, hát téged megesz. — Hát indult vissza. Ment, mendegélt és befordult a legfiatalabb leányához. Oda jött, a *mientuš* (azaz a vad rénbika) gyermekei a házról csúszkálnak, azt mondták, hogy nagypapa jön. — Bejött a házba, a házban vad rénszarvas-bőrök ki (vannak) terítve. — Gyermekei kiabálni kezdtek anyjuknak, hogy az apa jön. Leánya atyjának azt mondja, hogy menjünk ki, nézzük. Hát kimentek, néztek: igazán ama vad rénbika jön. No és eljött, köszönt az ipjának; bőrért levetette, ember(-ré) lett és ipját kezdte etetni. Ipja elindulni (kezdet) vissza a feleségéhez. Ama veje neki adott húst vele, húst adott sokat: hátfaggyút, csontvaját, gyomorzsírt, végbélt, lábszárt, rénso-dart, hátvéget utóljára.

Hát [haza] jött a feleségéhez. Felesége kihúzta a zsákból a küldeményeket. Felesége kérdezni kezdett az öregtől híreket.

3. Élt hajdan egyszer egy asszony és egy öreg. Élte, éltek és az asszony küldi öregét száraz halért és zsír-övért (azaz egy halzsírral töltött csukabőrért). Az öreg el is indult. Hát érkezett tárháza ajtó-nyiladékjához, neki úgy hallik a tárházból: öt, hat hí! Hát ő megijedt és visszaindult. Eljött a feleségéhez. Az asszony maga indult útra, hajtva érkezett tárházához. Akkor [is] hallatszott a tárházból az ijesztés: öt, hat, házasszonyka, hí! De az asszony belement a tárházba, a zsírövet megkapta, száraz halacszkákat vett. Egy egér (van) a hordóban. Fogta, a kesztyű végébe (hegyébe) beledugta, vissza indult; eljött az öregéhez. Az ajtót megnyitotta, (oda) vetette az egeret az öregéhez: nesze (azt mondja) a te halálod! Az örege felugrott és hasa ketté [ment], meghalt. Felesége felugrott (azt mondvá): a po-po-pop! Hasa ketté [ment], szintén meghalt. Hát a mesének vége.

4. Találós mesék.

Találd ki, ez micsoda: hattyútojásokkal tele (van) a madárfészek. — A szájban a fogak.

Tó körül nép jár, egymást nem érintik. — *Šāba* nevű halak (*Coregonus lavaretus*) a tűzhely köré állítva (hogy megsüljenek).

Egy füves domb, fele piros, másik fele fehér. A leánynak a fejkötője.

Fehér sipka és fekete sipka. — Tél és nyár.

Tengeren át a szivárvány görbül (ívformán)? — Üstfogantyú az üst fölött görbül.

Találd ki azt, hogy egy emberke vándorol sárga sipkában. — Mocsári szeder (Rubus Chamaemorus).

Az asszony vastag, leánya vörös; fia bátor, az ég alá jár. — A tűzhely az asszony, a leány a láng, fia a füst.

Én veled ki akarok találatni egy találós mesét: egy öregeske a hegyormon át vándorol, kőterhet hord. — Kelepcze.

Hosszabbodik és rövidül, minden darabka látszik. — Látócső.

Egy hegynek mind a két oldalán két kolompos vén réntehén futkos. — Fülbevalók.

A mennyi csillag az egész égen (annyi lyuk van benne). — Szita.

Leghosszabb a világon? — Út.

(Ha) egyenesen (tkp. állva) föláll, kezével az eget fogná. — Út.

A tárházon egy fél kenyér. — A tárház a fej, a fejkötő van a fején.

Neked egy kis laposod (van), nekem egy kis hegyesem, a tárházajtónál (tkp. -hoz) hadd szúrjuk egymást. — Kulcs és lakat.

Tél lesz, ő zsírba; nyár lesz, ő éhségbe. — Vizhordó merőkanál.

C) Kuroptyovszkból (*Kiöttem-ja, vre sijt*).

Találós mesék (147. l.).

Egy vas paripa, lenfarkú, sebesen fut. — Tú és czérna.

Egy kis görbületre raknak v. adnak (tkp. öltöznek) zsír-övet. — Horog megrakva csalétekkel.

Kis Trofimka ugrál egy magas helyen át, ő maga (szószzerint: maga az-van) jó vadász. — Fésű.

(Mind a) két szélét kinyújtja, középebe dűg [valamit]. — A czipóket felhúzza (az ember).

Nappal lefityeg, éjjel lyukat kér. — Ajtózár.

Egy fejetlen madár (tkp.: asszony-madara, vmi madárfaj) röptül: hazs, hazs, hazs. — Húsolókés.

Egy szedermocsár áll (szószerint: ül), (magas) mint egy hegy (? talán *pajke* e helyett: *pā,ke*), nincs mit szedni; találd ki, micsoda az. — Az égen a csillagok.

Egy fényes szekrénykében szép kövecske. — Szemgolyó.

Kildini nyelvjárás.

Lovozerszkból (*Lu-ja,er sijt*). (147—149. l.)

1. Egy öreg ember és egy asszonyka éltek, éltek, azt mondták: miért nem születik nekünk egy fiu [nk]? — Nekik született egy fiuk; félig ember, félig medve; kezdett játszani, a gyermekek(től) fejait leszakítja. Atyja anyja fizettek, fizettek és a pénz kifogyott. Ő, a gyermek, elment a tóhoz, felvágott egy léket, kiáltva hitta a vízi tündért (szószerint: víz élőjét). A vízi tündér jött: minek kiáltasz utánam? — Pénz kell. — Te (ha) előbb oda érsz (tkp. mégy) a tónak ama végéhez, nálamnál, akkor adok pénzt; (ha) talán nem érsz előbb [oda] nálamnál, akkor megeszlek. Ő, a lapp ember fia, előbb ért a tó másik végéhez, leült, egy vermet ásott, a sipkát két lába közé tette és lyukat fúrt a sipkába. Hát akkor a vízi szellem jött, a lapp embernek azt mondja: oh, előbb jöttél nálamnál! A lapp azt mondja: hoztál-e pénzt? — Hoztam. — A vízi tündér a sipkába hajított pénzt, a sipkában lyuk (van), [a pénz] mind a verembe folyt (hullott). Az ember azt mondja, hogy milyen erős ember vagy te, nem tudod az én sipkámat megtölteni. — Az még (megint) elment a pénzhez (pénzért), a lapp ember ül, pénzre vár. A vízi tündér jött, pénzt hozott a lapp embernek, a sipkába hajította, a sipka félig (tele) lett. Hát lesz most, azt mondja, nekem (élég) a pénzem, nem kell több.

A vízi tündér vissza merült a tóba; az az ember vissza vándorolt haza. Ment haza. Vett egy szánt, elindult fát hozni. Ott van egy medve, ő a medvét fejénél fogta, kezdte rázni (v. tépászni, cibálni). A medve azt mondja: légy csendesen, ne rázz! — De ő csak neki fog a rázáshoz, meg a medvét befogta a fás szánba (szószerint: szán alá), hazafelé járkal, és a medve a fás szánt húzza. Hazajött az ember, beeresztette a medvét a juhistállóba; a medve meg a juhokat mind megette.

Reggel fölkeltek az öregecske és az asszonyka; akkor a medve a juhokat mind megette. Ők a fiukat kérdezték: neked

micsoda vadállatot van eleresztve, a juhokat mind megette? Ő fogta vadállatját, fogta és elvándorolt az erdőbe, a hová a feje viszi (azaz: kedve vezeti). Ment az erdőbe, ott van egy fehér kő. Kapta a követ, megmozdította, akkor pénz látszott a kő alól. Ő gondolkozik, a lapp ember: nem lehet (tkp. nincs miképpen) megkapni. Elindult [hát] hazafelé, hazament, egy vas ásót kovácsoltatott. Jöttek, a vas-ásót ketten vitték. Ő megkapta az ásót egy kézzel, felhajította, a meddig a keze vitte; parancsolta, hogy egy (új) ásót kovácsoljanak. Akkor hoztak hárman egy vas-ásót a lapp embernek; ő megkapta az ásót egy kézzel, (azt) mondja: kissé könnyű még. Amazok azt mondták: vajjon mit, más kell(-e)? — Azt mondta: nem kell. — Vette az ásót, elment a fehér követ ásni. Ásni kezdett, és ásóját eltörte; tehát vissza indult, haza ment. Megint egy ásót kovácsoltak, elhozták öten az ásót. Ő megkapta, azt mondja: oh, csak most van hozzám (nekem) való (szó szerint: szerintem van is). — Megint elindult a fehér követ ásni. Nagyapja jószágát keresi; ásott, ásott, és megkapta a pénzt, ott van már nagyapja jószága. Hát vissza indult, ment háza közelébe. Ott egy ember ül, azt mondja: hol jártál? — Nagyapám jószágát keresni; szegődjél el hozzám szolgának. — Hát ő valóban elszegődött. Bementek a házba, adtak (szó szerint: tettek) nekik enni; ettek, elvégezték, kimentek, a szántóföldre mentek. Ott van az ördög uja, negyven pudos (nehéz). Hát a lapp ember felhajította a levegőbe, az megy, megy, a szem elől eltűnik és visszajön. Hát azt mondja a szolgálja: hajítsd te! Az a kezébe veszi, akar hajítani, csendesesen van (v. ül), a levegőbe néz. A lapp ember azt mondja: mit nézel? — Hát egy fekete felhő, azt mondja, jön; arra reá (tkp. a mögé) kell ragasztani. — No ő valóban hajította, hajította: a felhőre reá ragadt. — No vége.

4. Találás mesék.

Ez micsoda rejtvény: egy deszkadarab a tó közepén úszik.
— A nyelv a szájban.

Az erdő fölött egy kenyér van. — A hold.

Daria és Maria ülnek, egymást látják, de nem köszöntenek.

— A pallós szoba födele és pallója.

Találd ki, (ez) micsoda: fehér hattyúkkal a kemencze tele (van). — A szájban a fogak.

Egy kigyó az útnak minden tekervényét egyenesíti. — A há-

lórúd (azaz: hosszú rúd, melylyel a kerítőhálót a jég alatt egyik léktől a másikig taszítják) egyik léktől a másikhoz (szószertint: a lékek mentében) megy.

Egy ember megkötött ötöt. — Reggel fölkelsz, fölöltözködöl, hát öt lábujjat megkötsz, mikor fél cipőt felhúzol.

Két kis madár egy hegyoromnak mind a két oldalán röpül.
— A két szem két felől az orrtól.

Notozerói nyelvjárás. (149—152. l.)

1. Labdával akarnak gyermekek játszani, varranak egy posztó-labdát. (Oda) jött egy róka oldalról, egy labdát vett kezébe, azt mondja: oh ti gyermekek, ti bőrlabdával játsztok, mi fiatal korunkban posztólabdával játszottunk! — Ők, a gyermekek azt mondják: taníts bennünket, varrj nekünk egy posztólabdát. — De ő azt mondja: sok fáradságom van nekem vénség(em)ben, vakság(om)ban; adnátok-e nekem egy kövér meddő réntehenet a labda varrásáért. — Adunk. — Kezdte a labdát varrni, a labdát szabta, azt mondja: sötét (van), gyűjtsatok világot (tkp. tüzet), nem látok vakságomban, vénségemben. — Kinyitják neki az ajtót, hát látja, hogy «az ajtón kiférek»; az övet megkötötte, az öv alá tette a posztót, [azután] kiindult, elszökött. Amazok azt mondják: róka öreg, megcsaltál!

Ő a tárházba ment, enni kezdett száraz halakat, tesznek neki étető eleven kéneseit. A róka megdöglött a tárházban [tkp. alá]. Elmennek előtte, azt mondják: róka bátya megdöglött, (akár) hová teszszük, (akár) melyik lapp-szánra, nem marad. — Azt mondják ők: tegyétek a száraz-hal-szánra. — [Ott] meg is maradt. Hát ők hajtani kezdtek; hófergeteg támadt (tkp. lett). Hát ő a lábaival visszatartotta (a szánt), (tkp. akadályoz v. ellenszegül), a szabad rénszarvas hátra kezdett maradni, egészen hátra maradt. [A róka] megijesztette; akkor a rénszarvas megijedt, ő (a rénszarvas) elszökött, félre ment, (a róka) a násfa-hurkot (azaz azt a szán elején való hurkot, melybe a húzószíj végén való násfát, vagyis átfácskát tesz be, mikor befogják a rénszarvast) átrágtá, a rénszarvas elszökött, a szárazhal-szán hátra maradt. A róka enni kezdett, evett, evett és mind megette, megmaradt egy kevesecske. [El] kezdte hordani, ment, ment; ott vannak atyácskám (=a medve), anyácskám (=a farkas), a rozomák, vidra, kövi róka,

hölgymenyét és minden állat; (azt mondják): hol vetted, te róka, ezen száritott halakat? — Én [hol] vettem: a falu lékjéből kihorgásztam, farkammal horgásztam. — Vajjon te róka bennünket tanítsz(-e)? — Lehet tanítani (taníthatlak): [de] hideg éj kell [hozzá]. — Lett hideg éj, ök elindúlnak a falu lékjéből horgászni, farkukat a vízbe teszik, no és várni kezdtek; a róka [meg] segge alá tette a farkát. Ők (azt) mondják: miért nem pedz a hal, róka? — Nem pedz előbb, csak reggel. — Nappalodni kezdett; jön egy vízholdó, a róka azt mondja: jön egy férfi. — [Avval] indúlt, elszökött. Amazok maradtak: a farkok be vannak fagyva. A medve indúlt: letörött a farka (szó szerint: keresztül a farka); a farkas indúlt: letörött a farka; a hód indúlt: [farka] fele eltörött; a vidra indúlt: megnyúzta a farkát. A kis hölgymenyét a léktől eligyekezik: jött (az ember) a csöbörúddal (tkp. vállrúddal), [rá] üt a kormos csöbörúddal a farok végére, ő (a hölgymenyét) elszökött, megkormosodik a farka végecskéje. Szöknek, szöknek, összejött atyácskám, anyácskám, a rozomák, megtalálják róka pajtást: oh te, róka pajtás, bennünket megcsaltál! — [Meg] akarják enni a rókát, azt mondja: ne itt egyetek, vigyetek az evőhelyre. — Hát kezdik (tkp. veszik) vinni, (azt) mondja a róka pajtás a harkálykának: akkor volt jó idő, mikor én a te hátacskádát megezfíráztam. — Mit beszélsz, róka pajtás? atyácskám (azt) mondja: vajjon megezfírázod(-e) az én hátamat, róka pajtás? — Sok fáradtságba kerül a te hátad megezfírázása: karót kell szegezni és vesszőkötelet gyártani, kell szurkos forgács is. — Majd magam [meg] esinálom azt, róka pajtás. — Hát ő (oda) tette mind, karókat megszegezett, vesszőköteleket gyártott, és magát megkötözte; lát (azt) mondja: most, róka pajtás ezifírázd meg az én hátamat! — Kezdte ezifírázni, lett cifra. Róka pajtás, én égni kezdtem! — Türd, türd, (azt) mondja róka pajtás; a harkályka kicsinyke, az eltürte, te nem türod. — Hát nem türtem, megég a hátam. — [A róka] veszi a szurkos forgácsokat, rátette, meggyúltak; maga elszökött, atyácskám megégett. Kóborolt, kóborolt, visszajött, azokat a csontokat összeszedte, betette egy zsákba, kezdte hordani; hordta, hordta, talált gyermekeket, labdával játszanak. Ő a zsákban megrázza (a csontokat). — Mid (tkp. többes szám) (van) neked ott? — Atyácskám öröksége. — Vajjon, eladod-e nekünk, te róka? — Ha adtok nekem egy kövér meddő réntehenet. —

Adunk. — Hát ő vette a kövér meddő réntehenet, no, elindult; megéhezett, megölni akarta, nem bírta megölni; ő kiáltotta: anyácskám, atyácskám, jőjjetek segítségre! — Jönnek amazok és hamar megölik, enni kezdenek. Látja, hogy mindent megesznek; azt mondja: anyácskám, atyácskám, egy férfi jön. — Ezek (ők) elszöktek, ő egyedül maradt, [asztán] evett, evett, marad egy darab zsír. Elindul ezt a zsírját megsütni, bement a házba; tüzet rakott, sütni kezdett, a zsír égni kezdett, ő megüti, a tüzes köre üti, szemét megégette, szem nélkül lett (világtalan). (Oda) megy ő a jegenyefenyűhez, a jegenyefenyűtől kérdezi: micsoda fa vagy te? — Én jegenyefenyű vagyok. — Adj nekem szemeket. — Volna nekem szemem, de szurkos. — (Oda) ment a lúzfenyűhez: micsoda fa vagy te? — Én lúzfenyű vagyok. — Adj nekem szemeket. — Adnék én, (de) nekem szurkos szemeim vannak. — (Oda) ment a nyirfához: vannak(-e) neked szemeid? — Volnának nekem szemeim, vannak nekem kicsiny szemecském, (oda)adom én ezen szemecskéket. — Oda adta a szemecskéket, neki (a rókának) kicsiny szemecskéi lettek.

2. Avdotja nőtestvérem, Avdotja nőtestvérem, Jefim-leánya :
(Azt mondja) Menjünk, menjünk, Vasilij mostoha fitestvére-
cském,

Menjünk, menjünk a mély tengerhez halászni,

Savanyú ép *tozs* halat enni,

A mély tenger halászaival savanyú *tozs* evői. —

Mikor mi mentünk, mikor mi mentünk

A sok nép *Searmez* (nevű) kikötőjébe,

Nem sokáig voltunk :

Akkor jött az öntött vas hajócska (azaz : gözhajó)

A *kirehč* (nevű madár) éles hangjával.

«Menjünk, menjünk, mostoha fitestvére-
cském

A vas hajóba egy kicsit pillantani!»

Nem sokáig voltunk,

Elment, elment mostoha fitestvére-
cském

A hosszú *Oro* öböl végéig

A *sāgeš* kis halacskaért.

Mentünk mink a *Ko,lcovoj* szikla alá,

Eszünk egy kőasztalkán,

Én Avdotjácska megfogok

— (?) kis kövecskét :
(Hogy) az ököl nehezebb legyen.

3. Avdotjácska Kondrat leánya
Négy esztendeig mint özvegy éltem,
Öt özvegy kérését megtagadtam (visszautasította m).
Nem tudtam megvárni egy nőtelen kérését.
Jött Jánoska János-fia,
Özvegy kérés, koros özvegy kérés.
Este későn játszani kezdtünk,
Össze kezdtek gyűlni a nagytól (kezdvé) a kicsinykéig,
A fiataltól az öregebb játszóig, nézőig.
Játszunk, futunk,
Este későn futunk, leesünk.
Eleget játszottunk (tkp. elég játszva), menjünk vissza.
Házunkba mentünk, várni kezdtünk vendégeket
Nem sokáig voltunk, jött Szavvatij ¹⁾
András-fia, keresztet vetett.
Üdvöz légy, János Mihály-fia,
Eufemia György-leánya,
Avdotja Kondrat-leánya!
Méltóztassatok járni a mi tárházunkban,
Anyád is — inni, enni!
Eufemia György-leánya válaszolt:
Az én anyácskám nem fiatal leányka.
Mehettek ti magatok — inni,
Enni, nálunk nélkül (tkp. saját fej = maga [tok]).

¹⁾ Szavvatij jött mint János részéről küldött kérés v. szószóló (finnül *puhe-mies*); meghívja «tárház-nézni» Avdotját (az öreg özvegyet, ki minden áron megint férjhez akar menni, s így végre kénytelen egy özvegy emberrel, Jánossal megelégedni) s ennek leányát Eufemiát, a kinek férje János Mihály-fia.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

kiadásában megjelent és saját könyvkiadó-hivatalában (Budapest, Akadémia épületében) valamint a könyvtáraknál kapható:

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR.

Az 1531—1711 megjelent magyar nyomtatványok könyvészeti kézikönyve.

Irta

SZABÓ KÁROLY.

Nagy 8-rét, 47 iv. Ára füzve 4 frt.

E monumentalis munka nemzeti irodalmunk történetére nézve rendkívüli fontossággal bír. Csaknem húsz évi kitartó buvárkodás és adatgyűjtés eredménye az. Szerző, az ország egyik szelétől a másikig nebány száz könyvtárban nem csak a czimtarakat, hanem magukat a könyveket is gondosan átforgatta. Nem egyedül a czimmásokat adja, hanem pontosan közli a nyomtatás helyét, évét, a könyv alakját, a levelek vagy lapok számát a lehetőség szerint, kinyomozza névtelenül vagy álnév alatt kiadott könyvek szerzőit, kideríteni törekszik a hely és név nélkül megjelent munkák nyomtatási helyét és idejét stb. A hol szükségét látja, leírásaihoz jegyzeteket csatol, sok jellemző és érdekes idézetet közöl, utal a forrásokra, honnan az illető munkáról részletesebb felvilágosítás merithető, **szóval nem egyszerű czimtar, hanem példás szorgalommal és ritka szakismerettel földolgozott vezérkönyvet ír az 1531—1711. évek közötti nyomtatásban megjelent egész magyar irodalomhoz.** Hirdeti, hogy nemzeti életünk leggyászosabb kora is mily erőteljes és virágzó irodalmat tudott teremteni, s szembetünövé teszi irodalomtörténeti ismereteink örvendetes gyarapodását. Mert míg e század elején Sándor István, hasonló irányú munkájában, ugyanazon időszakból csak 990 magyar nyomtatványt sorolt fel, Szabó Károly fáradhatatlan és szerencsés kutatásai e számot majdnem megkétszerezték.

E munka nélkülözhetlen minden könyvtárban, akár magányos, akár nyilvános legyen az, s nélkülözhetlen minden oly mivelt vagy szakemberre nézve, ki nemzeti irodalmunk tanulmányozásával komolyan foglalkozik.

RÉVAI MIKLÓS ÉLETE ÉS MUNKÁI.

Irta

BÁNÓCZI JÓZSEF.

Ára 2 frt 60 kr.

Az akadémiai könyvkiadó vállalat pártolói számára (diszkötésben) 1 frt 80 kr.

Ezen irodalomtörténeti monographia az Akadémia utolsó nagygyűlésén a Horváth Mihály és Fraknói Vilmos által kitűzött 100 arany pályadíjjal jutalmaztatott. A hivatalos jelentés így szól:

«Minden tekintetben jeles mű. Egyaránt biztos kézzel rajzolja Réva ban az embert, költőt és nyelvészt. Sok új adatot hoz napfényre, nem egy elfogadottat megezáfol; fejtegetései alaposak s a tényeket és eszméket gyakran helyezi új világításba. Különösen sikerült részek Révai nyelvtörténeti és nyelvhasonlító irányának jellemzése, viszonya a nyelvújításhoz, Verseghy méltatása stb. A kornak nagy vonásokkal rajzolt politikai, társadalmi, irodalmi és tudományos háttéréből plasztikailag emelkedik ki Révai alakja, s úgy szólva előttünk fejlődik. Szerző ritka tárgyilagossággal leplezi föl hőse erkölcsi és szellemi bensőjét. Oly kevésé pusztá dicsőítője, mint kritikusa. Nagy mérséklettel és biztos tapintattal vegyíti alakján a fényt és árnyat s elevenen tünteti föl legjellemzőbb sajátságait. Előadása vonzó, compositiója természetes és művészi: egyszóval a tartalom alaposágával a forma művészeté egyesül a siker nem közönséges fókán, s így **túlzás nélkül elmondhatni: e mű irodalmunknak valóságos díszére válik.**»

A M. TUD. AKADÉMIA NYELVÉSZETI KIADÁSAI.

Kaphatók a M. T. Akadémia könyvkiadó hivatalában Budapesten (Akadémia-épület) s minden hazai könyvárúsnál:

NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK. Kiadja a M. T. Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága. Szerkeszti Hunfalvy Pál. I—XIV. köt. 42 füzetben. 1862—1878. (8-adrét 420 iv.) Ára egy 14 kötetből álló teljes példánynak 24 forint. Egy-egy kötetnek különvéve 3 forint. Az I-ső és X-dik kötet külön nem adatik.

NYELVEMLÉKTÁR. Régi Magyar Codexek és Nyomatványok. Kiadja a M. Tud. Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága. Szerkesztik: Budenz József, Szarvas Gábor és Szilády Áron. I—VI. kötet. 1864—78. 8-adrét. Együtt megrendelve Ára 10 frt.

Egyenkint:

- I. kötet. Bécsi Codex. Münchener Codex. Közzéteszi: Volf György (XXX. és 381 l.) Ára 2 frt.
- II. kötet. Wessprémi C. — Peer C. — Winkler C. — Sándor C. — Gyöngyösi C. — Thewrewk C. — Kriza C. — Bod C. Közzéteszi: Volf György. (XVIII és 406 l.) Ára 2 frt.
- III. kötet. Nagyszombati C. — Szent Domonkos C. — Virginia C. — Közzéteszik: Komáromy L. és Király P. (IV. és 345. l.) Ára 2 frt.
- IV. V. kötet. Érdy Codex 2 kötetben. Közzéteszi Volf György. 1876—77. I. fele. XIX és 487 lap. — II. fele. 532 lap. Ára 4 frt.
- VI. kötet. Tihanyi Codex. Kazinezy Codex. Horvát Codex. Közzéteszi: Volf György. 1879. XVIII és 359 lap Ára 2 frt.

RÉGI MAGYAR NYELVEMLÉKEK. I. Halotti Beszéd. Régi Biblia, Buda-1838. 5 frt. — II. Kinizsi Pálné imakönyve. Vegyes m. iratok. Buda, 1840. 2 frt. — III. Tatrosi Biblia. Vegyes m. iratok. 1842. 2 frt. — IV. 1. Guarycodex. Buda, 1841 Ára 1 frt.

RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA. (Corpus poetarum.) Szerkeszti Szilády Áron. I. kötet. Codexbeli versmaradványok Ára 2 frt.

RÉGI MAGYAR NYELVÉSZEK Erdősitől Tsétsiug. (Corpus Grammaticorum linguae Hungaricae veterum.) Kiadta Toldy Ferencz Ára 2 frt.

REGULY ANTAL HAGYOMÁNYAI. A Vogul föld és nép. Kidolgozta Hunfalvy Pál. Ára 2 frt.

A KONDAI VOGUL NYELV. Irta Hunfalvy Pál. (Nyelvtudom. Közl. IX. köt.) Ára 3 frt.

ERDEI- ÉS HEGYI-CSEREMISZ SZÓTÁR. (Vocabularium cseremissicum utriusque dialecti.) Budenz József. (A Nyelvt. Közlemények IV. kötetéből) Ára 50 kr.

MAGYAR-UGOR ÖSSZEHASONLÍTÓ SZÓTÁR. Irta Budenz József. I.—IV. füzet. (1—46 iv) 1873—79. 8-adrét. Egy-egy füzetnek Ára 1 frt.

A MAGYAR IGEIDŐK. Irta Szarvas Gábor Ára 1 frt.

A HELYES MAGYARSÁG ELVEI. Irta P. Thewrewk Emil. Ára 1 frt.

A MAGYAR NYELVUJÍTÁS óta divatba jött idegen és hibás szólások bírálata. Irta Imre Sándor Ára 1 frt 50 kr.

MAGYAR TÁJSZÓTÁR. Buda 1838. Ára 2 frt.

KALEVALA. A finnek nemzeti eposza. Fordította Barna Ferd. Ára 1 frt.

ABUSKA. Csagatájtörök szógyűjtemény. Vámbéry Á.-tól. Ára 40 kr.

KAZÁNI-TATÁR NYELVTANULMÁNYOK. Irta Sz. Bálint Gábor. I. füzet. Kazáni-tatár szövegek. 8-rét. 1875. 170 lap. II. füzet. Kazáni-tatár szótár 8-rét. 1876. 178 lap. III. füzet. Kazáni-tatár nyelvtan 8-rét. 1877. Egy-egy füzetnek Ára 1 frt.

ÉRTEKEZÉSEK A NYELV- ES SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL. Kiadja a M. Tud. Akadémia. Az I. osztály rendeletéből szerkeszti Gyulai Pál, osztálytitkár.

I. k. (1—11. sz.) 1867—68. Ára 2 frt 20 kr.	V. k. (1—10. sz.) 1875—76. Ára 3 frt — kr.
II. k. (1—12. sz.) 1869—72. Ára 1 frt 80 kr.	VI. k. (1—10. sz.) 1876—77. Ára 2 frt 50 kr.
III. k. (1—11. sz.) 1872—73. Ára 1 frt 80 kr.	VII. k. (1— 8sz.) 1877—78. Ára 1 frt 90 kr.
IV. k. (1—10. sz.) 1873—74. Ára 2 frt — kr.	

